

U d d r a g

af

A a r h u s B y r a a d s

F o r h a n d l i n g e r

f o r

1873.

A a r h u s .

„Iylandsposten“s Bogtrykkeri.

1874.

1776

1776

1776

1776

1776

1776

Indhold.

	Side.
A. Fortegnelse over Medlemmerne af Byraadet samt de forskellige Udvalg og Kommissioner.....	1—9.
B. Byraadets Forhandlinger.....	10—147.
C. Tillæg.....	Tillæg 1—102.
Overflag over Aarhus Rådskabs Indtægter og Udgifter i 1874	Tillæg 1.
Beregning over hvad Aarhus Vandmølle som et med Aarhus Rådskab forbundet Landdistrikt skal bidrage i 1874 til de af Rådskabens Udgifter, som vedrøre Skole- og Fattigvæsen	Tillæg 19.
Overflag over Indtægter og Udgifter i 1874 af Legatmidler under Byraadets Styrelse.....	Tillæg 20.
Overfugt over Aarhus Rådskabs Indtægter og Udgifter i 1873	Tillæg 21.
Overfugt over Indtægter og Udgifter i Aaret 1873 vedkommende det af Aarhus Kommune i 1869 med Forsørgelsesforeningen „Bikuben“ i Kjøbenhavn kontraherede Laan, af nominel Størrelse 300,000 Rd.....	Tillæg 41.
Overfugt over Indtægter og Udgifter i 1873 af Legatmidler under Byraadets Styrelse.....	Tillæg 43.
Opgjørelse af Aarhus Kommunes Formue og Gjæld den 31te December 1873.....	Tillæg 44.
Uddrag af Aarhus Havneregnskab for 1873.....	Tillæg 49.
Aarhus Havns Budget for 1874.....	Tillæg 51.
Aarhus Havns Kapitalstatus.....	Tillæg 53.
Indberetning fra Kasfeudvalget om Resultatet af det hos „Bikuben“ den 10de Juli 1869 optagne Laan paa 300,000 Rd. i fgl. Obligationer.....	Tillæg 54.
Opgjørelse betræffende bemeldte Laan.....	Tillæg 56.
Overenskomst mellem Krigsbestyrelsen og Aarhus Kommune..	Tillæg 60.
Vedtægt, hvorved bestemmes, hvad der er at anse som bunden Næring i Aarhus Rådskab.....	Tillæg 66.
Inddeling af Næringsveje i Aarhus Rådskab med Hensyn til Styrelsen af den Kjenndelse, som skal erlægges ved Overlevering af Borgerfælsbreve.....	Tillæg 68.

Fortegnelse over de ikke private Veje udenfor Landevejenes Klasse i Aarhus Kjøbstads Kommune for Aarene 1873—77 i Henhold til Lov om Bestyrelsen af Vejvæsenet m. m. af 21de Juni 1867 § 6	Tillæg 69.
Betægt for Aarhus Kjøbstads Brandvæsen	Tillæg 70.
Deklaration fra Ejeren af Bryggeriet „Ceres“, hvorefter Kommunen har Ret til at føre Rørledningen fra Vandværket ind til Byen over Bryggeriets Grund m. v.	Tillæg 79.
Stigse fra Byraadet til Bryggerierne Neulengracht paa Matr. Nr. 8 b	Tillæg 81.
Rgl. Stadsfæstelse paa Fundats for Jomfru Sophie Rings Legat	Tillæg 83.
Fundats for Jomfru Sophie Rings Legat	Tillæg 84.
Konditioner for Vortlicitering af den offentlige Renovation i Aarhus Kjøbstad	Tillæg 85.
Fortegnelse over de Torve og Gader m. v., hvis Renholdelse paahviler Aarhus Kommune	Tillæg 90.
Register	Tillæg 94.

Fortegnelse over Medlemmerne af Byraadet og de særlige kommunale Kommissioner og Udvalg samt Kommunens Bestillingsmænd.

Byraadet.

(Kfr. Lov 26de Maj 1868.)

Generalrigskommissær, Borgmester U. C. Schmidt en, K., D. M.,
Formand.

Den større Halvdel, valgt fra den 3die Januar 1870 for 6 Aar:

Redaktør, Konsul J. M. Mørk, R.,
Stræddermester H. F. Baesø, D. M.,
Fabrikant A. B. Holm,
Kjøbmand Harald Skovby,
— C. P. Spliid,

Farver J. Rjør,
Kjøbmand A. Schjødt, { valgte den 3die Februar 1872 for 4 Aar,
Gjortler N. Halb,
Guldsmed A. H. Høegh,
Overlærer N. Kraiberg, D. M.;

Den mindre Halvdel, valgt fra den 6te Januar 1873 for 6 Aar:

Rancelliraad, Prokurator D. H. Norø,
Profesor Cl. Funch, R.,
Kaptajn J. G. F. Colding, R.,
Sagfører, Branddirektør, Kammerraad J. B. Esmann,
Bryggeriejer, Raadmand H. C. Liisberg,
Kammerraad, Proprietær N. Erichsen,
Kjøbmand, Konsul J. P. Seiersen, R. St.,
Murmester C. Lund,
Arkitekt C. Lange.

Sekretær: Sagfører A. Weng.

Byraadets staaende Udvalg.

Udvalget for Havnevæsenet:

Borgmesteren, Formand,
 Rådmand A. Schjødt, } valgte af Byraadets Midte,
 — C. P. Spliid, }
 Kommandør Røbbe, } valgte udenfor Byraadet.
 Rådmand D. Vech, }

Agent, Konsul P. Herskind, Sekretær og Regnskabsfører.

Udvalget for Kasse- og Regnskabsvæsenet:

Borgmesteren, Formand,
 Rådsmedlem Nørz,
 Rådmand Harald Skovby;
 Suppleanter:
 Konsul Seiersen,
 Rådsmedlem Esmann.

Udvalget for Fattigvæsenet:

Rådsmedlem Esmann, Formand,
 Overlærer Kraiberg, D. M.,
 Fabrikant A. B. Holm,
 Rådmand A. Schjødt,
 Skredmester H. F. Bævs.

Prokurator Brendstrup, Sekretær og Regnskabsfører.

Udvalget for Skolevæsenet:

Profesor Funch, Formand,
 Konsul J. P. Seiersen,
 Rådmand Harald Skovby.

Udvalget for Byregningsvæsenet:

Kaptajn Golding, Formand,
 Murmester C. Lund,
 Arkitekt C. Lange.

Udvalget for Vejvæsenet:

Rådsmedlem Lissberg, Formand,
 Kaptajn Golding,
 Rådsmedlem Erichsen.

Udvalget for Markvæsenet:

Kjøbmand Spliid, Formand,
Gulbsmed Høegh.

Udvalget for den offentlige Belysning:

Gulbsmed Høegh, Formand,
Arkitekt Lange,
Gjortler Halb.

Udvalget for Sygehuset:

Overlærer Kraiberg, Formand,
Kjøbmand Seiersen,
Murmester Lund.

Udvalget for Bygninger og Inventariesager:

Borgmesteren, Formand,
Stræbdermester Baes, ,
Farver Kjær.

Udvalget for Vegater:

Borgmesteren, Formand,
Kancelliraad Nors,
Redaktør Mørk.

Udvalget for Skovvæsenet:

Borgmesteren, Formand,
Farver Kjær,
Raadmand Lissberg.

Udvalget for Byens og dens Omgivelsers Forstjønnelse:

Farver Kjær, Formand,
Kjøbmand Skovby,
Gulbsmed Høegh.

Udvalget for Vandværket:

Kancelliraad Nors, Formand,
Fabrikant Holm,
Stræbdermester Baes.

Skatteligningskommissionen:

Den større Halvdel, valgt den 30te August 1873 for 3 Aar:

Exam. juris, Bankkasserer E. Jespersen,
Fabrikant H. Kjær,

Boghandler Th. Thrue,
 Snebfermester E. Petersen,
 Kjøbmand Chr. Rosenstand,
 — J. Berthelsen,
 Stræddermester J. P. Jacobsen,
 Stiftskasserer J. D. Brammer;

Den mindre Salvdæl, valgt den 2den September 1872 paa 3 Aar:

Ræmner Langballe,
 Kaptajn Mielche,
 Auktionsholber Mellemann,
 Maler Rielsen,
 Fabrikant Christiansen,
 Kjøbmand J. Jørgensen,
 Maler Adolph Lund.

Inspektionen for Aarhus Domkirke:

Stiftsprovst E. Boesen, R., Formand,
 Borgmesteren (af Magistraten),
 Raadmand Liisberg, valgt af Byraadet den $20/1$ 1873 for 3 Aar,
 Prokurator J. Winge, Kirkeværge.

Inspektionen for Frue Kirke:

Pastor E. Seibelin, Formand,
 Borgmesteren (af Magistraten),
 Gjørtler Halb, valgt af Byraadet den $20/1$ 1873 for 3 Aar.

Kjøbmand M. G. Bøch, Kirkeværge.

Skolekommissionen:

Pastor Seibelin, Formand,
 Stiftsprovst Boesen,
 Professor Funch, } valgte af Byraadet den $20/1$ 1873 for 3 Aar,
 Kjøbmand Skovby, }
 Glarmester Gamst, } valgte udenfor Byraadet af dette
 Kjøbmand D. Langballe, } den $20/1$ 1873 for 3 Aar.

Bygningskommissionen:

Borgmesteren, Formand,
 Politimesteren,
 Brandkaptajn, Snebfermester E. Theilgaard,

Bygningsinspektør, Agent P. Herfskind,
 Murmester Lund,
 Strædbmester Baefz, } valgte af Byraadet den $20/1$ 1873 for 3 Aar,
 Tømmermester A. C. Andersen, } valgte udenfor Byraadet af dette
 Murmester R. Nielsen, } den $20/1$ 1873 for 3 Aar.

Markdirektionen:

Kjøbmand Spliid, Formand, } valgte af Byraadet,
 Gulbsmed Høegh,
 Rammerraad Grichsen, valgt af Jorbejerne den $20/2$ 1873 for 3 Aar.

Sundhedskommissionen:

Politimesteren, Formand,
 Stadslæge Dorph,
 Gulbsmed Høegh, valgt blandt Byraadets Medlemmer den $20/1$
 1873 for 3 Aar,
 Apotheker A. Meyer,
 Skorstensfejer Schawo.

Indkvarteringskommissionen:

Borgmeisteren, Formand,
 Fabrikant Holm, valgt blandt Byraadets Medlemmer den $20/1$ 1873
 for 3 Aar,
 Agent Herfskind, valgt udenfor Byraadet af dette,
 Kaptajn Andresen, valgt af den Højstkommanderende.

Kjøbmand Henriksen, Billetør, Sekretær og Regnskabsfører.

Den borgerlige Indrulleringskommission:

Byfogeden, Formand,
 Brandkaptajn, Snedkermester Theilgaard,
 Gjørtler N. Gald, af Byraadet.

Beskyttelsen for Malerisamlingen:

Justitsraad, Fysikus, Dr. C. Weis, } valgte af Kunstforeningen,
 Apotheker A. Meyer, }
 Generalkrigskommissær Schmidten, } valgte af Byraadet.
 Redaktør, Konsul Mork.

Kommunale Revisorer:

Overretssagsfører J. Høegh-Guldborg, } valgte af den alminde-
 Proprietær Nyland, } lige Vælgerklasse d. $10/3$
 1870 for 6 Aar.

Kommunale Embeds- og Bestillingsmænd:

Sagfører A. Beng, Sekretær ved Byraadet;
 Profurator A. Langballe, Ræmner;
 Stadslæge P. Dorph, Hospitalslæge;
 Civilingeniør P. B. Døbel, Stads- og Havnearbejder;
 Agent, Konsul P. Herfind, Sekretær og Regnskabsfører ved
 Havnearbejdet, samt Bygningsinspektør;
 Profurator Brendstrup, Sekretær og Regnskabsfører ved Fattig-
 væsenet;

Fattigforstandere: Garver Flad jun.,
 Købmand M. G. Bøch,
 — J. D. Rasmussen,
 — Ryhl,
 Snedkermester Tisager jun.,
 Købmand V. Kirkeby sen.,
 Vognfabrikant Bonnez,
 Købmand N. P. Nielsen,
 Gartner N. Malling, Frederiksbjerg;

Retsvidner: Skomagermester L. Larsen,
 Uhrmager Pallesen-Rohde,
 Musiker Schjørring og } Suppleanter;
 fhv. Klubvært Roose, }

Købmand Henriksen, Villettør, Sekretær og Regnskabsfører ved
 Indkvarteringskommissionen;

Overfanoner J. Hoppe, Havneseget;

Havnelodjer: A. Nicolaisen,
 A. Rasmussen,
 D. L. Berg,
 J. Chr. Michelsen,
 N. Offenberg;

P. F. Mathiesen, Opsynsmand ved Fattiggaarden;

C. Madsen, Inspektør ved Sygehospitalet;

Simonsen, Økonom ved Sygehospitalet;

Rnudsen, Skovfoged;

Rasmussen, Markbetjent;

Indmægtig Jensen, Skatteopkræver.

Ved Skolevæsenet ere ansatte:

Overlærer ved 1ste Borgerdrenge-skole: N. Kraiberg, D.M.,
 — 2den — cand. theol. G. Nielsen,

Overlærer ved Borgerpigeskolen: J. Aae, D.M.,

— — — — — Friskolen: J. Olsen;

Lærerne: P. F. G. Launy, D.M.,

B. Friis,

J. O. Chronholm,

C. Madsen,

J. Michaelsen,

M. Handest,

C. Meyer,

P. Ingerslev,

M. Grabow,

C. H. Jørgensen,

F. Bape,

A. L. C. C. Müller,

H. C. Christensen,

N. D. Sørensen;

Lærerinderne:

C. Johansen,

C. Møller og

C. Nørsg;

Lærerinderne i Haandgjerning:

J. Hansen,

C. Kamløfs.

Ved Politiet ere ansatte:

Exam. juris O. Jørgensen, Politiasistent;

Politibetjente (til Dagtjenesten):

H. Rasmussen,

P. Rasmussen,

H. Larsen,

C. N. Brüel,

L. Blom,

N. Mortensen,

Harald A. Mikkelsen Rjædeby;

Patrouillebetjente (til Natttjenesten):

N. J. Løyberg,

N. P. B. Høyer,

P. Hansen,

J. N. Jensen,

H. H. Hjort,

Jens Petersen,
 A. Mortensen,
 L. Andersen,
 Peter Laursen,
 H. Petersen,
 Laurz Mikkelsen,
 Espen Secher.

Uf Byraadet valgte:

til Medlemmer af Aarhus Amts Skoleraad:

Kancelliraad Nors,
 Redaktør Mørk,
 Professor Funch;

til Medlem af Forligskommissionen for Aarhus Amts 1ste Forligskreds:
 Auktionsholder Fr. Mellemann;

til Voldgiftsmænd for Jagtafløsning:

Adjunkt Høegh-Guldborg,
 Kjøbmand F. W. Høyer;

til Medlem af Overformynderiets Laanebestyrelse for Aarhus Amt:
 Kancelliraad Nors;

til Høgnsynsmænd efter Lov $\frac{6}{3}$ 1869 § 14 samt til Burderingsmænd
 efter Lov om Mark- og Vejfred $\frac{25}{3}$ 1872:

Kammerraad Esmann,
 — Eriksen,

Kjøbmand J. S. Lottrup,
 Bognmand Holm, Suppleant;

til at afgive Botum til Kapitelstatten:

Kjøbmand N. Lassen;

til Taxationsmænd i Genhold til Lov $\frac{19}{3}$ 1869:

Murmeistrene A. Nielsen, E. Lund og J. Jensen,
 Tømmereistrene Steinbrenner, S. Bang og A. E. Andersen,
 Smedemeistrene J. E. Petersen og H. J. Jensen,
 Bognmændene N. Holm og E. Stjær,
 Kammerraad Eriksen og
 Jernstøber Frich;

til Jordboniteringsmænd efter Lov $\frac{4}{7}$ 1850:

Kammerraad Esmann, Formand,
 Gartner Møllerup,
 Bognmand E. Stjær;

til Strandsynsmænd efter Lov $^{23}/_1$ 1862:

Kammerraad Esmann,

Kjøbmand H. Raae;

til Vandsynsmænd for de mindre Vandløb efter Lov $^{29}/_7$ 1846, Lov
 $^{16}/_3$ 1851 og $^{17}/_1$ 1859:

Bejinspektør Müller,

Tømmermester Anderfen,

Kjøbmand C. P. Spliid, Suppleant.

Medet den 2den Januar.

— I Henhold til den af Byraadet i Mødet den 19de Decbr. 1872 vedtagne Opfordring til Vandværksudvalget om at indkomme med Forslag til Ansættelse af en Vandinspektør og en Maskinmester ved Vandværket havde Udvalget indstillet, at Stads- og Havnengenior Obel ansættes som Inspektør ved Vandværket og Kobbersmed Birnbaum som Maskinmester sammesteds, fra 1ste Januar 1873 at regne.

Byraadet bifaldt denne Indstilling.

^{179/1868.} Fra Udvalget for Bygninger og Inventariesager var modtaget en Erklæring, hvori det, i Anledning af et Amtsraadet havde nægtet sit Samtykke til Opsørelsen af et Sprøjtehus i det nordvestlige Hjørne af Arrestgaarden, paany fremhæver Vigtigheden af, at i hvert Fald een eller to Sprøjter have Plads i umiddelbar Nærhed af Militærvagten, der i Ildbrandstilfælde stedse har henbragt den første Sprøjte til Brandstedet og derved i mange Tilfælde ydet en aldeles uvurderlig Hjælp, hvorfor Udvalget indstiller, at Byraadet paany vil anholde om Amtsraadets Samtykke til Opsørelse af et Sprøjtehus i Arrestgaarden, dog saaledes at den oprindelige Plan indskrænkes derhen, at Sprøjtehuset ikke bliver større, end at 1 eller 2 Sprøjter kunne faa Plads i samme, samt at Byraadet forpligter sig til atter at nedrive Sprøjtehuset, saasnart Amtsraadet maatte finde Anledning til at begjære dette.

Byraadet vedtog, i Overensstemmelse med Udvalgets fornævnte Indstilling, paany at forelægge Sagen for Amtsraadet. (Se Mødet den 13de Marts.)

^{30/1871.} Formanden meddelte, at Revisionens Bemærkninger til Havnens Regnskab for 1871 vare blevne besvarede af Havnendvalget og derefter indsendte til Ministeriet.

^{135/1872.} Man vedtog at tilstille Legatudvalget en Skrivelse fra executor testamenti i Enkesiu Olivia Jensen's Dødsbo, Procurator Langballe, hvormed sendes et Aktiv paa 1000 Rd, som udgjør Kapitalen for det af hende stiftede Legat for Kjøbmandskenter eller ugifte Kjøbmandsdøtre i Aarhus.

^{160/1872.} I Anledning af indkomne Andragender fra Kjøbmændene Filtenborg og Nahr om Fritagelse for i den Tid af 1872, de have opholdt sig henholdsvis i Vejlbj og Brabrand Kommuner, at svare Skat til Aarhus By, vedtog Byraadet efter at have modtaget Kassendvalgets Erklæring i Sagen at svare, at det ikke formener, at der tilkommer d'Err. noget Afslag i Skatten, men at det er villigt

til ikke at foretage Videre med Hensyn til Skattens Opkrævning, forinden der er faldet Dom i den angaaende Kjøbmand Broge's Skattepligt for Højesteret verserende Sag.

^{246/1872}. Der meddeltes en Skrivelse fra Skoledirektionen, indeholdende Approbation paa den af Byraadet i Mødet den 19de December 1872 vedtagne Fordeling af en ledigbleven højere Lærerlønning m. V.

^{250/1872}. I Overensstemmelse med en Erklæring fra Vandværksudvalget vedtog man at svare Handstemmager Clemens, at man ikke for Tiden kunde gaa ind paa et af ham indgivet Andragende om at erholde Vand fra Vandværket indlagt til hans Ejendom paa Frederiksbjerg.

^{253/1872}. Fra d'Hrr. Kaptajn Dalgaard og Kjøbmand Nahr som Stiftere af et Haveselskab for Jylland var modtaget et Andragende om, at Jordlobden Nr. 3 i Møllevang, der for Tiden til 1880 er ublejet til Vognmand Bader, maa med dennes Samtykke overdrages i Leje til Haveselskabet ikke alene for den resterende Lejetid, men udover samme indtil 1900, for at der paa Lodden kan blive anlagt en Planteskole.

Byraadet vedtog at ubleje til d'Hrr. som Stiftere af et Haveselskab for Jylland den ommeldte Jordlod ikke blot for Resten af den Tid, i hvilken den er ublejet til Bader, men fremdeles til Midteldag 1900, for en Lejeafgift, der indtil 1880 forbliver den samme som hidtil, men fra 1880 fastsættes til 25 Rd. aarlig pr. Td. Land.

Det overdroges derhos til Markudvalget nærmere at forhandle med d'Hrr. om de øvrige Vilkaar for Lejemaalet, derunder de Indskrænkninger, der ere nødvendige med Hensyn til, at Vandværkets Rør ere nedlagte i Lodden, og at der fra Vandværksbygningen maa holdes en Passage aaben over Lodden til Vandbeholdningen nord for denne. (Se Mødet den 9de Januar.)

Almødet den 5te Januar.

Formanden meddelte, at han havde modtaget en Skrivelse fra Aarhus Stiftamtmand, indeholdende Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 31te Decbr. 1872, hvorefter det under 29de s. M. havde behaget Hs. Maj. Kongen at udnævne Medlem af Byraadet, fhv. Skæbdermester H. F. Vaefss til Dannebrogsmænd.

Idet Formanden overleverede Hæderstegnet til Hr. Baefs og oplyste, at det var 25 Aar, siden Hr. Baefs første Gang valgtes til Borgerrepræsentant, og at han uafbrudt i de forløbne 25 Aar har været Borgerrepræsentant eller Medlem af Byraadet, fremhævede han Hr. Baefs's Fortjenester som Saadan af Byen.

Modet den 9de Januar.

— Det meddeltes, at ved det den 6te Januar af den højestbestattede Bælgerklasse foretagne Valg af den mindre Halvdel af Byraadets Medlemmer vare blevne valgte: Rancelliraad, Profurator Nors med 167 St., Kaptajn J. G. F. Colbing med 150 St., Professor Funch med 144 St., Kammerraad, Branddirektør, Sagsfører Esmann med 144 St., fhv. Raadmand, Bryggeriejer H. C. Viisberg med 141 St., Kammerraad Eriksen med 131 St., Konsul, Kjøbmand J. P. Seiersen med 119 St., Murmester C. Lund med 113 St. og Arkitekt C. Lange med 108 St.

^{80-81/67.} Byraadet underskrev en Skrivelse til Ræmneren, hvori han anmodes om fra 1ste Januar 1873 at opkræve Båndafgiften i Overensstemmelse med §§ 26 og 32 i Regulativet for Benyttelse af Bånd fra Aarhus Bandoærf, og en Skrivelse til Båndværksudvalget om at foranstalte det Fornødne, for at Opkræmningen kan ske paa den fastsatte Maade.

^{179/68.} I Overensstemmelse med en Indstilling fra Udvalget for Bygninger og Inventariefager bisaldt Byraadet, at der paa det tidligere Slæbested paa Nagade opføres et Sprøjtehus efter en fremsendt Plan, og at Udvalget snarest muligt lader afholde Licitation over Arbejdets Udførelse. (Se Mødet den 6te Febr.)

^{251/72.} Byraadet vedtog ifølge Skoleudvalgets Indstilling at tildele Lærer Launy et Gratiale af 50 Rd. Derimod fandt det ikke at kunne gaa ind paa Udvalgets Indstilling om at tilstaa Lærere ved Borgerkolerne Dyrtidsstillæg.

^{252/72.} Ifølge Andragende fra den findsvage Værtshusholder Thilfers Hustru vedtog Byraadet at eftergive hende Byens Andel af den Brændevinsafgiit, hvormed hun refterer for 1872.

^{253/72.} Fra d'Hrr. Kaptajn Dalgas og Kjøbmand Nahr var modtaget et Andragende om et Tilskud til det jydsk Havelselskab til Hjælp til Plantestolens første Anlæg, ligesom d'Hrr. havde henstillet, om Byen vilde reservere sig en Del af den Selskabet i Leje overdragne Jordbød Nr. 3 i Møllevang til Bebyggelse.

Man vedtog at overdrage det til et Udvalg, bestaaende af Borgmesteren, Nørz og Spliid, at udtale sig om, hvorvidt man burde indtage en Del af Lødden til Bebyggelse. (Se Mødet den 23de Januar.)

¹/₇₃. Foranlediget ved et Andragende fra Bestyreren for Gasværket om, at Rjørebaneln mellem Søbadeanstalten og Indtjørnselen til Gasværket maatte blive istandsat, vedtog Byraadet, i Overensstemmelse med et modtaget Forslag fra Brolægningsudvalget, endnu i Vinterens Løb, hvis Bejrliget tillader det, at foretage en Udbring af Bejen, hvorved de paaflagede Mangler kunne afhjælpes.

³/₇₃. I Genhold til Skoleudvalgets Indstilling derom bifaldt Byraadet, at Udvalget henvender sig til Byens Rodemestre for at faa de Schemaer, som ere fornødne for at føre Tilsyn med Byens skolepligtige Børn, ombragte og tilbørlig udfyldte.

Modet den 16de Januar.

²³⁹/₇₁. Fra Justitsministeriet var modtaget en Skrivelse, hvori forespurgtes, om Byraadet ikke er villigt til at tilstaa Stadslæggen et Lønningstillæg af 50 Rd. aarlig i Tilfælde af Frederiksbjergs Indlemmelse under Aarhus Kommune.

Man vedtog at henlægge Sagen i Skabet til et senere Møde. (Se Mødet den 23de Januar.)

¹/₇₃. Fra Havneudvalget var modtaget en Skrivelse af 7de Januar, hvori det anbefaler, at der indledes nærmere Forhandlinger angaaende et af Rjøbmand Oluf Vech fremsat Forslag om Opførelse af en Bro fra Dynekarken over Naen. Udvalget finder Intet at erindre imod, at Broen bygges paa det nævnte Sted saaledes, at den øvre Del af Indrehavnen ikke derved affærres, ligesom det af Genfyn til den Interessé, Havnen vil have af Foretagendet, finder det rigtig, at der til dette Udførelse ydes et Bidrag af Havnekassen.

Byraadet vedtog, forinden Videre foretages i Sagen, at anmode Havneudvalget om at tilvejebringe Tegning og Overslag til den projekterede Bro. (Se Mødet den 11te Decbr.)

⁵/₁₈₇₃. Fra Brolægningsudvalget var under 5te Januar modtaget en Skrivelse, hvori det i Genhold til Byraadets Opfordring i Mødet den 24de Oktober 1872 nærmere udtaler sig om den Plan, som det har tænkt sig for Udførelsen af de her i Byen tilbageværende Brolægningsarbejder, efter hvis Udførelse Byen vil kunne

findes i sin hele Udstrækning at være forsynet med en tilfredsstillende og tidsfjærende Brolægning.

Efter den større eller mindre Bigtighed, de forskellige Gader have som Kommunikationsveje i Byen, samt efter de Hensyn, som bør tages til de vedkommende Gaders sanitære Forhold, deres Beboeres Mængde og deres hele Bestaaffenhed, har Udvalget anset det for nødvendigt at inddele samtlige Gader, om hvilke der kan blive Spørgsmaal, i 3 Klasser, for derefter at bestemme den Følgeorden, i hvilken der bør strides til disse Gaders Brolægning, saaledes at:

I. Klasse kommer til at omfatte:

A. Gader, der blive at brolægge eller omlægge i Løbet af 5 Aar fra 1873—77, nemlig:

1) Nørregade; 2) Sønder-Allé fra Fredensgade til Spanien; 3) Fredensgade tilligemed Fredenstov samt Mindegade indtil Mindebro, og 4) Søndergade;

B. Gader, der brolægges eller omlægges i 2 Aar, 1878—79, nemlig:

1) Sønder-Allé fra Søndergade til Fredensgade; 2) Amaliegade, og 3) Badevejen;

II. Klasse kommer til at omfatte

Gader, der blive at omlægge i 3 Aar, 1880—82, nemlig:

1) Studsgade fra Graven til Vækten; 2) Nagade fra Glarmester Samsts Ejendom til Mindebro; 3) Skolegade i dens hele Udstrækning; 4) Smedegade; 5) Frederiksgade; 6) Mindegade med Undertagelse af det Stykke, der hører til I. Klasse A; 7) Lille Torv, og 8) Pistolsstræde;

III. Klasse endelig:

Gader, der blive at omlægge i 2 Aar, 1883—84, nemlig:

1) Mejlgade fra Tværgade ud efter; 2) Tungen; 3) Frue Kirkerist; 4) Gulbsmedgade; 5) Barbergade; 6) Kannikgade, og 7) Grønlandsgade.

Omkostningerne ved samtlige disse Brolægningsarbejder beløbe sig efter et medsendt Overflag af Ingeniør Obel til 57,055 Rd., hvoraf Kommunens Andel vilde udgjøre 50,090 Rd., medens Resten 6,965 Rd. efter de gjældende Regler vilde falde henholdsvis paa Aarhus Amtsrådsfreds og de tilsløbende Grundejere i disse Gader.

Byrådet vedtog at henlægge Sagen i Skabet til et senere Møde. (Se Mødet den 23de Januar.)

^{6/73}. Fra Udvalget for Fattilgvesenet var modtaget en Skrivelse af 4de Januar, hvori det henleder Opmærksomheden paa, at der i

lang Tid har været sølt Trang til en Bygning, hvortil Husvilde Familier kunde henvises, indtil der paa anden Maade kan skaffes Bolig til dem, og at denne Trang er bleven saa meget større, efter at den gamle Friskolebygning, som særlig har været lejet og benyttet i dette Djemed, er bleven nedreven.

Idet Udvalget fremsender en efter Aftale med Stadsingeniør Obel og Murmester Lund udarbejdet Plan til Indretning af en Bygning for Husvilde, hvortil Omkostningerne efter et ligeledes indsendt Overflag udgjøre 2455 Rd., hvilken Sum Udvalget dog antager vil kunne nedsættes til 2000 Rd. ved at benytte forskellige af de paa Fattiggaarden værende Gaandværkere, navnlig Snekere o. a., anholder det om, at Byraadet vil bevilge bemeldte 2000 Rd.

Man vedtog at henlægge Sagen i Skabet til et senere Møde. (Se Mødet den 23de Januar.)

^{8/1873.} Man vedtog at indsende til Indenrigsministeriet en Indstilling fra Kommerraad, Landinspektør Honum angaaende Bonitering og Matrikulering af Ejendomme mod Rystvejen.

^{10/1873.} I Anledning af en Meddelelse fra Byfogeden om, at en Retssvidnepost er bleven ledig ved Skomager Rønike's Død, vedtog man at bekendtgjøre Posten vakant med 8 Dages Barsel og at tilstille Byfogeden de indkommende Ansøgninger til Erklæring. (Se Mødet den 30te Januar.)

^{11/1873.} I Anledning af et Andragen om fra Ritmester Lilienfeld m. fl. Mænd af Byen, som agte at stifte en Husflidsforening, om at erholde overladt et eller to Lokaler i en af Byens Skoler til Benyttelse for der at indrette en Gaandgjernings-skole visse Aftener om Ugen, vedtog Byraadet, i Overensstemmelse med en indhentet Erklæring fra Skoleudvalget, indtil Videre at stille de fornødne Lokaler til Raadighed i nævnte Djemed med fornøden Belysning og Varme uden Godtgjørelse, efter nærmere Overenskomst med Udvalget.

^{13/1873.} Ifølge Indstilling fra Kassendvalget bifuldt Byraadet, at Udvalget søger at erholde en Kredit i løbende Regning hos Aarhus Privatbank for et Beløb af indtil 10,000 Rd. mod 5 pCt. Rente af det til enhver Tid skyldige Beløb og mod Tilbagebetaling den 1ste Maj d. A. (Se Mødet den 1ste Maj.)

Modet den 20de Januar.

Byraadet foretog i Genhold til et nedsat Udvalgs Forslag Valg af Medlemmer til de faste Udvalg, Kommissioner og midlertidige Udvalg.

Mødet den 23de Januar.

— I Genhold til Ræmnerens Indstilling sandt Byraadet Intet at erindre mod, at Postfuldmægtig Jensen ansættes som Skatteopkræver.

⁹¹_{b/1868} jfr. ¹⁵¹_{/1871}. Fra Brolægningsudvalget var modtaget en Beregning over Udgifterne ved Brolægningen af Rosenkranggade, lydende paa 1709 Rd. 4 Mk. 12 Sk., hvoraf Halodelen, 854 Rd. 5 Mk. 6 Sk., vilde være at udrede af Baron Rosenkrang. — Man vedtog at opfordre denne til at indbetale bemeldte Beløb til Ræmnerkassen.

¹⁶²_{/1870} jfr. ²³⁹_{/1871}. Der fremlagdes en Skrivelse dat. 9de December 1872 fra det nedsatte Udvalg, indeholdende et Referat af Forhandlingerne med Jernbanedirektøren om Benyttelse af Amtsmændstøften som Oplagsplads for Godstrafiken og om Ordningen af Vej- og Vandforholdene ligeoverfor Jernbanestationen.

Man vedtog at opfordre Udvalget, der er undergaaet nogen Forandring og nu bestaar af Borgmesteren, Nørø, Baesø, Lissberg og Spliid, til paany at overøje Sagen. (Se Mødet den 27de Februar.)

²³⁹_{/1871}. Byraadet vedtog i Genhold til Justitsministeriets Opfordring at tilstaa Stadslægen et Lønningstillæg af 50 Rd. aarlig i Tilfælde af Frederiksbjergs Indlemmelse i Byen.

⁸⁹_{/1872}. Man vedtog at meddele Kasseudvalget en Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 9de Januar, indeholdende Samtykke til, at Udgifterne ved Rysstvejens Chaussering, 1865 Rd. 52 Sk., udredes af Vejlgades Beboeres Tilskud til Rysstbeklædningen.

¹²⁹_{/1872}. Fra Amtet var modtaget en Kommunikation af Justitsministeriets Skrivelse af 8de Januar, hvorefter dette finder Betænkelse ved at tillade Kommunen at forbruge Brandfondens Midler til Bestridelse af Udgifter ved Anstæffelse af endel Brandredskaber, som Vandværkets Anvendelse i Brandværnets Tjeneste har nødvendiggjort, hvorimod Ministeriet tillader, at Fondens Midler udblaanes til Kommunen, imod at der udstedes Obligation derfor til Brandfonden.

Man vedtog at anmode Kasseudvalget om at foranledige bemeldte Obligation udstedt. (Se Mødet den 6te Marts.)

²⁴⁹_{/1872}. Fra Indenrigsministeriet var modtaget et Circulære af 10de Decbr. 1872, hvori Byraadene anmodes om at tage under Overøjeelse, hvorvidt og i bekræftende Fald i hvilke Henseender der maatte attraas Forandringer i de gjældende Vedtægter for hvad

der er at anse for hundens Næring, hvilke Vedtægter udløbe den 31te Marts 1873.

Byraadet overdrog det til Borgmesteren, Baefs og Lissberg at afgive Betænkning i Sagen. (Se Mødet den 13de Febr.)

^{253/1872.} Fra det i Mødet den 9de Januar nedsatte Udvalg var modtaget en Erklæring, hvori det fraraader at forbeholde en Del af den til Haveselskabet i Leje overdragne Jordlod udenfor Besterport til Behyggelse, da Udsigten fra Bejen til Plantestolen derved vilde gaa tabt. Byraadet henholdt sig til denne Erklæring af Udvalget, samt bevilgede ifølge Andragende fra d'Err. Kaptajn Dalgaard og Kjøbmand Rahr et Tilskud af 200 Rd. til det nyeste Haveselskab til Hjælp ved det første Anlæg af en Plantestole.

^{254/1872.} Man nægtebe at gaa ind paa et Andragende fra Overkonduktør H. C. Sørensens Enke om, at der maatte meddeles hende en Marskandiserbevilling til nedsat Betaling.

^{255/1872.} Da den af Amtet under 14de Juli 1868 udfærdigede „Fortegnelse over de ikke private Beje udenfor Landevejenes Klasse i Aarhus Kjøbstads Kommune i Genhold til Lov om Bestyrelsen af Bejvæsenet m. V. af 21de Juni 1867 § 6“ vil være at undertafte en Revision, vedtog Byraadet at anmode Bejvalget om i saa Henseende at foranstalte det Fornødne. (Se Mødet den 6te Febr.)

^{5/1873.} Det i Mødet den 16de Januar omhandlede Forslag fra Brolægningsudvalget om en succesiv Forbedring af Byens Brolægning vedtog man at overgive det ny sammensatte Brolægningsudvalg til Erklæring. (Se Mødet den 6te Febr.)

^{6/1873.} Det i samme Møde omhandlede Forslag fra Fattigudvalget om Opsørelse af en Bygning for husvilde Familier vedtog man at overgive det ny sammensatte Udvalg for Fattigvæsenet til Erklæring. (Se Mødet den 13de Febr.)

^{14/1873.} Det meddeltes, at ved en den 15de Januar d. A. afholdt Taxationsforretning over den Byen tilkomme Erstatning eller Lejesagift af Statskassen for de Militæretaten overladte, Byen tilhørende to Exercerpladser ved Stejby Løb og paa Galgebakken, var Afgiften af Exercerpladsen ved Stejby Løb, hvilken udgjør 52 Tdr. Land, ansat til 20 Rd. pr. Td. Land, og Afgiften af Exercerpladsen paa Galgebakken, der er 8 Tdr. Land stor, til 30 Rd. pr. Td. Land, altsaa hele Afgiften for Aaret 1872 til 1280 Rd., dog med Fradrag af Græslejen.

Byraadet vedtog for sit Vedkommende at erklære sig tilfreds

med den afholdte Forretning og med Underretning herom at indsende den til Indenrigsministeriet. (Se Mødet den 6te Marts.)

^{16/1873.} I Anledning af et Andragende fra Murer N. Jensen m. fl. Beboere paa Frederiksbjerg om at erholde Vand fra Vandværket indledet til deres Ejendomme vedtog man i Overensstemmelse med en af Vandværksudvalget afgiven Erklæring ikke at gaa ind paa Andragendet, forinden det er afgjort, om Frederiksbjerg vil blive indlemmet i Aarhus By.

^{17/1873.} Fra 25 Beboere af Nygade var modtaget et Andragende om at faa Gaden gennembrudt til Frue Kirkeplads.

Byraadet besluttede at nedsætte et Udvalg til nærmere at undersøge Sagen og at forhandle om den med de tilstødende Grundejere, Inspektionen for Aarhus Hospital og Kjøbmand Ring. Til Medlemmer af Udvalget valgtes Erichsen, Holm og Lissberg.

^{18/1873.} Et Andragende fra Gadelærer Chr. Petersen om at erholde sin blinde Datter Nielsine optagen paa Blindelinstitutet i Kjøbenhavn besluttede man at anbefale paa det bedste.

Modet den 30te Januar.

— Der fremlagdes en Skrivelse fra Indenrigsministeriet, indeholdende Approbation paa den i Byraadets Møde den 19de Decbr. 1872 vedtagne Tilføjning til Byvedtægten af 30te Decbr. 1868 med Hensyn til Vandværket.

— Byraadet vedtog, at der for 1873 skulde udnævnes 15 Rode-mestre og 6 Suppleanter, og overdrog det til Udvalget for Valglistens Udarbejdelse at fremkomme med Forslag til Ansættelse af bemeldte Bestillingsmænd. (Se Mødet den 6te Febr.)

— Til Retsvidner valgte man Skomager Larsen og Urmager Pallefen Rohde; til Suppleanter: fhv. Klubvært Røffe og Musikus Schjerring.

^{180/1872.} Der fremlagdes en Udskrift af Auktionsforretningen den 27de Januar til Bortleje af 7 Byen tilhørende Oplagspladser ved Havnen i Nærheden af den gamle Tolbbod, hvorefter disse ere bortlejede til Forskjellige for en aarlig Afgift af ialt 770 Rd.

Byraadet approberede de gjorte Bud paa 5 Aar og opfordrede Byudvalget til at undersøge, om der ikke maatte være andre Pladser, tilhørende Byen, som kunde ublejes.

^{206/1872.} Fra Stadsingeniøren var modtaget en Skrivelse, indeholdende de af Justitsministeriet under 25de Oktober 1872 (se Byraa-

dets Møde den 31te Oktober 1872) begjærte nærmere Oplysninger om Vandværket, forinden det resolverer paa Byraadets Indstilling om Nedsettelse i Brandkontingentet af de faste Ejendomme paa Grund af Vandværkets Anlæg.

Stadsingeniørens Skrivelse indeholder:

1) Efter 58 Maalinger til forskjellige Lixer paa Dagen ved 19 Brandhaner paa forskjellige Steder var den største Vandmængde, som afgaves af nogen Brandhane, 10 Lbr., og den mindste $3\frac{3}{4}$ Lb. i Minuten. Den gennemsnitlige Vandmængde er $6\frac{1}{20}$ Lb. i Minuten. Da Maalingerne imidlertid ere foretagne om Dagen under almindeligt Vandforbrug, ville Brandhanerne selvfølgelig om Natten, naar der er lidet eller intet Vandforbrug, afgive en større Vandmængde, som vistnok mindst kan ansættes til 10 Lbr. i Minuten. Med en 6—10 Alen lang Sprøjteslange, forsynet med Straalerør, kastes Vandet fra Brandhanerne tilvejs i en lige Højde af 20—25 Alen over Rygningen af et almindeligt 2-etages Hus. Først tilvejs i Slangen af større Længde, vil Vandet kunne stige fra 25 til 50 Alen over Gadehøjden i Byens forskjellige Dele efter disses forskellige Højdebeliggenhed.

2) Vandet leveres til Byen med det samme Tryk baade Nat og Dag, svarende til et Vandspjletryk af 100 til 110 Fod; men om Natten er selvfølgelig Trykket i Virkeligheden større paa Grund af det mindre Forbrug, end om Dagen.

3) Paa en vedlagt Byplan ere Vandrørene indlagte med røde Linier. Det ses heraf, at Vandværkets Virksomhed strækker sig over hele den bebyggede Del af Byens Grund.

Byraadet vedtog at meddele Ministeriet de saaledes modtagne Oplysninger. (Se Mødet den 13de Februar.)

^{217/1873}. Man vedtog at tilstille Hannebualget Havnens Budget for 1873, der er modtaget tilbage fra Ministeriet.

^{226/1872}. Fra det i Mødet den 14de November 1872 nedsatte Udvalg var modtaget en Indberetning om de af samme erhvervede Oplysninger angaaende Arbejdsbefolkningens Vilkår.

Byraadet vedtog med nogle Bemærkninger at tilstille Ministeriet de udfyldte Schemaer A. B. C. og at lade Schemaerne B. og C. og et Uddrag af Schema A. henligge til offentligt Eftersyn i Genhold til den i Mødet den 14de November 1872 tagne Beslutning. (Se Nærmere Mødet den 6te Februar.)

^{27/1873}. I Overensstemmelse med en Indstilling fra Politimesterens vedtog man at ansætte Hans Peter Wegner Høyer som Patrouillebetjent, fra 1ste Februar 1873 at regne, istedetfor Patrouillebetjent N. G. Koch, der har begjært sig entlediget fra samme Tid.

Mødet den 6te Februar.

— Man valgte efter Udvalgets Forslag til Robemestre: Rjøbmand P. T. Gall, Fabrikant G. Werner, Rjøbmændene N. Andersen, S. C. Løvgreen, C. H. Schriwer, A. Baumgarten, Jens Petersen, Alfred Jacobsen, Frig Petersen, J. Ormslev, C. Petersen (Vesterport), Boghandler Rybner Petersen, Guldmed N. H. Bendelbo, Vinhandler C. Olsen, Maler Amstrup, og til Suppleanter: Detaillist N. C. L. Preuss, Rjøbmændene Julius Meyling, C. Christensen, N. B. Nielsen, N. W. Røller og H. Kolbing.

^{80—81/1867}. I Genhold til et Andragende fra Entreprenørerne for Vandværket om at erholde udbetalt 8000 Rd. vedtog man, under Forudsætning af, at Entreprenørernes Rationister Intet sandt derimod at erindre, at udbetale dem bemeldte Sum og at bemyndige Kasseudvalget til, om fornødent, at optage Beløbet som Laan hos Privatbanken paa samme Vilkaar som ommeldt i Mødet den 16de Januar 1873.

^{179/1868}. Det meddeltes af Udvalget for Bygninger og Inventariefager, at Opsørelsen af et Sprøjtehus paa Nagade var bortliciteret for 1950 Rd.

^{30/1872}. Det meddeltes, at der fra Ministeriet var modtaget Decisioner til og Kvittering for Havnens Regnskab for 1871.

^{226/1872}. Man vedtog og underskrev følgende Skrivelse til Stiftamtet angaaende Oplysninger om Arbejderbefolkningens Vilkaar:

„Byraadet undlader ikke herved at tilbagefende de med Indenrigsministeriets Cirkulære af 11te Oktober f. A. fremsendte Schemaaer, vedrørende Arbejderbefolkningens Vilkaar, i besøaret Stand, og skal tillade sig dertil at knytte følgende Bemærkninger:

I Genhold til Cirkulærets Bestemmelse derom har der først været udfærdiget Lister dels over de Arbejdsgivere, der drive Haandværk eller Fabriksdrift og som antoges dertil at anvende Medhjælpere, dels over de Arbejdsgivere, der antoges stadig at sysselsætte et Antal af mindst 20 Arbejdere. Disse Lister ere bilagte under Nr. I. og V.

Overensstemmende med Bilag Nr. I. har der af Schema A. været udsendt 360 Stykker. Alle Schemaer ere ikke modtagne tilbage, men af de tilbagemodtagne ere c. 70 Stykker lagte til Side, da de vare tilbageleverede uden at være udfyldte, enten fordi de vedkommende Haandværkere erklærede, at de ingen Arbejdere holdt, eller fordi de, dog kun i færre Tilfælde, erklærede sig uvillige til at giøe de forlangte Oplysninger. Ifkun 263 Exemplarer ere modtagne tilbage i udfyldt Stand og fremsendes under Nr. II.

For at faa de udsendte Exemplarer af Schema A. faa godt udfyldte som muligt, havde man formaaet Byens Rodemestre til at ombære dem i Husene. Meningen var, at hvor de fandt Arbejdsgivere, som trængte til Hjælp med Hensyn til Udfyldningen, skulde de tilbyde deres Tjeneste. Vi maa beklage, at Hensigten ikke er naaet. Selv af de 263 tilbagemodtagne Exemplarer ere de fleste udfyldte paa en lidet fuldestgjørende Maade, og navnlig beklage vi, at Oplysning om Arbejdernes samt deres Koners og Børns Bierhverv er faa aldeles ufuldestgjørende.

Skjønt Ministeriets Cirkulære ikke forlanger Oplysning om Daglejernes Bilkaar i Kjøbstæderne, har man dog forment, at det vilde have sin Betydning, om saadanne Oplysninger kunde tilvejebringes, dels fordi denne Klasse af Arbejdere her i Byen ikke er faa lidt talrig, dels fordi det her har vist sig, „at en betydelig Del af dem udfolder Bestræbelser, der ikke ere væsentlig forskellige fra Fabrikarbejdernes“. Der har derfor været udsendt Exemplarer af Schema A. til nogle af de Kjøbmænd, der i deres Bedrift anvende Daglejere i større Omfang; men de fleste Exemplarer ere modtagne tilbage uden Paategning, og af de udfyldte Schemaer, der bilægges under Nr. III., lader der sig næppe med Paalidelighed udbrage andre Resultater end Arbejdslønnens Størrelse og Arbejdstiden.

Schema B. er affattet i den Grad beregnet paa Landbosforholdene, at det er meget vanskeligt at udfylde det efter Kjøbstadsforholdene. Ifølge de paa Schemaets Bagside givne Oplysninger vil det heller ikke haave væsentlig Interesse for vor By. Det vedlægges under Nr. IV.

Schemaet C. har efter den under Nr. V. vedlagte Liste været udsendt til 26 Arbejdsgivere, som hver antoges at beskæftige 20 Arbejdere; men de fleste af dem have tilbagesendt Schemaet enten med Bemærkning om, at de ikke eller ikke stadig beskæftige

20 Arbejdere, eller at de ikke kunne give de forlangte Dplysninger, fordi de ere fuldkommen ubekjendte med, hvorledes deres Arbejdere leve i Hjemmet. Ifkun 11 Exemplarer ere tilbageleverede med Paategning, og deraf ere de fleste ufyldestændigt og ufuldbestgjørende udfyldte. Dog have enkelte givet gode Dplysninger. De 11 Exemplarer vedlægges under Bilag Nr. VI.

Det af Byraadet selv under Bilag Nr. VII. udfyldte Schema er udfyldt efter bedste Skjøn; men vi kunne ikke undlade at udhæve Bausfeligheeden ved paa en tilfredsstillende Maade at udfylde et Schema, som for at give et paa de bestaaende Forhold baseret, oirkeligt Resultat, maatte være grundet paa langt fuldstændigere Dplysninger om disse Forhold, end der foreligger eller vi have anset os berettigede til at fremtvinge. Saaledes have nogle af de større Arbejdsgioere, der lønne deres Arbejdere bedst, holdt sig tilbage med at give Dplysninger, og Indvirkningen deraf paa Gjennemsnittet af Arbejdsfortjenesten er umiskjendelig.

2 Exemplarer af Schema C. have været tilskillede Præsterne ved Domfognet og Frue Sogn og ere af disse udfyldte med Hensyn til Egtstabsforholdene. De vedlægges under Nr. VIII."

^{225/1872} I Doerensstemmelse med et Forslag fra Bejudoalget besluttede man at indstille, at der paa Fortegnelse over de ikke prioate Beje udenfor Landeoejenes Klasse i Aarhus Rjbstads Kommune i Henshold til Lov om Bestyrelsen af Bejvæsenet af 21de Juni 1867 § 6 optages, foruden de paa den ældre Fortegnelse optagne Beje, nemlig:

- 1) hele Bejen bag om Byen fra Randers Landevej til Vesterport og fra Silkeborg Landevej til Mindeport, med Undtagelse af Bejen over Aarhus Mølles Grund, forsaavidt denne er beliggende i Landjurisdiktionen;
 - 2) Brendstrup Bejen fra Randers Landeoej til Brendstrup Skjel;
 - 3) Bejen fra Randers Landeoej syd for Bennelyst;
 - 4) Bejen fra Mundeport, og
 - 5) Bejen fra Vesterport til deres Forening indbyrdes og derfra til deres Forening med Brendstrup Bejen;
- endoidere følgende:
- 6) Bejen fra Hads Herredsoej forbi Soineslagteriet;
 - 7) Rystoejen fra Mejlgaadesport til Skolegyde;
 - 8) det lille Stykke af Aaby Bejen fra Silkeborg Landeoej til Aaby Skjel, og .

9) Møllevejen fra Vesterportsvejen til Vejrmøllen. (Se Nærmere Mødet den 21de August.)

^{5/1873}. Fra det ny sammensatte Brolægningsudvalg var modtaget tilbage med nogle Bemærkninger det af det ældre Udvalg udarbejdede, i Mødet den 16de Januar d. A. ommeldte Forslag til en Ombrolægning af Byens Gader.

Byraadet vedtog, i Sammenhæng med den af samme i Mødet den 24de Oktober 1872 tagne Beslutning, at nedsætte et Udvalg for at fremkomme med Forslag til Tilvejebringelse af et Laan til Dækning af Udgifterne ved Ombrolægning, ved Opførelse af et Gymnastikhus for Byens Skoler, et Epidemikafé, en Politistation, Bisfoirer, Gangbroer over Frederiksbro m. v.

I det Raadet gik ud fra den Forudsætning, at det Beløb, der maatte paaregnes til Byens Ombrolægning i et passende Antal Aar, ikke turde sættes til mindre end den i Forslaget kalkulerede Sum c. 50,000 Rd., vedtog det at sende Brolægningsudvalgets Forslag til det saaledes nedsatte Laaneudvalg. Man vedtog, at Laaneudvalget skulde bestaa af 5 Medlemmer, og valgte dertil Borgmesteren, Nørz, Baefs, Spliid og Liisberg.

^{21/1873}. I Genhold til en Indstilling fra Politimesteren vedtog man at indrømme, at det under Konto V 1 b opførte Beløb paa Byens Budget „til Medicamenter“ for Politiets Betjente ogsaa, efter Lægens Ordination i den Henseende, maa anvendes til Bæde for Betjentene.

^{30/1873}. Ifølge Markudvalgets Indstilling af 3die Februar bevilgede Byraadet, at der til en ekstraordinær Afkrømming af indtil 65 Kubikfavn af Sandgraven ved Knudrisbakke anvendes et Beløb af indtil 100 Rd., og at Beløbet opføres som Tillæg til Udgiftskonto XVIII 6 b for 1873.

Mødet den 13de Februar.

^{206/1872}. Man vedtog at anmode Stadsingeniøren om at meddele nogle af Justitsministeriet forlangte yderligere Oplysninger angaaende Vandværkets Benyttelse i Brandvæsenets Tjeneste, navnlig om de Ejendomme, der falde indenfor Brandhanernes Omraade, forinden det resolverer paa Byraadets Andragende om Nedsættelse i det aarlige Brandkontingent. (Se Mødet 20de Marts.)

^{249/1872}. Fra det nedsatte Udvalg var modtaget et Forslag til Vedtægt for bunden Næring i Aarhus Kjøbstad og til Inddeling af

Næringsvejene med Hensyn til Størrelsen af den Kjendelse, der skal erlægges ved Overleveringen af Borgerbreve, da de gjældende Vedtægter udløbe den 1ste April 1873.

Byraadet bifaldt Udvalgets Indstillinger, kun med den Tilføje-
ning, at Gæstgivere opflyttes fra 2den til 1ste Klasse med Hensyn
til Betaling af Borgerklub. (Vedtægterne ere optagne i Tillægget.)
(Se Mødet den 17de April.)

^{6/1873.} Fra Udvalget for Fattigvæsenet var modtaget en Erklæ-
ring over det af det tidligere Udvalg fremsatte Forslag om Opsørelse
af en Bolig for Husvilde, hvilket Forslags Udsørelse anbefales af
Udvalgets Flertal, men fraraades af et Mindretal. Byraadet be-
sluttede at udsætte Sagens Afgjørelse til et senere Møde. (Se Mødet
den 27de Februar.)

^{7/1873.} Ifølge Andragende fra fhv. Vægter P. P. Houmann
bevilgede man ham en Understøttelse for 1873. af 40 Rd.

^{20/1873.} Man vedtog at tilstille Markudvalget til Erklæring et
Andragende fra Erpeditør Bergmann om at erholde Matr. Nr. 20
af Byens Markfjorder i Hasle Herred, Hjortlund kaldet, tilkjøbs. (Se
Mødet den 6te Marts.)

^{28/1873.} Man vedtog at indsende til Ministeriet tvende Indberetnin-
ger fra Havnendvalget, som oplyse, at Havnens i Genhold til Havne-
tagten oppebaarne Indtægter for 1872 have udgjort 34,601 Rd. 11 $\frac{1}{2}$,
og at der i 1872 ikke er foretaget nogen Forandring ved Aarhus
Havn.

^{29/1873.} Foranlediget ved en Skrivelse fra Bygningskommissionen
om, hvad der maatte være at gjøre for at formaa Kjøbm. L. Larsen
til at opfylde en af ham overtagen Forpligtelse til at hegne mellem
Gartner Jespersens Have og Matr. Nr. 26 a besluttede man at an-
mode Hegnsmændene om at forsøge at faa Sagen bragt i Orden.

^{31/1873.} Man vedtog at udbeide sig en Erklæring af Distriktslæge
Glæfel i Anledning af en gennem Fattigudvalget modtagen Skrivelse
fra Kjøbenhavns Magistrat, hvori samme begjærer sig refunderet
Omkøstningerne ved ugift Fruentimmer Petrine Sofie Petersens Kur
og Pleje paa Kommunehospitalet for Syfilis, hvilket Fruentimmers
Indlæggelse paa bemeldte Hospital formentes at være foranlediget
af Distriktslægen i Aarhus. (Se Mødet den 13de Marts.)

^{35/1873.} Ifølge Andragende fra Skovudvalget bevilgede man
samme 300 Rd. til Skovtoftens Beplantning.

^{36/1873.} Fra Bygningskommissionen var under 7de Februar
modtaget en Skrivelse, hvori den meddeler, at Ejerne af 124 Ejen-

domme, som have Bræddegavle og Bræddebeklædninger i Stjellinier, vilde blive indkaldte for Politiretten for at erholde Paalæg om Borttagelsen af bemeldte Gavle m. m., men at dog enkelte Ejendomsbesiddere ikke have Gode til at afholde Udgifterne ved en saadan Byggesforandring, hvorfor den anbefaler, at der gives 7 af dem Genstand med Arbejdets Udførelse, i Genhold til Justitsministeriets Cirkulære af 4de Maj 1870, og at Genstanden, navnlig for 5 gamle fattige Enfers Vedkommende, gives indtil Gjerstifte.

Byraadet vedtog at anbefale de fra Bygningskommissionen fremsendte Ansøgninger.

^{38/1873.} Fra Kasseudvalget var modtaget et Forslag om, at der, efter at Brandfondens ordinære Medler ere indbetalte i Ræmnerkassen, maa af samme udbetales Brandkapitajnen efter nærmere Revision en aarlig Forskudssum af 50 Rd. til Afholdelse af de Udgifter, der hidtil have været afholdte af bemeldte Brandfond, forsaavidt disse ikke kunne dækkes af Brandvæsenets Indtægter, hvilkte Brandkapitajnen vil have som hidtil at modtage eller strax at foranledige anviste Ræmnerkassen til Indtægt. Forskudssummen vil være at behandle efter de samme Regler, som af Byraadet under 3die Juni 1869 ere vedtagne for Forskudsnummer til Udvalg.

Byraadet bifaldt Kasseudvalgets nævnte Forslag.

^{39/1873.} Man vedtog at henlægge i Skabet til Eftersyn i 14 Dage det fra Havneudvalget modtagne Regnskab for Havnen for 1872. (Se Mødet den 27de Februar.)

^{37/1873.} Man vedtog at anmode Ræmneren om at meddele de i Indenrigsministeriets Cirkulære af 22de Januar 1873 begjærte statistiske Oplysninger om Byens økonomiske Status for 1872.

Mødet den 20de Februar.

Byraadet understrev et Skjøde til Bryggeriejer L. E. Meulengracht paa Parcellen Matr. Nr. 8 b, af Hartkorn 3 Fdk. 1 Alb., Gistat 8 f, af Byens Markjorder i Hasle Herred og en Deklaration mellem Byraadet og Hr. Meulengracht, indeholdende nærmere Bestemmelser angaaende Forlejdningen fra Aarhus Vandværk ind til Byen over Bryggeriet „Ceres“'s Grund Matr. Nr. 4 c. (Se Nærmere i Tillægget.)

^{19/1873.} Fra Domkirkeinspektionen var modtaget en Skrivelse, hvori den anholder om, at Byen vil overtage Renholdelsen af Domkirkepladsen, efter at en Del af samme benytttes til Torveplads.

Byraadet vedtog foreløbig at udsætte Afgjørelsen af dette Spørgsmaal og besluttede samtidig at nedsætte et Udvalg, bestaaende af Holm, Schjødt og Erichsen til i Forening med Politimesteren at tage under Overvejelse, om ikke Torvet paa Domkirkepladsen bør forlægges andesteds hen. (Se Mødet den 15de Maj.)

^{22/1873.} I Anledning af et fra Amtet til Erklæring modtaget Andragende fra Værtshusholbersforeningen i Aarhus om Forandring i den ved Politivedtægtens § 63 fastsatte Tid for deres Værtshuses Lukning vedtog Byraadet i Overensstemmelse med den af Politimesteren i Sagen afgivne Erklæring ikke at anbefale det Ansøgte. (Se Mødet den 6te Marts.)

^{32/1873.} Ifølge Andragende fra Fattiggaardens Inspektør vedtog Byraadet ved første Behandling at forhøje hans Løn fra 300 Rd. til 400 Rd. aarlig. (Se Mødet den 27de Februar.)

^{34/1873.} Fra Handelsforeningen i Aarhus var modtaget følgende Skrivelse om Byens Garnisonsforhold:

„Omendstjænt de Rigsdagen forelagte Militærlove ikke give Oplysning om, hvorledes Krigsbestyrelsen i det Enkelte paa-tænker at ordne Garnisoueringen i Fredstid, saa er det dog klart, at man tilsigter at holde en mindre og mere organisk sammensluttet Militærstyrke i Jylland end hidtil, nemlig en Brigade, og altsaa kun et Rytterregiment. Hoorol Aarhus ved saadan Ordning formentlig egner sig til at komme i fortrinlig Betragtning som Hoveddepotplads, naalig paa Grund af sin fortrinlige Havn som Udsibningssted, sin Stilling som Centralpunkt i det jydse Jernbanesystem og vistnok ogsaa ved sin Beliggenhed i strategisk Henseende, saa kunde der mulig ogsaa tænkes Ordninger, hvorved vor By ganske eller hovedsagentlig mistede sin Garnison, og disse sidste Ordninger kunde maafe vinde Overhaand, naar de ikke betids modvirkedes herfra, idet der sikkert fra de nordligere Byers Side (Viborg, Aalborg og Randers) vil blive arbejdet paa at bevare eller endog forøge den hidtilværende Garnison. Under disse Omstændigheder har Handelsforeningen troet at burde rette en Opfordring til det ærede Byraad om at have sin nøjeste Opmærksomhed henvendt paa dette for vor By saa høist vigtige Anliggende og helst strax at indlede de fornødne Skridt for dels at komme til Kundskab om, hvorvidt der truer nogen Fare i den antydede Retning, dels, hvis saa er, af al Kraft at gjøre Modforestillinger mod, at vor By mister Garnison.

Handelsforeningen behøver fitterlig ikke at udtale sig udførlig om, hvormegit Tab og Forstyrrelse i de bestaaende Forhold, saaledes som disse i Henseende til Næring, Ejendomsværdbier osv. have udviklet sig, det vilde medføre, hvis Aarhus mistede sin Garnison; ligesom det utvivlsomt vil være stemmende med et almindeligt Ønske, saaledes tvivler man ikke paa, at det ærede Byraad selv har en levende Erkjendelse af Sagens Bichtigkeit, og Handelsforeningen hengiver sig derfor med Fortrøstning til det Raad, at Raadet vil tage Sagen i sin Haand og gjøre hvad der er muligt for at opnaa et gunstigt Udfald.

Aarhus, i Handelsforeningens Bestyrelse den 4de Febr. 1873.

Hans Broge. A. Schjødt. J. Jørgensen.
A. Raas. Otto Langballe."

Byraadet udsatte Sagens yderligere Behandling til et senere Møde. (Se Mødet den 27de Februar.)

^{40/1873.} I Overensstemmelse med et fra Brolægningssubvalget indkommet Forslag vedtog Byraadet at bemyndige Udvalget til snarest muligt at lade Nørregade brolægge, dog saaledes, at Fortovene gjøres lige brede paa begge Sider af Gaden, nemlig 5 Alen, at de forsynes hver med en Række Kliser og iøvrigt i den fulde Breddelægges med ekvarerede Sten. Halvdelen af Bekostningen ved Gadens Brolægning vil være at afholde af de tilstødende Grundejere i Overensstemmelse med Bestemmelserne derom i Byvedtægtens § 39, hvorfor Byraadet forventer i sin Tid at modtage Opgjørelse over Udgifterne ved Gadens Brolægning og den Andel heraf, der vil være at udrede af Grundejerne, enhver for sit Vedkommende. (Se Mødet den 5te Maj.)

^{41/1873.} Byraadet vedtog i Genhold til Vandværksudvalgets Erklæring ikke at indgaa paa et fra Handstemand Clemens modtaget fornyet Andragende om Indlæg af Vand fra Vandværket til hans Ejendom Nr. 1 paa Frederiksbjerg.

^{42/1873.} Ifølge Andragende fra Blikkenslager M. C. Meyer vedtog man at meddele ham Autorisation som Vandmester her i Byen.

^{43/1873.} Man vedtog at udsætte til Afgjørelse i et senere Møde et fra Arbejdernes Sygeforening indkommet Andragende om, at Kommunen vil dække Foreningens Underbalance for 1872, 230 Rd. 71 Sk. (Se Mødet den 6te Marts.)

^{45/1873.} I Anledning af et Andragende fra Gartner Pagh om at maatte overdrage Lodden Nr. 14 i Galgevangen til Gartner P. Pedersen for den resterende Lejetid vedtog man at indhente Markudvalgets Erklæring. (Se Mødet den 6te Marts.)

Mødet den 27de Februar.

^{239/11.} Fra Stiftamtet var modtaget en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 17de Februar angaaende Sagen om Indlemmelse af Frederiksbjerg i Aarhus Kjøbstad, saalydende:

„I Anledning af det med Amtets behl. Skrivelse af 2den August f. A. hertil indkomne Andragende fra Aarhus Byraad angaaende Indlemmelse af et nærmere betegnet Areal af Biby Sogn i Ring Herred under Aarhus Kjøbstad skulde man tjenstligst anmode Amtet om behagelig at ville tilfjenbegive Byraadet, at Justitsministeriet, med hvilket man har brevvexlet om Sagen, har medøelt, at Samme, efter at Byraadet nu har samtykket i at forhøje Stadslægens Løn med 50 Rd. aarlig, naar Indlemmelsen har fundet Sted, ikke finder Noget at erindre imod, at det omhandlede Distrikt indlemmes under Kjøbstaden, og at man fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har modtaget en Meddelelse om, at dette Ministerium heller ikke har Noget imod, at Distriktet i Henseende til Kirke- og Skolevæsen henlægges til Kjøbstaden under Forudsætning af, at der for Afgang i Embedsindtægter forbeholdes den nuv. pastor vicarius for Biby og Thiset Menigheder, Brammer, for hans Funktionstid 8 Rd. 32 f om Maaneden og den nuværende Riksfanger i Biby, Bjørnbak, for hans Embedstid 35 Rd. om Halvaaret, og at disse Beløb udredes af Aarhus Kommune uden Refusion af de paagjældende Præster eller Kirkebetjente i Aarhus.

Næst derhos at bemærke, at forsaavidt Gjennemførelsen af den attraaede Ordning tillige vedrører Interesser, der varetages af Finansministeriet, har man under D. D. givet Samme Lejlighed til at udtale sig over Sagen, skal man lige tjenstlig bede Byraadet tilfjenbegivet, at Indenrigsministeriet efter Omstændighederne ikke for sit Vedkommende finder Anledning til at modsætte sig, at det paagjældende Distrikt indlemmes under Kjøbstaden, eller at Indlemmelsen sker paa de Vilkaar, hvorom Byraadet er kommet overens, dels med vedkommende Grundejere,

dels med Viby Sogneraad. Under Forbehold af, at der ikke fra Finanzministeriets Side stilles særlige Betingelser for Indlemmelsen, skal man derfor være villig til at søge udvirket en allerhøjeste Resolution angaaende Distriktets Indlemmelse under Aarhus Kommune paa de angivne Vilkaar; men forinden heretter videre foretages, maa Ministeriet udbede sig nærmere Oplysning medbødt om, hvilke Foranstaltninger Byraadet har truffet for at sikre sig at kunne opfylde den af nogle af de paagældende Grundejere stillede Betingelse angaaende Anlægget af en ny Forbindelsesvej mellem Rjøbstaden og det omhandlede Distrikt med en Bro oer Jernbanen, i hvilken Henseende man skal bemærke, at Ministeriet med Hensyn til Opsørelsen af denne Bro under 12te Novbr. f. A. har bemyndiget Direktøren for de jydsk-sjyiske Jernbaner til at indlede nærmere Forhandling med Byraadet, men at Ministeriet ikke senere har modtaget nogen Meddelelse fra bemeldte Embedsmand, denne Sag vedrørende.

Foranlediget ved de angaaende den fremtidige Bestatning af de faste Ejendomme i det oftnævnte Distrikt indgaaende Overenskomster og Byraadets dertil knyttede Udtalelse, maatte Ministeriet derhos ønske allerebe nu at modtage Oplysning fra Byraadet om, hvilken Ordning det, naar Bestemmelse om Indlemmelsen er tagen, maa anses rettest at træffe med Hensyn til Distriktets Henlæggelse enten til Rjøbstadgrunden eller til Rjøbstadjorderne, samt om hvorledes Byraadet har tænkt sig at Loven af 11te Februar 1863 i det Hele vil oere at bringe til Anvendelse paa bemeldte Distrikt. Man skal i saa Henseende ikke undlade at tilføje, at det maa anses som en Selvfølge, at der i Overensstemmelse med nyse nævnte Lovs §§ 4 og 5 foretages en Matrikulering af det omhandlede Areal eller den Del af samme, som henlægges til Bygrunden, ligesom at derefter Statterne til Statskassen af den hartkornspligtige Jord, som saaledes indlemmes i Bygrunden, overtages og udredes af Ræmnerkassen; hvorhos endelig Omkostningerne ved samtlige Foranstaltninger, som det ifølge Loven af 11te Februar 1863 maa anses fornødent at træffe i Anledning af Indlemmelsen, maa afholdes af Aarhus Kommune.

Med de saaledes begjærte Oplysninger udbeder man sig tillige Byraadets Erklæring om, hvorvidt Samme maatte ønske, at Indlemmelsen træder i Kraft fra et tidligere Tidspunkt end 1ste

Januar 1874, samt i bekræftende Fald om, fra hvilket Tidspunkt det da ønskes at Indlemmelsen skal regnes."

Byraadet vedtog at udtale, at det ønskes det omhandlede Distrikt indlemmet i Kjøbstaden fra 1ste Januar 1874. Med Hensyn til Forholdet ligeoverfor Loven af 11 Februar 1863 besluttede man at anmode det nedsatte Udvalg om at fremkomme med nærmere Forslag. (Se Mødet den 13de Marts.)

^{239/71} jfr. ^{162/70} og ^{102/69}. Fra det nedsatte Udvalg for Byens Udvidelse m. v. var modtaget Forslag til en Overenskomst med Jernbanedirektøren angaaende Benyttelse af Amtmandstøften, Reguleringen af Byens sydlige Grænsse ligeoverfor Jernbanestationen og Anlægget af en Bro over Jernbanen, saalydende:

„Imellem Statsraad, Jernbanedirektør Holst paa den jydsk-synske Jernbanes Vegne og undertegnede Udvalg af Aarhus Byraad paa dette Vegne er under Forbehold af respektive Indenrigsministeriets og Byraadets Approbation under D. D. truffet følgende Overenskomst:

- 1) Til Udvidelse af Sønder-Allé afstaar Jernbanen 3 Alen af Amtmandstøften, langs dennes nordlige Grænsse. Da Benyttelsen af Amtmandstøften som Oplagsplads for Gods-trafikken nødvendiggjør ikke blot Udvidelse, men ogsaa Brolægningen af Sønder-Allé mellem Fredensgade og Spanien, paatager Jernbanen sig at bære, foruden den $\frac{1}{4}$ Del af Udgiften, som den vil have at godtgjøre Kommunen efter Byvedtægtens § 39, endvidere i Analogi med Reglen i § 38 af samme Vedtægt yderligere $\frac{1}{4}$ Del, i Alt Halvdelen af hele Bro-lægningsudgiften, der er kalkuleret til 5,200 Rd.
- 2) Aarhus Byraad renoncerer paa den Samme efter Kontrakten om Amtmandstøften af 25de Juli og 29de August f. A. § 4 tilkommende Ret til Passage ad den nuværende Vej mellem Jernbanestationen og Gaden Spanien og frasælber enhver Forbring paa, at der sammesteds skal være Vej.
- 3) Endvidere fritager Byraadet Jernbanen for den Forpligtelse, Samme har paadraget sig efter fornævnte Kontrakt § 5, nemlig til at overtage og ikke at neblægge de over Amtmandstøften gaaende Vandløb, og skal det som Følge heraf staa Jernbanen frit for at opfylde de Vandløb, der nu gaa over Amtmandstøften, dog ikke før Byen har faaet omlagt Bro-lægningen i Fredensgade, hvilket senest skal være sket inden Oktober 1874.

- 4) Til Gjengjæld herfor udbetaler Jernbanen Byraadet de 900 Rd.; som ifølge Indenrigsministeriets Resolution af 4de April f. A. kunne udbetales under den i 3die Post nævnte Forudsætning.
- 5) Byraadet forpligter sig til at efterkomme de i Indenrigsministeriets Skrivelse til Jernbanedirektøren af 12te Novbr. f. A. med Hensyn til den projekterede Bro over Jernbanen, tæt vest for Hovedstationen, opstillede 3 første Betingelser, nemlig :
 at Broen bygges efter en af Jernbanedirektøren approberet Tegning, og at Arbejdet udføres efter en af Samme approberet Byggeplan;
 at alle de Anvisninger, der gives, eller Fordringer, der stilles af vedkommende Jernbaneingeniør, for at sikre Banens Drift under Broens Opførelse eller senere, naar Vedligeholdelsesarbejder ved den foretages, uvægerlig tages til Følge, samt at betimelig Anmeldelse sker til Jernbanebestyrelsen om, naar Broens Opførelse skal begynde, og senere om, naar Vedligeholdelsesarbejder skulle foretages;
 at Vejbroen til enhver Tid vedligeholdes i en saadan Stand og kun benyttes saaledes, at den ikke frembyder nogen Fare for Jernbanen.
- 6) Byraadet forpligter sig endvidere til inden 1ste Januar 1876 at overtage som offentlig Gade Strækningen fra Fredensgades Ophør forbi Jernbanens Varehus og Hovedbygning i en Bredde af 26 Alen og at føre denne Gade i en lige Linie fra Fredensgades Omdrejning til Hovedbygningen indtil Stationsvejen, som fører til Horsens Vanderej, saaledes som nærmere betegnet i Indenrigsministeriets Resolution til Jernbanedirektøren af 4de April f. A., imod at Jernbanen afstaar de i bemeldte Resolution omhandlede Arealer. Saafnart Gaden er anlagt, overtages den til fremtidig Vedligeholdelse af Byen, men Jernbanen udreder til Anlægget, overensstemmende med § 38 af Byvedtægten, Halvdelen af Udgiften ved Brolægningen, der er anslaaet til c. 7,000 Rd.
- 7) Endelig forpligter Byraadet sig til inden samme Tid under bemeldte Gade eller dens Fortov at lade anlægge en Kloafledning fra ovennævnte Stationsvej i lige Linie til det sydvestlige Hjørne af Gartner Ehlers's ved Amtmandstøften beliggende Have, hvor den modtages paa Jernbanens Grund

og føres, fyld for Gartner Ehlers's Have, i lige Linie til Jernbanens Stenliste ovenfor Viadukten samt paa den anden Side af denne videre til Badehusvejens Kloak. Til hele denne Kloakledning fra Stationsvejen til Badehusvejen skal Jernbanen have Ret til at søre private Ledninger, medens Byen paatager sig dens Vedligeholdelse og Oprensning, men Halvdelen af Udgiften ved Anlægget bæres af Jernbanen, forsaavidt dette sker over Jernbanens Grund.

Udvalget for Byens Bebyggelse og Udvidelse, den 26de Februar 1873.

Schmidten. Nørsk. H. Liisberg.

H. F. Baese. Chr. Spliid.

For Jernbanen

N. Holst."

Byraadet vedtog at udsætte sin Approbation af fornævnte Overenskomst, indtil Indenrigsministeriets Approbation foreligger for Jernbanens Vedkommende. (Se Mødet den 12te Juni.)

^{222/72}. I Anledning af et fra Haandværkerforeningen i Aarhus indsendt Andragende om Approbation paa en Fundats for et af Proprietær J. C. Krieger til Elisabethsminde stiftet Legat paa 6000 Rd. til Fordel for værdige og trængende Borgere i Aarhus havde Indenrigsministeriet i en Magistraten gennem Amtet tilstillet Skrivelse foreslaaet, at der i Fundatsen optages en Bestemmelse om, at der skal aflægges aarligt Regnskab for Legatkapitalen samt Legatets Indtægter og Udgifter, og at der med Hensyn til Regnskabet's Revision og Decision forholdes paa samme Maade, som for Kjøbstadens aarlige Regnskaber er fastsat i Loo om Kjøbstadkommunernes Styrelse m. v. af 26de Maj 1868 § 33.

Efter at Haandværkerforeningen havde erklæret Intet at have imod, at Fundatsen erholder en saadan Tillægsbestemmelse, havde Magistraten tilstillet Byraadet Sagen til oidere Foranstaltning.

Byraadet vedtog at udtale, at det for sit Vedkommende ikke fandt Noget at erindre imod, at Fundatsen erholder den nævnte Tilføjsning. (Se Mødet den 17de April.)

^{244/72}. Byraadet vedtog og underskrev et fra Legatudvalget modtaget Forslag til Fundats for det af Fr. Sofie Ring oprettede Legat paa 2000 Rd. til Fordel for tvende værdige og trængende Jomfruer i Aarhus, hvilken Fundats vil være at indsende til kgl. Stabskæstelse. (Se Mødet den 3die April.)

^{6/73.} Efter nærmere at have overvejet det fra Udvalget for Fattigvæsenet indkomne Forslag om Opførelse af en Bolig for husvilde Personer vedtog Byraadet at anmode Udvalget om at underkaste Sagen en fornyet Drøftelse.

^{32/73.} Ved anden Behandling vedtog Byraadet at forhøje Lønningen for Inspektøren paa Fattiggården fra 300 Rd. til 400 Rd. aarlig. (Se Mødet den 6te Marts.)

^{34/73.} Efter paany at have overvejet den i Mødet den 20de Februar ommeldte Skrivelse fra Handelsforeningen i Aarhus angaaende Byens Garnisonsforhold vedtog Byraadet ikke for Tiden at sende nogen Deputation til Krigsministeren om Sagen, men derimod at tilstille ham en Skrivelse i Overensstemmelse med en af Borgmesteren forelagt Koncept. Bemeldte Skrivelse, der afgik under 1ste Marts, er saalydende:

„Under 27de Juni 1867, kort før den nugældende Hærlov udkom, tillob Kommunalbestyrelsen sig at henoende sig til Krigsministeriet med Andragende om at faa tilbødt en Garnison af Styrke som den, der nu er tilstede i Byen, hvorhos man, under Forudsætning af, at Garnisonsforholdene vilde blive fastslaaede ved Lov over hele Landet, i al Almindelighed tilbød at bygge Kaserner og tilvejebringe andre af Militæretatens Garnisonsforpligtigheder.

Paa denne Skrivelse har Byraadet ikke modtaget noget Svar. Men allerede forinden haade man, for at imødekomme de stedlige militære Autoriteters Ønske, begyndt her at etablere midlertidige Kaserne for Fodfolkets Rekruter, og man har beklaget, at disse saa længe have henstaaet i deres midlertidige Skikkelse, ligesom man er sig fuldt bevidst, at de Kvarterer, der udenfor disse have været præstere, have, uagtet Betalingen for dem langt overstiger hvad Indenrigsministeriet har villet approbere som Maximumspris, ladet en Del tilbage at ønske. Vi ere ogsaa vidende om, at Rytteriets Rekrutlokale, der er lejet af selve Militæretaten, er mindre godt, at Sygehuset trænger til Ombygning, og at her mangler Exercer- og Gymnastikhus for Fodfolket.

Kommunen ønsker meget ret snart at komme ud over denne midlertidige og, som vi vel indse, i Længden uholdbare Tilstand, saa meget mere, da vi ikke have kunnet gaae de heroerende militære Autoriteter Uret i, at Forholdene her maa anses for ufuldstændige.

Hærloven er nu under Revision, og vi have erfaret, at det er Ministeriets Hensigt at indskrænke den Troppstyrke, der hidtil har været anvist Kvarter i Jylland. Vi antage vel, at Aarhus By, der er Knudepunktet for Jernbanerne mod Nord, Vest og Syd, og som ved sin ypperlige Havn imod Øst afgiver det bedste Afstigningspunkt i Jylland, ikke derfor vilde blive blottet for Garnison; men vor By er i saa stærk Optrædelse, at vi maa ønske vor Garnison hellere forstørret end formindsket, hvorfor vi gjerne modtage en hel Brigade Fodfolk i Garnison istedetfor som nu en halv.

Under disse Omstændigheder henvende vi os til Ministeriet med Anmodning om, at Samme saa snart som muligt vil opgive for os, hvor stor den Garnisonsstyrke vil blive, som efter Hærlovens Vedtagelse vil blive henlagt til vor By. Vi love og tilsige da paany, at der for den saaledes bestemte Styrke strax skal blive taget fat paa Bygningen af gode og hensigtsmæssige Kaserner, ligesom at de øvrige Garnisonsforhold, som Ministeriet maatte ønske her tiloejebrogte, i hurtigst mulig Tid skulle blive anstaaede. Vi give et saadant Løfte saa meget roligere, som vi have modtaget Vidnesbyrd om, i hvor høj en Grad det interesserer Byens Befolkning at bevare sin Garnison eller se den forstørret, og vi antage, at Ministeriet ogsaa saa meget roligere kan indgaa paa Andragendet, da Anlægget af et nyt Vandværk upaatvivlelig vil udøve en god Indflydelse paa Byens sanitære Forhold, hvis Forbedring ogsaa paa andre Maader tilstræbes."

²⁹/₇₃. Man vedtog at anmode Colbing og Spliid om at gennemgaa Havnens Regnskab for 1872. (Se Mødet den 27de Marts.)

Mødet den 6te Marts.

¹¹⁵/₁₈₇₁. Fra Rådmand L. Larsen var modtaget en Skrivelse, hvori han paany andrager om, at Vandløbsforholdene m. v. i Knudrigsgade maa blive ordnede. Byraadet vedtog at indsætte Sagens Behandling til et senere Møde. (Se Mødet den 13de Marts.)

¹²⁹/₇₂. Byraadet underskrev en Obligation til Brandfonden paa 1490 Rd. 87 Sk. (Se Mødet den 23de Januar.)

¹⁷⁶/₇₂. Foranlediget ved en Skrivelse fra Ræmneren om, at Kaptein Daue's Statterestancer for flere Aar, ialt til Beløb 139 Rd. 48 Sk., maa bortfalde f. u. uerholdelige, vedtog man at henvende sig

til Finansministeriet med Anmodning om, at Beløbet maa blive indeholdt i den ham tilkommende Pension. (Se Mødet den 27de Marts.)

²⁴⁰/₇₂. Det meddeltes, at Indenrigsministeriet i Skrivelse af 24de Februar til Stiftamtet har approberet, at det Beløb af 20 Rd. aarlig, høortil Renholdelsen af Gadestrækningen udenfor de militære Sygehuse er bortafforderet, overensstemmende med Indenrigsministeriets Skrivelse af 12te August 1862 opføres til fuld Godtgjørelse i Kjøbstadens Indkvarteringsopgjørelser.

²⁴⁸/₇₂. Fra Vejudvalget var modtaget en Erklæring i Anledning af det i Mødet den 23de December 1872 ommeldte Andragende fra Proprietær Faurshou i Brendstrup om Erstatning for Afbenyttelse af en Grusgrav paa hans Mark. I Overensstemmelse med Vejudvalgets Erklæring vedtog Byraadet at lade en Taxationsforretning afholde til Bestemmelse af den Faurshou tilkommende Erstatning og at anmode Vejudvalget om at foranlede det i denne Henseende videre Fornødne. (Se Mødet den 7de August.)

¹⁴/₇₃. Det meddeltes, at Indenrigsministerie i Skrivelse til Stiftamtet af 24de Februar har bifaldet den i Mødet den 23de Januar ommeldte Taxationsforretning over den Kommunen tilkommende Erstatning af Statskassen for Afbenyttelse af Excercerpladserne i 1872.

²⁰/₇₃. Fra Markudvalget var modtaget en anbefalende Erklæring over det fra Expeditør Bergmann modtagne Andragende om at erholde Matr. Nr. 26 a af Byens Jorder i Haaile Herred tilkjøbs.

Byraadet vedtog at sende Sagen til Bygningskommissionen, for at den eventuelle Byggelinie imod Randers Landevej kunde blive fastsat. (Se Mødet den 20de Marts.)

²⁵/₇₃. Der meddeltes en Skrivelse fra Stiftamtet om, at Samme har aflaaet Bærtshusholderforeningens Andragende om en forandret Lufningstid for Bærtshufene.

³²/₇₃. Man understrev en Skrivelse til Indenrigsministeriet om Approbation paa Forhøjelse af Lønnen for Inspektøren paa Fattiggaaarden fra 300 Rd. til 400 Rd., fra 1ste Januar 1873 at regne. (Se Mødet den 17de April.)

³⁴/₇₃. Efter Forslag af Kaptajn Colbing vedtog man at tilstille den Højstkommanderende i Aarhus en Afstift af Byraadets Indstilling af 1ste Marts til Krigsministeren angaaende Garnisonsforholdene.

⁴³/₇₃. I Anledning af det indkomne Andragende fra Bestyrelsen for Arbejdernes Sygeforening om Dækning af dennes Underbalance

for 1872, 230 Rd. 71 $\frac{1}{2}$, vedtog Byraadet at tilstaa Foreningen det nævnte Beløb.

^{45/73.} I Overensstemmelse med en fra Markudvalget modtagen Erklæring over et Andragende fra Gartner N. Bagh bifaldt man, at Sidstnævnte overdrager Lejemaalet af Jordbøden Nr. 14 i Galgevang for den resterende Lejetid til Gartner Jens Peter Petersen paa samme Betingelser, som han selv har lejet den af Kommunen.

^{47/73.} Fra Forskjønnelsesudvalget var under 19de Februar modtaget et Andragende fra Restauratør Haagen sen, hvori han anholder om Tilladelse til at flytte Koncertsalen fra Dalsstrøget i Venne-lyst til en Plads mellem Reglebanen og Kastaniealleen, hvilket Udvalget havde anbefalet, dog saaledes, at Andrageren forpligtes til under Udvalgets Tilsyn og Anvisning at regulere og beplante den Del af Dalen, hvor Bygningen nu ligger. Byraadet bevilgede Andragendet i Overensstemmelse med Udvalgets Forslag.

^{48/73.} Foranlediget ved et indkommet Andragende fra Kjøbmand L. Larsen om Nedsættelse i det Tilskud af 500 Rd., som han i sin Tid har givet til Udvidelse af St. Olufsgade, og som er prioriteret i den ham tidligere tilhørende Ejendom N. 20 paa Mejlgade, vedtog Byraadet i Overensstemmelse med en fra Kasseudvalget modtagen Erklæring at estergive Hr. Larsen 50 Rd. under Forudsætning af, at Restbeløbet 450 Rd. betales til Kæmnerkassen i Juni Termin 1873.

^{51/73.} Man vedtog at indsende til Ministeriet et fra Indkvarteringskommissionen modtaget Regnskab for 2det Halvaar 1872.

^{53/73.} Et Andragende fra Rebslager Guldbman om, at der maa tilstaa ham Løn af Kæmnerkassen som Strandfoged, vedtog man at behandle i et senere Møde. (Se Mødet den 20de Marts.)

^{54/73.} Fra Indkvarteringskommissionen var modtaget en Skrivelse, hvori den meddeler, at det ikke har været muligt ved en den 3die Marts afholdt Sitation at tilvejebringe et tilstrækkeligt Antal Kvarterer med Enmandsfenge for den af Indenrigsministeriet i Skrivelse af ^{28/5} 72 fastsatte Maximumspris 15 Mk. maanedlig pr. Mand (jfr. Byraadets Møde den 6te Juni 1872), samt anholder om at maatte betale indtil 3 Rd. maanedlig for Kvarterer med Enmandsfenge, forsaavidt disse ikke underhaanden maatte kunne erholdes billigere.

Byraadet gav Indkvarteringskommissionen den af samme begjærte Bemyndigelse.

^{55/73.} Ifølge Andragende fra Stadslægen bevilgede man ham en Befordringsgodtgjørelse for 221 Sygebesøg i Koppelasarettet i 1872 af 147 Rd. 32 $\frac{1}{2}$.

Mødet den 13de Marts.

— Byraadet udnævnte, ifølge Begjæring af Baudsynsmand, Vejinspektør Müller, Kjøbmand Spliid til Suppleant som Baudsynsmand istedetfor afdøde Kjøbmand Schandorff.

^{179/68.} Fra Amtsrådet var modtaget en Skrivelse, hvori det giver sit Samtykke til Opsørelsen af det i Byraadets Møde den 2den Januar 1873 ommeldte lille Sprøjtehus i Arreftgaarden.

Byraadet vedtog at anmode Udvalget for Bygninger og Inventariefager om at foranstalte Arbejdet udført.

^{115/71.} Foranlediget ved det indkomne Andragende fra Kjøbmand L. Larsen om Ordningen af Vandløbsforholdene paa den ikke bebyggede Del af Knudrøgade, vedtog Byraadet at ændre den i Mødet den 11te Januar 1872 tagne Beslutning saaledes, at Kloakbrønden anbringes paa det Sted, hvor Gaden kommer til at dreje af til Fodstien eller den projekterede Gade forbi Gartner Nielsens Ejendom til Mejlgadesport, og at Rørledningen altsaa kommer til at udgaa fra dette Punkt istedetfor, som tidligere besluttet, fra det laveste Punkt i Fodstien.

Byraadet besluttede derhos, i Overensstemmelse med Byvedtægtens § 38, at indbrage Resten af Knudrøgade som offentlig Gade, at lade den brolægge, saasnart Miblerne dertil ere tilvejebragte, og i Forbindelse dermed at foranstalte Vandafledningsforholdene regulere paa den tidligere vedtagne Maade med den ovenfor anførte Endring, alt under Forudsætning af, at Kasseudvalget kan træffe Overenskomst med Kjøbmand Larsen om Refusion af Udgifterne ved Vandafledningen og Kloakanlægget paa en saadan Maade, som Byraadet maatte anse for tilfredsstillende, og ligeledes under Forudsætning af, at hele Udgiften ved Gadens første Istandsaettelse efter Byvedtægtens § 38 afholdes af de tilstødende Grundejere. (Se Mødet den 27de Marts.)

^{239/71.} Som Svar paa Indenrigsministeriets Skrivelse af 17de Februar angaaende Sagen om Indlemmelse af Frederiksbjerg i Aarhus Kjøbstad vedtog Byraadet efter Udvalgets Forslag at tilstille Ministeriet gennem Amtet følgende Skrivelse:

„Stiftamthuset har under 18 f. M. meddelt Byraadet Indenrigsministeriets foreløbige Resolution om Indlemmelsen under Aarhus Kjøbstad af Distriktet Frederiksbjerg i Viby Sogn og derhos forlangt Erklæring om de forskellige i Resolutionen berørte

Forhold, som maatte afgjøres, forinden Ministeriet søger udvirket en allerhøjeste Resolution om Indlemmelsen.

Vi skulle i den Anledning tillade os først at udtale, at vi efter Overvejelse af alle herhenhørende Forhold ere komne til Overbevisning om, at det vil være i alle Parters velforstaaede Interesse, at Indlemmelsen først bestemmes at skulle finde Sted fra 1ste Januar 1874, hvilket ogsaa vil samstemme med Udtalelsen i Biby Sogneraads Skrivelse af 6te Juli f. A. Men paa den anden Side tillade vi os at udtale Ønsket om, at den endelige Bestemmelse i Sagen maa blive givet saa betids som muligt, for at alle Vedkommende itide kunne vide at rette sig efter de forandrede Forhold.

Med Hensyn til den nye Forbindelsesvej mellem Distriktet Frederiksbjerg og Byen ved en Bro over Jernbanen skulle vi tillade os at oplyse, at der saavel om de Betingelser for Bygningen af en saadan Bro, der af Ministeriet vare fremsatte i Skrivelsen til Jernbanedirektøren af 12te November f. A., som angaaende flere andre Forhold, der vare at ordne med Jernbanen, i længere Tid igjennem et Udvalg har været ført Forhandlinger med Jernbanedirektøren, hvilke Forhandlinger nu have ledet til en under 27de Februar d. A. sluttet Overenskomst, der vil kunne betragtes som en endelig Ordning af de mange Berøringspunkter mellem Jernbanen og Kommunen. Indenrigsministeriet vil formentlig allerede af Jernbanedirektøren være gjort bekendt med denne Overenskomst, der er sluttet paa nærmere Approbation resp. af Ministeriet og Byraadet, og man skal her kun udtale, at hvis den finder Ministeriets Bifald, vil der fra Byraadets Side Intet være til Hinder for dens Approbation.

Den Ordning af Beskatningsforholdene for de faste Ejendomme i det ny Distrikt, som Byraadet har tænkt sig gennemført, forudsætter en midlertidig Tilstand, hvorefter Loven af 11te Febr. 1863 for disse Ejendommers Vedkommende først skulde komme til fuld Anvendelse den 1ste Januar 1895.

Ligesom en Overgangsperiode i de fleste Tilfælde, hvor et større Landdistrikt indbrages under en Kjøbstad, vil være tilraadelig, jaaledes vil en Udsættelse med Hensyn til de ved Lov af 11te Februar 1863 givne Regler i det foreliggende Tilfælde paa Grund af de forhaandenværende lokale Forhold næppe kunne undgaas. De Bygninger, som nu findes i Distriktet, ligge meget spredte; det Samme vil fremdeles blive Tilfældet for de Byg-

ninger, som Tid efter anden opføres, og der vil hengaa en længere Aarrække, inden Forandring hert indtræder. En bestemt Grændse efter Lov af 11te Februar 1863 § 4 mellem sammenbygget og ikke sammenbygget Grund vil ikke uden store Vanskeligheder kunne drages; denne Bestemmelse passer ikke paa disse Forhold, og det tør næppe antages, at der i Distriktet vil dannes et sammenbygget Hele, som i Loven forudsat, enten i og for sig eller i Forbindelse med Aarhus By forinden det af os paaregnede Tidspunkt.

Under Hensyn til disse Omstændigheder maatte Byraadet afslutte Overenskomsterne, som sket er. Forholdet vil herefter stille sig saaledes, at hele Distriktet til 1ste Januar 1895 indgaar under Kjøbstadjerne, at Skatterne til Statskassen som Følge heraf saa længe uforandret udredes af Grundejerne, at Grundejerne erlægge Huskat efter Skattevedtægtens § 4, og at der af de bebyggede Grunde med Gaardsplads og Have og ligeledes af de øvrige Grunde, efterhaanden som de i Fremtiden bebygges med Gaardsplads og Have, svares en Afgift til Ræmnerkassen af samme Størrelse, som Grundskatten under 1ste Klasse efter Vedtægtens § 3 vilde udgjøre; dog ere Haver, der benyttes til Handelsgartneri eller Planteskole og udgjøre 2000 Kv.-Alen eller derover, herfra undtagne.

Det var med stor Tilfredsstillelse, at Byraadet saa de iudgaaede Overenskomster med de vedkommende Grundejere endelig afsluttede. Vanskelighederne havde været ikke saa, mange Forhandlinger med det store Antal Grundejere vare førte, og Indrømmelser fra begge Sider vare nødvendige. Blandt Indrømmelserne fra Aarhus Kommunes Side udgjorde netop den vedtagne Beskatning af de faste Ejendomme et væsentligt Punkt. Selv om de lokale Forhold gjorde det muligt, i Overensstemmelse med Lov af 11te Februar 1863 § 4, at drage en bestemt Grændse mellem sammenbygget og ikke sammenbygget Grund, tør det anses hævet over al Tvivl, at en saadan Grændse ikke vilde kunne bringes i Overensstemmelse med de afsluttede Overenskomster, og hele Sagen, hele Indlemmelsesspørgsmaalet maatte siges at være afhængigt af en Ordning, der stemmer med de ved Overenskomsterne fastsatte Regler for de faste Ejendommers Beskatning.

Vi tillade os at stille det indstændige Andragende til det høje Indenrigsministerium, at disse kontraktmæssige Bestemmelser an-

gaaende Bestatningsforholdene maa blive gjældende, hvorved en nødvendig Overgangsperiode, en foreløbig og midlertidig Tilstand indtræder, og hvorefter Indlemmelsen for Ejendomsfatternes Vedkommende først kommer til endelig Fuldbgyrdelse den 1ste Januar 1895.

Vi skulle endnu tilføje den Bemærkning, at Revision af Stattevedtægten for Aarhus efter Lov af 11te Februar 1863 § 15 vil finde Sted den 1ste Januar 1895, hvilket saaledes falder sammen med det Tidspunkt, der hæver den midlertidige Tilstand og giver Loven selvstændig Anvendelse for det ny Distrikt." (Se Mødet den 19de Juni.)

¹⁸⁵/₇₂. Byraadet afflog med 11 Stemmer imod 4 et Andragende fra Rebflagerne Dyhr, Hansen og Jussjong om at maatte beholde deres Reberbaner paa Grønland.

²⁵⁵/₇₂. Det meddeltes, at den i Mødet den 6te Fbr. ommeldte Fortegnelse over Biveje var ifølge Amtets Begjæring henlagt til offentligt Eftersyn.

³¹/₇₃. Fra Distriktslæge Glæsel var modtaget en Erklæring, hvorefter Fruentimmeret Petrine Sofie Petersen, der er under Kur paa Kommunehospitalet i Kjøbenhavn for Syfilis, har konsulteret ham og af ham modtaget Anvisning om, hvorledes hun burde forholde sig for at blive helbredet.

Byraadet vedtog gennem Amtet at svare Kjøbenhavns Magistrat, idet det henleder sammes Opmærksomhed paa, at det er Distriktslægen for Landet, ikke Stabslægen, hvem ovennævnte Fruentimmer har konsulteret, og at det sælgelig anser Doktornoteringerne ved hendes Kur og Pleje for Byens Kasse uvedkommende. (Se Mødet den 27de Marts.)

⁴⁹/₇₃. Foranlediget ved en indkommen Klage fra Lh. Halling, Ejer af en Bod i Skovvangen, vedtog man i Overensstemmelse med en modtagen Erklæring fra Markdirektionen at svare ham, at Brøndene og Vandingspumperne i Marken kun ere indrettebde til Vanding af Kreaturer om Sommeren, og at Brøndbedstaberne ikke kunne blive liggende ude om Vinteren, til hvilken Tid Markdirektionen ikke kan føre Tilfyn med dem, samt at det er efter en i Aaret 1857 lovlig tagen Beslutning, at Vandingsstedet paa fhv. Kjøbmand Gjedings, nu Kjøbmand Ormslevs, Jordlod er nedlagt og erstattet med en Brønd, som det er Sidstnævntes Pligt at vedligeholde saaledes, at den afgiver tilstrækkelig Vand.

^{54/73.} Det meddeltes, at der gjennem Stiftamtet var modtaget en Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 1ste Marts angaaende Hensand med Borttagelse af nogle Bræddegavle, saalydende:

„Med den med Hr. Stiftamtmandens behagelige Erklæring af 18de f. M. hertil indsendte Skrivelse har Aarhus Kjøbstads Byraad fremsendt 7 Ansøgninger fra forskjellige Husejere i Aarhus om Dispensation fra Bestemmelsen i Bygningslov for Kjøbstæderne af 30te Decbr. 1858 § 8 om Afstæffelse af Fjælegavle, nemlig:

- 1) fra Drejermester Riisbergs Enke med Hensyn til de paa Nr. 11 i Guldsmedegade værende Bræddegavle;
- 2) Skædermester Riis's Enke med Hensyn til de paa Nr. 27 paa Bolden værende Bræddegavle;
- 3) Jordans Enke med Hensyn til de to paa Nr. 46 i Fjstergade værende Trægavle;
- 4) Trues Enke med Hensyn til de i Baghuset til Nr. 25 i Frederiksgade værende Bræddegavle;
- 5) Bødkermester Lemmings Enke med Hensyn til de paa Nr. 26 paa Graven værende Bræddegavle;
- 6) Værtshusholder Grottrup med Hensyn til de i Baghuset til Nr. 32 i Badstugade værende Bræddegavle, og
- 7) fhv. Kjøbmand Schriver med Hensyn til de paa Nr. 56 i Vestergade værende Bræddegavle og det til Naboejendommen stødende Halvtag.

Foranlediget heraf, skulde man til behagelig Efterretning og Beskjendtgjørelse tjenstlig melde, at der herved meddeles de under Nr. 1 til 5 anførte Ansøgere Udsættelse med at opfylde ovennævnte Lovbestemmelse, indtil Gjerstifte finder Sted med Hensyn til de dem tilhørende Ejendomme, at Udsættelse indtil 1ste Januar 1875 meddeles Værtshusholder Grottrup, samt at endelig Udsættelse meddeles fhv. Kjøbmand Schriver saaledes, at han affaffer de to til Naboejendommene vendende, i Forhuset værende Gavlspidser i Sommeren 1873, de to til Gaarden vendende i Foraaret 1874 og det til Naboejendommen stødende Halvtag i Efteraaret 1876.“

^{57/73.} Ifølge Andragende fra Bliffenslager J. Olsen vedtog man at meddele ham Autorisation som Vandmester her i Byen.

^{58/73.} Fra Bejudvalget var modtaget Forslag til en Skrivelse til Amtsrådet, hvori anholdes om at maatte sløjfe Landevejsgrøsten ved Skanderborg Landevejs vestre Side fra Frederikspoit til Wiby Sogns

Grændse. Byraadet bifaldt, at den nænte Begjæring tilstilles Amtsraadet. (Se Mødet den 19de Juni.)

^{59/73.} Ligeledes var fra Vejndvalget modtaget Forslag til en Strioelse til Amtsraadet om Tillabelse til at udvide Gangstien langs Silkeborgoejen fra Bindmøllevejen indtil Broen over Vandløbet ved Bryggeriet „Ceres“.

Byraadet bifaldt, at ogsaa denne Begjæring sendes til Amtsraadet. (Se Mødet den 7de August.)

^{60/73.} Ved første Behandling vedtog man et Forslag af Vejndvalget om at stille 100 Rd. ekstraordinært til Udvalgets Raadighed til Forbedring af Vandløbet fra Rystvejen. (Se Mødet den 20de Marts.)

^{62/73.} Ved første Behandling bevilgede man Lærer Jacobsens Enke, ifølge hendes derom indkomne Andragende, en Understøttelse af 40 Rd. (Se Mødet den 20de Marts.)

^{64/73.} Ifølge Andragende fra Haveselskabet overdrog man det til Markudvalget paa Stedet at affætte Stjelgrændsen for Vejrmøllevejen imod den af Haveselskabet lejede Jordlob i Genhold til den i November 1869 derom udstedte Deklaration. (Se Byraadets trykte Forhandlinger for 1869 Side 59.)

Mødet den 20de Marts.

— Byraadet paatjendte endel Klager fra Mænd her i Byen, som formente sig berettigede til at optages paa Valglisterne til Nøgledagen.

^{206/72.} Fra Stadsingeniør D bel var modtaget et Kort, der viser, hvilke Ejendomme der falde indensfor Brandhanernes Omraade. Man vedtog at indsende Kortet til Justitsministeriet. (Se Mødet den 3die April.)

^{20/73.} Fra Bygningskommissionen var modtaget en Erklæring angaaende Grændsen imod Randers Landevej for Matr. Nr. 20 af Markjorderne i Hasle Herred, som Expeditør Bergmann ønsker at erholde tilkjøbs.

Byraadet vedtog at sælge Hr. Bergmann den omhandlede Jordlob paa Billaar, at der i denne afgaar hvad der er fornødent, for at Jodstien langsmed Randers Landevej allevegne kan faa en Bredde af mindst 14 Alen, at Resten foranstaltes opmaalt af Kjøberen og betales med 3 Mk. pr. Kv.-Alen, at man reserverer sig Træerne og den paa Pladsen værende Stentrappe, og at Kjøberen finder sig

i den Regulering imod Vejen til Limfabriken, som senere maatte findes nødvendig.

Man overdrog til Markudvalget at træffe nærmere Aftale med Kjøberen om Kjøbesummens Erlæggelse m. v.

^{53/73}. Man vedtog at svare Nedsleger Guldbman i Anledning af hans Andragende om Løn som Strandsogeb, at denne Sag er Kæmnerkassen uevkommande.

^{56/73}. Fra Kraiberg og H. Skovby var modtaget et Forslag om Nedsættelse af et Udvalg for at tage de herværende kommunale Embeds- og Bestillingsmænds Lønningsforhold under Overvejelse.

Byraadet tilendebagte Sagens første Behandling. (Se Mødet den 3die April.)

^{60/73}. Ved anden Behandling stadfæstede Byraadet sin i Mødet den 13de Marts tagne Beslutning om at bevilge 100 Rd. ekstraordinært til Forbedring af Vand afløbet fra Kystvejen.

^{62/73}. Endvidere stadfæstede Byraadet ved anden Behandling sin i samme Møde tagne Beslutning, at bevilge Lærer Jacobsens Enke en Understøttelse af 40 Rd.

^{67/73}. Foranlediget ved et Forslag fra Brolægningssubvalget om, at Kenderstenen tværs over Gaagden maa blive omlagt, vedtog Byraadet foreløbig at anmode Vejudvalget om at udtale sig om, hvorvidt flere af de Ulemper ved Vand afløbet paa Kystvejen, som have vist sig at være tilstede, ikke kunde afhjælpes ved samme Lejlighed. (Se Mødet den 17de Juli.)

^{68/73}. Ifølge Andragende fra Politibetjent Frih's Enke vedtog man at tilstaa hende 25 Rd. i Huslejeunderstøttelse.

^{70/73}. Derimod afsløg man et Andragende fra Politibetjent Vosgerau om Dyrtdshjælp af Kæmnerkassen.

Mødet den 27de Marts.

— Fra Amtsrådet var modtaget en Meddelelse om, at Godsejer Jørgenslev til Marseltzborg var bleven udnævnt til Medlem af Fællesudvalgene for Raad- og Arresthuset og for Opsørelsen af et Epidemilasarat istedetfor Proprietær Koch.

^{115/71}. Kasseudvalget meddelte, at det under 26de Marts havde indgaaet følgende Overenskomst med Kjøbmand L. Larsen:

J Henhold til Byraadets Beslutning under 13de ds. er der mellem Kasseudvalget og fhv. Kjøbmand her af Byen L. Larsen sluttet følgende Overenskomst:

- 1) L. Larsen erklærer sig enig i, at Udgiften til Brolægningen af Fortsættelsen af Knudriggade, overensstemmende med Byvedtægtens § 38, i sin Helhed reparteres paa de tilstødende Grundejere.
- 2) Derimod afholder L. Larsen alene hele Beføstningen saavel ved et interimistisk Rendeestensanlæg i bemeldte Fortsættelse af Gaden paa begge Sider af denne, saa langt hans Grunde naa, som ved det af Byraadet vedtagne Kloakanlæg fra Gadens Omdrejning mod Fodstien forbi Gartner Nielsen til Havet, under Forudsætning af, at Byraadet lader disse Anlæg udføre. Senere Tilslutninger, hvorved Vand skulde ledes til Kloaken, vil i de nærmeste 3 Aar efter Anlægget af Byraadet kun blive indrømmede under Forudsætning af, at derfor til L. Larsen ydes et saadant Bidrag, som af Byraadet findes passende.
- 3) Den under forrige Post omhandlede Beføstning opgjøres af Brolægningssubvalget, og L. Larsen forpligter sig til at rejsunde Ræmnerkassen Udgiften med $\frac{1}{3}$, saasnart Anlægget er fuldført, og senest i December Termin d. A., samt Resten, de $\frac{2}{3}$, med $\frac{1}{4}$ i hver af de derpaa nærmest følgende Juni- og December-Terminer.
- 4) Til Sikkerhed for det Beløb, L. Larsen saaledes bliver Kommunen skyldig, udsteder han en Deklaration, indeholdende foransatte Forpligtelser, hvilken tinglyses, med Prioritet næstefter de paa Grundene paa begge Sider af Gadens Forlængelse hvilende Forhæftelser, nemlig Matr. Nr. 941 a af Rjødabgrunden og Matr. Nr. 26 a a af Byens Markfjorder i Hasle Herred. Dog forbeholder L. Larsen sig til enhver Tid at stille anden Sikkerhed dækket, som af Rasseudvalget findes antagelig.
- 5) Samtlige Omkostninger ved Stemplet-Papir til Deklarationen, dens Tinglysning m. v. afholdes af L. Larsen.

Aarhus, den 26de Marts 1873.

Schmidt. Harald Skovby. Nors. L. Larsen.

Byraadet bifaldt den truene Overenskomst, der vil være at meddele Brolægningssubvalget, til hvilket det overdroges at foranledige Arbejdet udført, ligesom Ræmneren vil være at anmode om at for-

anledige den i Overenskomsten ommeldte Deklaration af Hr. Larsen udstedt.

^{176/72.} Man underskrev en Skrivelse til Finansministeriet om Indeholdelse i Kaptein Daae's Pension af hans Stat til Aarhus Kommune. (Se Mødet den 17de April.)

^{31/73.} Der meddeltes en Skrivelse fra Amtet af 19 Marts, hvorefter Omkostningerne ved Fruentimmeret Petrine Sofie Petersens Kur og Pleje paa Kommnehospitalet i Kjøbenhavn maa anses for Aarhus By uvejskommende.

^{39/73.} Efter at have modtaget det kritiske Udvalgs Erklæring over Havnens Regnskab for 1872 besluttede man at indsende samme til Ministeriet.

^{63/73.} Fra Legatubvalget var modtaget en Skrivelse, hvori det henstiller til Byraadets Afgjørelse, om der ikke her i Byen, i Lighed med hvad der finder Sted f. Ex. i Helsingør, burde indrettes Grindringstavler for Byens Belgjørerere.

Byraadet vedtog at anmode Legatubvalget om i Forening med Baefss og Lange at fremkomme med Forslag til, hvilke Legater der skulde opføres paa Grindringstavler, hvorledes disse formentes at burde indrettes og med hvilken Bekostning.

^{65/73.} I Overensstemmelse med en fra Brolægningssubvalget under 18de Marts modtagen Indstilling vedtog Byraadet foreløbig at lade følgende 5 Pissoirer opføre, nemlig: 1) et ved Frederiksbros sydlige Brovinge; 2) et for Enden af Vestergade ved Markedspladsen; 3) et ved Holdepladsen ved Mejlgaardsport; 4) et mellem Domkirken og Sprøjtehuspladsen, og 5) et i Kannikegade indenfor Muren, der begrænses af Biskoppens Have, op til Kjøbmand Ellermanns Sted.

Byraadet vedtog derhos at lade Arbejderne udføre, saasnart detaillerede Overslag over Omkostningerne foreligge, men forbeholdt sig at tage nærmere Bestemmelse om Tilvejebringelsen af de fornødne Penge. (Se Mødet den 15de Maj.)

^{71/73.} Fra den Højstkommanderende var modtaget en Skrivelse af 19de Marts, hvori han paa dertil givne Anledning af den militære Overlæge henstiller til Byraadet, om der ikke kunde staves større Plads til Supplering af de for Fodfolkets Rekruter anviste Kaserner, for at hver Mand kunde faa det samme Flade- og Kubikrum, som bestemmes for Kjøbenhavn i Kasernereglement af 28 Juni 1861, nemlig for hver Infanterist 35 Kvadratsod Fladerum og mindst 320

Kubikfod Luft, og for hver Kavallerist 40 Kvadratfod og 360 Kubikfod. — Ved en af Militæretaten foretagen Opmaalning af de til Kasernebrug for Fodfolket i Aarhus anviste Lokaler havde det vist sig, at der i disse kun findes Plads til 586 Mand, at Lokalerne som Følge heraf have været overfyldte i 1872, i hvilket Aar der var indlagt 722 Mand i dem, at de ogsaa ville være utilstrækkelige i 1873, da Rekruternes Antal i dette Aar vil udgjøre 680, og at der altsaa vil komme til at mangle Plads til 94 Rekruter.

I Overensstemmelse med en indhentet Erklæring fra Indkvarteringskommissionen bifuldt Byraadet, at Kommissionen, til Supplerings af de nuværende Kaserne-lokaler, lejer yderligere Lokaler hos d'Hr. Hansen & Freiesleben, Jernbanebud Nielsen, Kjøbmand Rosenstand og hos Frøfnerne Grarup, ligesom Byraadet udtalte sin Beredvillighed til at afholde de yderligere ekstraordinære Beføstninger, som mulig maatte blive fornødne efter Forhandlinger mellem vedkommende militære Afdeling og Indkvarteringskommissionen. (Se Mødet den 30te April.

^{72/73.} Fra et i Hornslet nedsat Udvalg til at virke for en sydligere Retning af en projekteret Jernbane mellem Grenaa og Randers var modtaget en Skrivelse, hvori Byraadet opfordres til at lade sig repræsentere ved de videre Forhandlinger, som vilde blive foretagne i denne Sag.

Byraadet vedtog at lade sig repræsentere af Borgmesteren og Nørø. (Se Mødet den 17de April.)

^{73/73.} Foranlediget ved en Skrivelse fra Gartner Bannow som Formand for Gartnerforeningen for Aarhus og Omegn om Byraadets Medvirkning til, at det ny jydte Havesejlskab ikke kan optræde som Handelsgartneres Konkurrent, vedtog Byraadet at svare, at det ikke delte d'Hr. Gartneres Opfattelse af Forholdet med Hensyn til bemeldte Havesejlskab, og at det især ikke ønskede at indlade sig yderligere paa Sagen.

^{77/73.} Ifølge et Andragende fra Haaneudvalget af 27de Marts vedtog Byraadet at indbrømme det en Tillægsbevilling af indtil 2000 Rd. til Konto 8 a paa Havnens Budget for 1873 til Dampmudderværkets Reparation, ligesom ogsaa at Reparationen strax paa-begyndes, hvorom en Indberetning vil være at tilstille Indenrigsministeriet ifølge Havnereglementets § 8. (Se Mødet den 24de April.)

Medet den 3die April.

^{206/72}. Der meddeltes en Skrielse fra Justitsministeriet af 29de Marts angaaende Nedsættelse af Brandkontingentet paa Grund af Vandværket, saalydende:

„Efter at have modtaget Byraadets behagelige Skrielse af 22de d. M. betræffende Nedsættelse i Brandkontingentet paa Grund af det i Aarhus indrettede Vandværk, har man under Dags Dato tillagt Branddirektøren fornøden Ordre til at beregne den ommeldte Kontingentnedsættelse, fra 1ste April d. M. at regne, for samtlige indenfor Vandværkets Omraade liggende Ejendomme med Undtagelse af Kirkerne, for hvilke der efter Bestemmelsen i Betjendtgjørelse af 9de April 1872 IV § 3 ikke kan gøres Krav paa nogen Nedsættelse. Hvilket man ikke unblader tjenstligst at meddele til behagelig Efterretning.“

^{237/72}. Der meddeltes Amtets Kommunikation af en Skrivelse fra Justitsministeriet af 24de Marts, hoorefter Ministeriet approberer den saavel af Byraadet som Amtsrådet vedtagne Forhøjelse fra 12 $\frac{1}{2}$ til 16 $\frac{1}{2}$ daglig af Arrestforvarerens Forplejningspenge for Arrestanter, fra 1ste Januar 1873 at regne.

^{238/72}. Fra det kombinerede Udvalg for Tilvejebringelse af en ny Kirkegaard, bestaaende af Byraadets Delegerede, Baes, Griegsen og Spliid, samt Inspektionerne for Domkirken og Frue Kirke,aar modtaget følgende Skrivelse af 2den April:

„I Anledning af Sagen om Tilvejebringelsen af en ny Kirkegaard have Kirkeinspektionerne været samlede med det af Byraadet om denne Sag nedsatte Udvalg. For at undersøge de forskjellige Terræner, hvorom der kunde være Tale, valgtes 3 iblandt os som Underudvalg. Fortrinsvis ønskede man et Stykke Jord, der tilhører Marselisborg; men dette var aldeles ikke til at faa. Galgebakken har været paa Dntale; men dels er den for lille, dels gjordes opmærksom paa, at det vilde være vanskeligt at skaffe en anden Græserplads tilveje. Man er derfor bleven staaende ved Balget mellem en af de 2 Pladser nord for Byen, begge beliggende op til den Markvej, der fra Grenaa Landevej fører op til Albersø, og syd for denne. Den østlige Plads er begrænset af Knudrisbakke og Bejen fra Simfabriken op til bemeldte Markvej. Den vestlige ligger mellem Bejen fra Simfabriken og den Vej, der fra Nord fører forbi Albersø. Den

østlige Plads indeholder Jordlobberne Nr. 35, 36, 37 og eventuelt 38, 39, 40; den vestlige 32, 33, 34 og eventuelt 31.

I et Møde, vi tilsammen have afholdt, tildels paa Stedet, var Flertallet enigt om at vælge den østlige Plads, og have vi derfor anmodet Markudvalget om i rette Tid at opfige Lejerne af Lobberne Nr. 35, 36, 37 til Fratrædelse 1ste Oktober d. A.

Man indstiller til Byraadet at stille disse Numre til Disposition for Anlægget af en ny Kirkegaard og beder opgivet til Inspektionerne, under hvilke Vilkaar denne Plads kan overdrages Kirkerne i bemeldte Djemed.

Marhus, den 2de April 1873.

E. Boesen. Schmidten. J. Winge. Seibelin. N. Halb.
Baefs. Chr. P. Spliid. N. Grichsen."

Liisberg havde derimod i en særlig Indstilling foreslaaet Lobberne Nr. 34, 32 og en Del af 33 valgte til Plads for en ny Kirkegaard.

Byraadet vedtog at udsætte Sagens Afgjørelse til et senere Møde. (Se Mødet den 17de April.)

^{244/72}. Ligeledes meddeltes, at der fra Indenrigsministeriet var modtaget egl. Stadsfæstelse paa den indsendte Fundats for Jomfru Sofie Rings Legat. (Fundatsen er optagen i Tillægget.)

^{71/73}. Ifølge Forslag fra Indkvarteringskommissionen vedtog Byraadet at stille et Beløb af 30 Rd. til Udvalgets Raadighed til Udvidelse af de som Kaserne benyttede Lokaler i Sufferhuset (jfr. Mødet den 27de Marts.)

^{76/73}. Det fra Hrr. Kraiberg og Skovby fremkomne Forslag om Nedsættelse af et Udvalg for at tage de herværende kommunale Embeds- og Bestillingsmænds Lønningsforhold under Overvejelse blev gjentagende forhandlet.

Byraadet vedtog med 8 Stemmer imod 8 ikke at indgaa paa Forslaget.

^{76/73}. Et Andragende fra Byraadets Bud, Brun, om Lønningsforhøjelse, vedtog man at behandle i et senere Møde, efter at hans Lønningsforhold i det Hele vare bleven nærmere oplyste. (Se Mødet den 26de Juni.)

^{78/73}. Til at fremkomme med Forslag til en Vedtægt for Brandvæsenet i Marhus Kjøbstad i Genhold til Lov af 21de Marts 1873 besluttede Byraadet at nedsætte et Udvalg. Til Medlemmer af samme

valgtes Holm, Paefss og Kjær, ligesom man vedtog at anmode Politimesteren og Brandinspektøren om at tiltræde Udvalget. (Se Mødet den 2den Oktober.)

^{79/73.} Fra Udvalget for Bygninger og Inventariesager var modtaget et Forslag om at sælge den Kommune tilhørende lille Plads ved Rystoejen mellem Kjøbmand J. S. Lottrup's Ejendom og Smedegade.

Byraadet vedtog ikke at sælge Pladsen, men at overdrage den til Brolægningsudvalgets fremtidige Forsorg.

^{80/73.} Foranlediget ved en Opfordring fra Komiteen for Oprettelsen af et Rystehospital for Rjertelsyge, vedtog Byraadet ved Sagens første Behandling foreløbig at yde et Bidrag i nævnte Dje-med af 200 Rd. (Se Mødet den 24de April.)

^{82/73.} Man vedtog at indhente Havnoudvalgets Erklæring i Anledning af et indkommet And:agende fra Bestyrelsen for en Dampstibsfart paa Aarhus Bugten om Fritagelse for at erlægge Lodsafgift paa Lystfarter. (Se Mødet den 24de April.)

^{85/73.} Fra Overingeniøren ved de jydsk-synske Jernbaner, C. Bayer, var modtaget et Andragende, hvori han paa Jernbandedirektørens Vegne anholder om Tilladelse til paa Aarhus Jernbanestation, uden foregaaende Anmeldelse for Bygningskommissionen eller Bygningsinspektøren, at maatte lade opføre og nedbryde Skure af Træ, dække med Brædder eller Tagpap, 6 Alen høje eller derover, aabne eller lukkede, saaledes at disse Skure lægges mindst 10 Alen fra anden Mand's Grund og ikke vende ud imod Gade eller Torv og ikke indeholde noget Faldstæde.

Byraadet vedtog at sende Sagen til Bygningskommissionens Erklæring og bemyndigede Formanden til at expedere Sagen i Genhold til den Erklæring, Kommissionen maatte give. (Se Mødet den 15de Maj.)

Mødet den 17de April.

^{176/68.} Fra Havnoudvalget var modtaget en Meddelelse om, at de i Byraadets Møde den 31te Oktober 1872 ommeldte Arbejder, nemlig Udsørelsen af Forlængelsen af Havnens søndre Mole m. v., have været udbudte i samlet Entreprise, og at følgende Tilbud vare indkomne til Udvalget:

- 1) fra Arkitekt B. Hansen i Randers:
 - a. for den 400 Fod lange Mole, bygget under Vandet af paa Land støbte Betonblokke, ialt 68,900 Rd.
 - b. for en 140 Fod lang Dækningsarm..... 22,200 —
- 2) fra Arkitekt E. Lange i Aarhus:
 - a. for den 400 Fod lange Mole..... 103,000 —
 - b. for samme, bygget under Vandet af en paa Stedet, i en indrammet og tørlagt Byggegrube, opført Betonmur..... 112,500 —
 - c. for samme, bygget under Vandet af en paa Stedet, i en tørlagt Byggegrube, opført Granitmur, formuret i Cement..... 115,500 —
 - d. for Dækningsarmen..... 24,000 —
- 3) fra Arkitekt Steinbrenner i Aarhus:
 - a. for den 400 Fod lange Mole..... 89,000 —
 - b. for samme, bygget under Vandet af en paa Stedet, i en indrammet og tørlagt Byggegrube, opført Betonmur..... 103,000 —
 - c. for samme, bygget under Vandet af en paa Stedet, i en tørlagt Byggegrube, opført Granitmur, formuret i Cement..... 106,000 —
 - d. for Dækningsarmen..... 25,000 —
- 4) fra Ingeniør J. Andersen i Kjøbenhavn:
 - a. for den 400 Fod lange Mole..... 90,000 —
 - b. for samme, bygget efter en medfølgende Tegning og Beskrivelse..... 77,600 —
 - d. for Dækningsarmen..... 24,000 —

Harneudvalget forment, at der af de saaledes indkomne Tilbud kun kunde være Tale om at vælge Arkitekt Hansen's, der var det billigste, thiønt ogsaa dette overstred de i Ingeniør Otterstrøm's Kalkuler anførte Beløb, der for den 400 Fod lange Mole udgjorde 55,800 Rd. og for den 140 Fod lange Dækningsarm af Tømmer og Sten 11,200 Rd., hvilke Overstridelser Udvalget dog forment væsentlig hidrørte fra, at Priserne paa Materialier og Arbejdsløn vare stegne, siden Overflagene affattedes i 1870.

Under Forudsætning af, at en af Arkitekt Hansen antydet Forandring i § 16 i Betingelserne og I 1 i Specifikationerne ikke vilde forhindre en Overenskomst med ham, havde Udvalget indstillet til Vyvaadet, at Samme vilde approbere Arkitekt Hansens Tilbud paa Udførelsen af den 400 Fod lange Mole for 68,900 Rd.

Efter Begjæring af 5 Medlemmer blev Sagen udsat til et senere Møde. (Se Mødet den 24de April.)

^{176/72}. Fra Finantsministeriet var modtaget en Skrivelse, hvori det meddeler ikke at kunne uden Kaptajn Daue's Samtykke indeholde hans Stat til Aarhus Kommune i den ham tilkommande Pension.

Byraadet oedtog hverken at indhente Kaptajn Daue's Samtykke til Indeholdelse af den nævnte Stat i hans Pension eller at søge ham til Betaling deraf, men at lade Beløbet udgaa af Skatterestancerne.

^{222/72}. Det meddeltes, at fgl. Konfirmation var bleven meddelt paa det af Proprietær J. C. Krieger oprettede Legat paa 6000 Rd. til Fordel for trængende Haandoertere i Aarhus. (Fundatsen er indført i Ministerialtidsbenden A for 1873 Side 61—62.)

^{249/72}. Det meddeltes, at Indenrigsministeriet under 20de Marts havde udsærdiget en Vedtægt, hvorved bestemmes hvad der er at anse som bunden Næring i Aarhus Kjøbstad, ligesom at Ministeriet under 31te Marts havde tilskrevet Stiftamtet saaledes:

„I Anledning af den af Aarhus Byraad gjorde Indstilling fastsætter Ministeriet, at Næringen som Gjæstgiver henregnes til 1ste, Næringen som Konditor og Værtshusholder til 2den Klasse, Næringen som Hjul- og Karstmager til 3die, samt Næringen som Eddikebrygger til 4de Klasse i den for Aarhus Kjøbstad i Genhold til Næringsloven af 29de December 1857 § 12 under 31te Marts 1858 herigjennem udsærdigede Inddeling af Næringsvejene med Hensyn til Størrelsen af den Kjendelse, der skal erlægges ved Overlevering af Borgerbreve.

Hvilket tjenstlig meddeles til Efterretning og Bekjendtgjørelse.“ (Vedtægterne ere optagne i Tillægget.)

^{238/72}. Ved anden Behandling af det kombinerede Udvalgs Indstilling om Valg af en Plads for en fremtidig Kirkegaard bifaldt Byraadet den af Udvalgets Flertal under 2den Marts gjorte, i Mødet den 3die April ommeldte Indstilling.

Man vedtog derhos i Genhold til Sundhedsvedtægten at indhente Sundhedskommissionens Erklæring med Hensyn til Brugbarheden af de valgte Lodder til Kirkegaard. (Se Mødet den 10de Juli.)

^{32/73}. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 31te Marts, hvori approberes, at Lønnen for Fattiggaardens Inspektør forhøjes fra 300 Rd. til 400 Rd. aarlig, fra 1ste Januar 1873 at regne.

^{12/73}. Borgmesteren meddelte, at ved et Møde i Gl. Røgten angaaende Sagen om en sybligere Retning for den projekterede Randers-Grenaa Jernbane, var det blevet vedtaget at sende en Deputation til Indenrigsministeren for hos denne og hos Rigsdagen at søge bevirket en Ændring i det foreliggende Forslag til en Jernbane fra Grenaa til Randers, saaledes at Ministeren erholdt Bemyndigelse til at give Koncession og Statstilskud til en Tilslutningsbane fra Thorsager til Aarhus.

Byraadet tilkjendegav sin Samstemning i denne Foranstaltning. (Se Mødet den 2den Oktober.)

Mødet den 24de April.

^{176/68}. Efter at Byraadet havde forhandlet Havnudvalgets, i Mødet den 17de April omhandlede Indstilling om Forlængelse af Havnens søndre Mole, vedtog det at anmode Havnudvalget om inden Udbudsfristens Udløb at indhente en Udtalelse fra Vandbygningsdirektøren, om det ikke efter Omstændighederne maatte være rigtigst, istedetfor at udføre Moleforlængelsen efter den oprindelige Plan, at bygge den af Granit, formuret i Cementmørtel i en tørlagt Byggegrube. Med Hensyn til de af Arkitekt Hansen antydede Forandringer i Betingelserne og Specifikationerne for Arbejdets Udførelse vedtog man ikke at tage Bestemmelse herom, forinden Vandbygningsdirektørens Erklæring er modtaget. (Se Mødet den 5te Maj.)

^{74/71}. Fra Højesteretsadvokat Hindenburg var modtaget en Skrivelse, indeholdende en Meddelelse om, at Højesteret har stadfæstet den i Mødet den 11te April 1872 ommeldte Overretsdom, betræffende Grosserer Broges Kommueffatter.

Byraadet vedtog at opfordre Kasseudvalget til at udtale sig om, hoad der videre mulig maatte være at foretage. (Se Mødet den 15de Maj.)

^{151/71} og ^{239/71}. Saaledes som udtalt i Byraadets Indstilling til Indenrigsministeriet af 25de Juli 1872 om Indlemmelse af Frederiksbjerg i Aarhus Rjøbstad, ønskede Byraadet at erhverve den Del af Borgmesterembedets Jordlod Matr. Nr. 3 a, som ligger syd for Stationsvejen, for derfra at bygge den projekterede Bro over Jernbanen, ligesom det i Indstillingen af samme Dato om Salg til Bybyggelse af Matr. Nr. 13 og 3 b, den saakaldte „Jensens Have“, er bemærket, at Byraadet ønskede fra Borgmesterembedet at erhverve den Spids imod Øst af Matr. Nr. 3 a, nord for Stationsvejen, som

fremkommer ved en Forlængelse af det østre Hegn omkring Byens Kirkegaard ned til bemeldte Stationsvej, for at benytte dette Areal til Bebyggelse i Forening med Matr. Nr. 3 b. Begge disse Arealer ere senere hlevne opmaalte og befundne at indeholde, den førstnævnte, sydlige Del af Matr. Nr. 3 a == 3,390 Kv.=Al., og den sidstnævnte, nordlige Spids af Lodden == 350 Kv.=Al., altsaa tilsammen 3740 Kv.=Al. Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse har derefter indstillet til Byraadet, at bemeldte Arealer af Nr. 3 a affjøbes Borgmesterembedet for 500 Rd. med Renter fra 1ste April 1873 og imod at Byen selv afholder alle med Handelen forbundne Omkostninger, hvilken Overenskomst Borgmesteren for sit Vedkommende har tiltraadt under Forbehold af Ministeriets Approbation.

Byraadet bifaldt Udvalgets Indstilling og vedtog for Byens Vedkommende ligeledes at indhente Ministeriets Approbation paa Handelen. Endvidere bifaldt man, i Forventning af Ministeriets Approbation, en af Udvalget foreløbig truffen Overenskomst med Bærtshusholder Mellesethin, hvorefter Kommunen erholder 390 Kv.=Al. af det ham tilhørende Matr. Nr. 1 o af Viby Sogn mod at afstaa 20 Kv.=Al. af Matr. Nr. 3 a samt 1000 Rd.

Endelig vedtog Byraadet at nedsætte Gartner Jensen's Lejefgift for Liden fra 1ste Oktober 1872 til 1ste Oktober 1873 med 100 Rd., som Erstatning for den Skade, han lider ved Anlægget af Gaden over den af ham lejede Toft, samt at opfige ham til Fraskytning af det Lejede til 1ste Oktober 1873. (Se Møderne den 12te Juni og 4de September.)

^{77/73}. Fra Havneudvalget var modtaget en Meddelelse om, at Havnens Mudderværk og Bræmme nødvendigvis maatte underkastes en større og mere omfattende Reparation end oprindeligt paaregnet, hvorfor de i Mødet den 27de Marts bevilgede 2000 Rd. ikke ville blive tilstrækkelige til Arbejdets Udførelse.

Byraadet bifaldt, at de nødvendige Reparationer ved Mudderværket og Bræmmene udføres, og erklærede sig villigt til at andrage om Ministeriets Samtykke til de forøgede Udgifter, naar disse i sin Tid meddeles af Udvalget. (Se Mødet den 30te Oktober.)

^{80/73}. Ved anden Behandling vedtog Byraadet at yde et Bidrag af 200 Rd. til Rystehospitalet for fjertelssvage Børn.

^{82/73}. Fra Havneudvalget var modtaget en Erklæring over det fra Dampskibsselskabet paa Aarhus Bugten modtagne Andragende om Fritagelse for under Rystefladser at svare den for Anløb af Havnen fastsatte Lods- og Litsenpengeafgift, hvilket Andragende Ud-

valget havde anbefalet, dog saaledes, at der for hver Dag Stibet bruges til Lystsejladis betales Litspenge en Gang efter den af Indenrigsministeriet under 26de Marts 1870 approberede Takt for Lods- og Litspenge.

Byraadet vedtog i Genhold til Havneudvalgets Erklæring at indstille Andragendet til Ministeriets Afgjørelse. (Se Mødet den 26de Juni.)

^{86/73.} I Overensstemmelse med en af Havneudvalget afgiven Erklæring vedtog Byraadet at anbefale et Andragende fra dansk Forening for Lystsejladis om Fritagelse for Foreningens Fartøjer for at erlægge Havne- og Bropenge i Aarhus Havn. (Se Mødet den 29de Maj.)

^{88/73.} Foranlediget ved et med Vandværksudvalgets Erklæring modtaget Andragende fra Kjøbmand J. S. Lottrup m. fl. Beboere i Smedegynde om til fælles Afbenyttelse for Smedegydens Beboere at faa indlagt en Vandbeholder fra Vandværket imod at svare Vandafgift efter den samlede Assurancefum af alle Gydens Huse, vedtog Byraadet i Overensstemmelse med Udvalgets Erklæring at svare, at det ikke kunde indlade sig paa den attraaede Afvigelse fra Regulativets Bestemmelser om Vandafgiftens Beregning.

^{89/73.} Overensstemmende med en Indstilling fra Sygehusudvalget bifaldt man, at Økonomens Betaling for April Kvartal 1873 bestemtes til 28 $\frac{1}{2}$ daglig for hver Patient.

^{94/73.} Fra Politimesteren var modtaget en Meddelelse om, at Politibetjent Nr. 3 J. Nielsen paa Grund af Forslyttelse udtræder af Politiets Tjeneste fra 1ste Maj 1873.

Byraadet vedtog at foranledige den ledigblevne Plads besat, samt bifaldt et Forslag af Politimesteren om, at Politibetjent Nr. 5, Brüel, fra 1ste Maj oprykker paa den højere Gage af 350 Rd. aarlig. (Se Mødet den 10de Juli.)

^{95/73.} Fra Bygningskommissionen var fremkommet en Foreispørgsel om, hvorvidt Byraadet ønsker en Indflytning af den østre Gavl i Vinhandler Fr. Larssens Sidebygning mod Domkirkepladsen.

Byraadet besluttede ikke at forlange nogen Indrykning.

Åbnet den 1ste Maj.

^{145/71.} I Genhold til en Indstilling fra Udvalget for Anlægget af et for Aarhus By og Amtsrådsreds fælles Epidemilokale bifaldt Byraadet for sit Vedkommende, at der istedetfor $\frac{1}{2}$ Ld. Ld. anvises

til Byggegrund med Have et Areal af 7,612 Kv.-Alen for den i Overenskomsten med Amtsrådet, approberet den 12te December 1873, fastsatte Kjøbesum af 500 Rd., og at Byggesummen, der tidligere var beregnet til 7,500 Rd., forhøjes til 9002 Rd. 4 Mk. 6 ð foruden Arkitektens Honorar og Omkostningerne ved Anskaffelse af Inventarium.

Man vedtog derhos at anmode Markudvalget om snarest muligt at stille det fornødne Areal til Udvalgets Raadighed. (Se Mødet den 12te Juni.)

^{13/73.} Efter Forslag af Kasseudvalget besluttede Byraadet at bemyndige Udvalget til med Privatbanken her i Byen at afslutte en Overenskomst om en Kredit i løbende Regning indtil videre og for et Beløb af indtil 20,000 Rd., saaledes at Kommunen for Kredit erholder 3 pCt. og for Debet svarer 5 pCt. p. a. uden Provision.

^{40/73.} Ifølge Brolægningssubvalgets Indstilling bisalt man, at samtidig med Brolægningen af Rørregade Broen over Bennelystbækken udvides og forsynes med et nyt Brobække, hvortil Omkostningerne af Stadsingeniøren ere anslaaede til 245 Rd.

^{65/73.} Et Andragende fra Kjøhmand Ellermann om, at der ikke maa blive anlagt et Pissoir ved Siden af hans Ejendom i Rannifegade, blev forkastet med 8 Stemmer imod 8. (Se Mødet den 15de Maj.)

^{92/73.} Man anbefalede et Andragende fra Træhdl. Carl Nielsen, ivenskt af Fødsel, om Indsødsret.

^{98/73.} I en Skrivelse til Kasseudvalget havde Skoleudvalget under 24de Februar støttet en Begjæring fra flere Lærere om, at de som en Følge af Oprettelsen af en 21de Lærerpøst tillagte Lønningsforhøjelser maatte regnes fra 6te December i. A., under hvilken Dato N. D. Sørensen var konstitueret i bemeldte 21de Lærerpøst, og ikke fra 1ste Januar 1873, fra hvilken Dag Lønningsforhøjelsen er anvist af Kasseudvalget. Sidstnævnte Udvalg har derefter under 30te April indstillet Spørgsmaalet til Byraadets Afgjørelse, idet det har gjort opmærksom paa, at de omhandlede Forhøjelsesbeløb først ere tillagte de paagjældende Lærere ved Skoledirektionens Skrivelse af 30te December 1872.

Byraadet vedtog i Overensstemmelse med Kasseudvalgets Erklæring at udtale, at det maatte anses for urigtigt at tildele Lærerne en Lønning eller Lønningsforhøjelse for en Tid, paa hvilken de slet ikke havde Ret til samme.

^{99/73.} Fra Indenrigsministeriet var under 15de April modtaget en Skrivelse, hvori begjæres Byraadets Erklæring over et mebsulgt

Udkast til Lov om den personlige Kommuneskat tilligemed nogle statistiske Oplysninger. Byraadet vedtog at anmode Ligningskommissionen om at tilvejebringe de begjærte statistiske Oplysninger og, naar disse ere modtagne, at nedsætte et Udvalg til at gjøre Forslag til en Erklæring. (Se Mødet den 3die Juli.)

^{100/73.} Efter at have modtaget en Erklæring fra Brolægningsudvalget over et Forslag fra Sundhedskommissionen om Anbringelse af et offentligt Pissoir i det Hjørne, som findes i Badstugade ved M. G. Vechs Sønners Bathusmur og det tilstødende, fremspringende Stykke Planteværk, besluttede Byraadet i Genhold til Brolægningsudvalgets Ytringer ikke at indgaa paa Sundhedskommissionens Forslag.

Mødet den 5te Maj.

^{176/68.} Fra Vandbygningsdirektøren, Etatsraad Carlsen, var under 4de Maj modtaget en Erklæring i Anledning af Havnendvalgets Indstilling om Antagelse af Arkitekt Hansens Tilbud om Udførelse af Arbejdet ved Forlængelsen af Havnens søndre Mole, saalydende:

„Kjøbenhavn, den 4de Maj 1873.

Ved at tilstille mig forstjellige Akter, vedkommende Udførelsen af den vedtagne Forlængelse af Aarhus Havns søndre Mole, har Havnendvalget under 25de f. M. anmodet mig om en Udtalelse med Hensyn til det under Forhandlingerne om denne Sag rejste Spørgsmaal, om det, istedetfor at udføre Moleforlængelsen efter den oprindelige Plan, ikke maatte være rigtigere at bygge den af Granit, formuret med Cementmørtel i en tør-lagt Byggegrube. Foranlediget herved og idet jeg vedlægger en af Ingeniør Otterstrøm afgiven Erklæring, hvortil jeg iøvrigt kan henholde mig, skal jeg ikke undlade at bemærke, at Granit ganske vist er varigere end Beton, men at det sidstnævnte Materiale, vel behandlet, maa anses som tilstrækkeligt varigt til at anvendes paa den Maade, som det i den oprindelige Plan er angivet. Større Værd vilde det have, at Muren blev opført indenfor Fangdæmningen; thi derved vilde en god Udførelse lettere kunne sikres; men nødvendigt er det ikke, og det vilde forsege Udgifterne ikke ubetydeligt. Endnu skal jeg anføre, at det ikke er mig ganske klart, hvorvidt Arkitekt Hansen, saafremt

Muren opføres helt af Granit, forøvrigt ganske vil følge Planen, eller om han i Forbindelse med denne Endring ogsaa har tænkt sig andre, og da hvilke. I sidste Tilfælde, som har megen Sandsynlighed for sig, maatte man altsaa kende disse Endringer, før man kunde bestemme det alternatioe Tilbud.

Naar det ærede Udvalg først nu modtager denne Udtalelse, er Marfagen den, at Upasselighed i den forløbne Uge næsten ganske har hindret mig i at bestfæstige mig med Forretninger.

C. Carlsen.

Til

Marhus Byraads Havnudvalg."

Ingeniør Otterstrøms Erklæring er saalydende:

„Kjøbenhavn, den 28de April 1873.

I Anledning af den hermed tilbagesølgende, med flere Bilag vedføje, Skrivelse fra Havnudvalget i Aarhus skal jeg tillade mig at ytre, at jeg ikke finder, at der er nogen Grund til at forlade den for den indvendige Indsatning af Molen foreslaaede og approberede Bygningsmaaede. Idet Betonblokkene kun naa op til en Højde af 1 Fod under dagligt Vand, medens Muren oer Blokkene bestaar af Granit, formuret i Cementmørtel, er der taget behørigt Hensyn til den Omstændighed, at Murværket er mest udsat i Vandlinien. Den Mistillid, som Byraadet nærer til Beton som Vandbygningsmateriale, er ugrundet; thi naar der til Betonen anoenes gode Materialier, og Blandingen og Støbningen udføres med Omhu, vil der ikke være nogen Anledning til at frygte for, at Muren skal blive uholdbar. Om der end kan paavises Tilfælde, hvor Anoenelsen af Beton har faaet et uheldigt Udfald, hidrøre disse dog altid fra, at enten Materialierne, og da navnlig Cementen, have været mindre gode, eller at Blandingen og Støbningen ikke have været udførte med tilstrækkelig Omhyggelighed.

Da de indkomne Bud paa Opsørelsen af den midlertidige Dækningsarm alle ere overordentlig høje, maa det sikkert anses for hensigtsmæssigt, at denne Arm opgives. Derimod kan Arkitekt Hansens Bud, 68,900 Mk., for Opsørelsen af den 400 Fod lange Stenmole ikke under de nuværende Priser paa Materialier og Arbejde anses for at være for højt. Til nærmere Belysning heraf skal jeg i Anledning af den som Bilag til

Havneudaalet's Skrivelse oedlagte Sammenstilling af de indkomne Bud og Doerslagssummen tillade mig at anføre, at jeg i min Erklæring af 9de Februar 1871, oererensstemmende med det mit Forslag af 23de April 1870 ledjagende Overflag, har angivet Omkostningerne ved Bygningen af 400 løbende Fod Stenmole til 65,500 Rd. Hertil kommer, at jeg ved Doerslagsberegningen er gaaet ud fra den Forudsætning, at Betonen til Blokkene dannedes af 1 Del Cement, 4 Dele Sand og 8 Dele Skjærver, medens der i den for Licitationen affattede Specifikation I 2 a fordrer en Sammensætning af 1 Del Cement, 3 Dele Sand og 6 Dele Skjærver, hvilken forandrede Sammensætning, om den end kan oere at anbefale, dog medfører en Merudgift af c. 2000 Rd.

Idet altsaa Arkitekt Hansens Bud, trods de betydeligt forandrede Priser, kommer min Overflagssum temmelig nær, vil det endogfaa oere at tilraade, isald de fornødne Midler kunne staffles tilveje, at gribe Lejligheden til, som antydet i Havneudaalet's Skrivelse, allerede nu at udføre Forlængelsen af den søndre Mole i hele den af mig projekterede Udstrækning. Til en senere Forlængelse af Molen vil der nemlig udfordres en Gjentagelse af de samme forberedende Arbejder til Støbning af Blokkene og en fornyet Anstafvelse af Maskiner og Redskaber til disses Transport og Anbringelse, faa at der alene af den Grund maa kunne spares Betydeligt ved at udføre det hele Arbejde paa en Gang. Hertil kommer, at dersom man for Djeblikket vil indstrænke sig til at bygge en 400 Fod lang Mole, maa denne forsynes med et midlertidigt Hooeb, der oed en senere Forlængelse igjen maa fjernes.

Erhbødigst

Chr. Otterstrøm.

Til

Bandbygningsdirektøren."

Byraadet vedtog at bygge efter den oprindelige, af Bandbygningsdirektøren og Ministeriet approberede Plan den 400 Fod lange Mole af Beton og Granit, faaledes som forefrevet i Betingelserne og Specifikationerne.

Efter at nogle Modifikationer i de oprindelige Betingelser oare forhandlede og det naonlig var oedtaget, at § 16 affattedes faaledes:

„Fra den Dag, paa hvilken Hæneudvalget har overtaget hver enkelt af Molerne, og indtil 12 Maaneber efter samme skal Entreprenøren imidlertid indstaa og være ansvarlig for Soliditeten og Holdbarheden af de af ham udførte Arbejder. Enhver Mangel, ethvert Bræk og enhver Forstyldning, som i den nævnte Tid maatte opstaa ved nogen af Molernes faste Dele, og som hidrører fra mangelfuld Udførelse, skal strax rettes og udbedres, og de paagjældende Dele af Molen, om forlanges, ombygges, Alt af Entreprenøren eller for dennes Regning.

3 Tilfælde af Meningsforskjel om, hvorvidt Entreprenøren i det Hele har opfyldt sine Forpligtelser i Genhold til disse Bestigelser, afgjøres Uenigheden ved Bølgift efter § 5“,

besluttede Byraadet med 10 Stemmer imod 5 at afslutte Kontrakt med Arkitekt Hansen af Randers om Udførelsen af den 400 Fod lange Mole for 68,900 Rd.

^{40//73.} Efter at have givet sit Samtykke til, at efternævnte Sag forhandlede, vedtog Byraadet, at den tidligere under 20de Februar tagne Beslutning om, at Fortovene i Nørregade i fuld Bredde skulde brolægges med kvarerede Sten, forandres derhen, at foruden Fliserne ifkun 2 Alen brolægges med kvarerede Sten, Resten med andre Sten — dog saaledes, at sidstnævnte med Tiden skulle ombyttes med bedre — og at Brolægningssubvalget bemyndiges til at anlægge en underjordisk 12 Tommers Rørledning med tilhørende Slamfiste fra Fr. Astrups Sted indtil Kloaken ved Fru Riisbergs Sted, hvortil Udgiften var beregnet til 220 Rd.

Medet den 15de Maj.

^{74//71.} Fra Rasseudvalget var modtaget en Erklæring, hvorefter det finder det rigtigst at lade det bero ved den af Højesteret assagte Dom, betræffende Grosferer Broges Kommuneskatter og navnlig ikke at henvende sig til Indenrigsministeriet i Genhold til Lov om Rjøbstadkommunernes Styrelse af 26de Maj 1868 § 28 om en Fordeling af Skattebeløbet mellem Aarhus og Brabrand-Aarslev Kommuner for det paagjældende Tidsrum.

Byraadet henholdt sig til Rasseudvalgets Erklæring og vedtog at lade foretage Afregning saavel med Grosferer Broge som med Grosfererne Siltenborg og Rahr for det Tidsrum af 4 Maaneber eller derover, i hvilket de have haft Ophold i andre Kommuner og i Genhold til Højesteretsdommen ikke skulle svare Skat til Aarhus Kommune.

^{19/73.} Fra det nebsatte Udvalg var modtaget en Erklæring af 10de Maj, hvori Mertallet tilraader, hvis Byraadet finder, at overvejende Grunde tale for, at Torvepladsen øst for Domkirken til Gælhjælpelse af Ug, Smør, Fjerkræ m. v. opgives, da at henlægge denne Handel til den østlige Side af Frue Kirkeplads, efter at Pladsen først er bleven brolagt, hvortil Omkostningerne ville beløbe sig til 6 à 700 Rd. Mindretallet (Holm) anbefaler paany at henlægge ovennævnte Handel til Lille Torv.

Byraadet vedtog at anmode Udvalget, forstærket med Baesø og Kraiberg, om endnu engang i Forening med Politimesteren at undersøge, om ikke den Handel, der finder Sted paa Domkirkepladsen, kunde fordeles saaledes, at den sker paa Store Torv, Lille Torv og St. Clemensstorv. (Se Mødet den 10de Juli.)

^{65/73.} Fra Brolægningssubvalget var modtaget Overflag over Befordringerne ved Anstæffelse af de af Byraadet i Mødet den 27de Marts vedtagne 5 Pissoirer, hvorefter disse ville koste 2,325 Rd.

Byraadet tog Anstæffelsen af disse Pissoirer under fornyet Overvejelse og besluttede at opgive Anbringelsen af et Pissoir paa Markedspladsens sydvestlige Hjørne ved Vesterport. Endvidere vedtoges at opgive Pissoiret i Bispehaven ved Rådmand Ellermanns Sted i Rannilegade med 11 Stemmer (Nors, Skovby, Hald, Holm, Kraiberg, Seierfen, Esmann, Baesø, Høegh, Lund og Splid) imod 6 (Borgmesteren, Funch, Golbing, Schjødt, Lange og Rjør).

Endelig besluttede man, at de øvrige 3, i Mødet den 27de Marts vedtagne Pissoirer skulle anlægges.

^{85/73.} Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Justitsministeriet til Stiftamtet af 5te Maj, hvorefter Ministeriet, i Overensstemmelse med Bygningskommissionens Erklæring og Byraadets i Genhold hertil givne Anbefaling, har ifølge det indkomne, i Mødet den 3die April anmeldte, Andragende fra Overbaneingeniør Bayer om Tilladelse for Jernbanebestyrelsen til at lade opføre Træsture m. v., meddelt Jernbanebestyrelsen Dispensation fra Bygge-loven af 30te December 1858 §§ 12 og 33, dog saaledes, at vedkommende Embedsmand ved Jernbanen ved en Anmeldelse for Aarhus Bygningskommission om ethvert af de paatænkte Byggeforetagender, indeholdende Opgivelse af det Tidrum, for hvilket Bygningen opføres, gjør det muligt for Kommissionen at paase, at Foretagendet holdes indenfor Dispensationens Grænser.

^{102/73.} Fra Udvalget for Bygninger og Inventariesager var modtaget en Skrivelse, hvori det efter Overenskomst med Amtsraadets

Delegerede for Bestyrelsen for Raad- og Arresthuset indstiller, at Byraadet vil bevilge Halvdelen af respektive 150 Rd. og 80 Rd. til Anskaffelse af 50 nye Rørstole og 4 Fag Persiennet til Raadhusfalden.

Byraadet gav ved første Behandling af Sagen den forlangte Bevilling. (Se Mødet den 29de Maj.)

^{103/73}. Ifølge en Henslilling af Overlærer Kraiberg beslattede Byraadet at stille det til Grundlovsdagens Festligholdelse bevilge Besøb 75 Rd. til en nedfat privat Komite's Raadighed.

^{104/73}. Udvalget for Bygninger og Inventariefager havde i en modtaget Skrivelse henledet Byraadets Opmærksomhed paa Nødvendigheden af, at der oprettes en offentlig Badeskole iftedetfor den nuværende ved Saltværket paa Marselisborg Hovedgaard's Grund, hvilken Ejeren af Grunden har begjært borttaget.

Byraadet beslattede at udsætte Sagens endelige Behandling til et senere Møde og vedtog at anmode Udvalget, efter dettes eget Forslag, om at konferere med Politimesteren om muligt Anlæg af et offentligt Badeskur nedensfor Skolebakken. (Se Mødet den 29de Maj.)

^{105/73}. Fra 8 Ledsjere i Vejlby Sogn, nemlig Overlæge Selmer for Sindssygeanstaltens Vedkommende, Raadmand Liisberg af Aarhus, Jens Jørgensen, Snebker Luplau, Garner Larsen, Julius Hansen, Niels Abild og Murer Ovesen, var modtaget et Andragende om, at Gangstien fra Nis Skov gennem Vejlby Krat til Sindssygeanstalten maatte blive aflagt, imod at der iftedetfor den anlagdes en 6 Alen bred Kjøre- og Spaserevej vest for Stien udenfor Krattet, hvilken Vej de nævnte Mænd skulde være berettigede til at befærde, idet Afgang til den aabnedes fra Nyvej i Nis Skov. I en af Skovudvalget afgiven Erklæring i Sagen af 18de Maj havde Samme anbefalet Andragendet til Byraadets Approbation under Forudsætning af, at Raadmand Liisberg afholder de med den paatænkte Forandring forbundne Udgifter.

Byraadet udsatte Sagens Afgjørelse til et senere Møde. (Se Mødet den 29de Maj.)

Mødet den 29de Maj.

^{86/73}. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 12te Maj, hvori bevilges Foreningen for Lystsejlad's Fritagelse for at erlægge Havne- og Bro-penge i Aarhus Havn af deres Lystfartøjer.

¹⁰²/₇₃. Ved anden Behandling stadfæstede Byraadet sin ved første Behandling i Mødet den 15de Maj tagne Beslutning om at bevilge Halvdelen af 150 Rd. og 30 Rd. til Anskaffelse henholdsvis af 50 nye Rørstole og 4 Fag Perfiennere til Raadhusfalen.

¹⁰⁴/₇₃. Sagen om Anlæg af en ny offentlig Badeplads blev paany forhandlet. Udvalget for Bygninger og Inventariesager meddelte, at Politimesteren, med hoem det haade konfereret, ikke vilde modfatte sig, at Pladsen nedenfor Skolebakkens under visse Betingelser benyttedes i nævnte Djemed.

Byraadet vedtog ikke at anlægge en offentlig Badeplads nedenfor Skolebakkens, men derimod nord for Byen og nord for Saltnebæk.

¹⁰⁵/₇₃. Man vedtog at udsætte Afgjørelsen af det indkomne Andragende fra 8 Lodsejere i Vejlsby Krat om Forlægning af den igjennem samme løbende Gangsti fra Ris Skov til Sindsfygeanstalten. (Se Mødet den 12te Juni.)

¹⁰⁶/₇₃. Fra Stadsingeniøren var modtaget en Skrielse, hvori han henleder Opmærksomheden paa, at det formentlig vilde være af Interesse for de offentlige Sundhedsforhold, at der træffes Foranstaltninger til at forebygge, at Gangstien, der fører fra Møllestiens vestre Ende op mod Møller Weis's Have ned til de 2 Tvættesteder ved Møllens Bagnandsløb, bliver et Ophobningssted for Rensningsaffald og andre Uhumskheder, hvilket let vil blive Tilfældet, naar denne Arm af Aaen ved Møllens Nedlæggelse ikke mere vil føre rindende Vand.

I en af Vejledvalget afgiven Erklæring i Sagen oplyses det, at Møller Weis agter at konservere den gamle Mølleaa som Vandbassin, og at Udvalget derfor ikke finder, at der er Anledning til at søge en Opfyldning tilvejebragt af det nedenfor liggende korte Stykke, som desuden tilhører Hr. Weis. Derimod foreslaaer Udvalget, at Fodstien langs Møllens Have afhændes til Hr. Weis, som er villig til at købe den, saaledes at han aflukker den og selv forener sig med de Grundejere, der maatte have Gjemmel til dens Brug, hvorved Faren for at den vilde kunne benyttes til at fylde Uhumskheder i Aaen vilde være fjernet.

Byraadet besluttede at indhente Sundhedskommissionens Erklæring i Sagen. (Se Mødet den 19de Juni.)

¹⁰⁷/₇₃. Formanden henstillede til Byraadet, om dette ikke vilde tage Initiativet til en Sammentalelse af en Forsamling af Rigsstadkommunernes Delegerede, for at forhandle om de flere Lovforslag af Interesse for Rigsstæderne, som foreligge for Rigsdagen.

Byraadet vedtog at anmode Formanden for de jydste Kjøbstad-kommuners Delegeredes staaende Udvalg om at sammentale en Forsamling af Delegerede fra samtlige Kjøbstæder i nævnte Djemed og, forsaavidt Udvalget maatte gaa ind herpaa, at henlede dets Opmærksomhed paa, at det formentlig vil være nødvendigt, at Byraadene opfordres til paany at vælge Delegerede til et saadant Møde, da flere nye Byraadsvalg ere foresalbne, siden der sidst valgtes Delegerede. (Se Mødet den 19 Juni.)

^{108/73.} Ifølge Indstilling fra Udvalget for Bygninger og Inventariesager bisalbt Byraadet, at de 2 Brønde ved den gamle Friskole paa Grønnegade og paa Pladsen foran Ribderstræde nedlægges og tilkastes.

^{109/73.} I Genhold til en Indstilling fra Havnendvalget bisalbt Byraadet, at der af Havnens Kasse udredes 50 Rd. til Formanden for Havnens Arbejdere, A. Andresen, som i længere Tid har været syg og sengeliggende. Man vedtog derhos at indhente Ministeriets Approbation paa denne Byraadets Beslutning. (Se Mødet den 10de Juli.)

^{110/73.} Foranlediget ved et. modtaget Cirkulære af 30te April fra Direktionen for Bømmetofte Kloster om, at der kan søges Understøttelse til 171 fader- og moderløse Børn, besluttede Byraadet gennem en offentlig Bekjendtgørelse at henlede Opmærksomheden paa Sagen, med Tilfjendbegivende om, at Andragender kunne indgives gennem Byraadet.

^{112/73.} Fra Udvalget for Fattigvæsenet var modtaget en Indstilling til Indenrigsministeriet, hvori det hævder Aarhus Kommunes Ret til Fritagelse for at udrede Omkostningerne ved shv. Skipper C. B. Olsens Kur og Pleje paa det civile Sygehus i Aalborg i Sommeren 1871, da bemeldte C. B. Olsen, der vel er forsørgelsesberettiget i Aarhus, er optagen som Lem i Randers Hospital.

Byraadet vedtog at understøtte Udvalgets Indstilling og at indsende den til Indenrigsministeriet. (Se Mødet den 18de September.)

^{113/73.} Ifølge et indkommet Andragende fra Vognmand Skovby og i Genhold til en af Markudvalget afgiven Erklæring approberede Byraadet, at den af Skovby lejede Jordlob Nr. 22 i Skovvangen maa for den resterende Lejetid overtages i Leje af Olbrytter Eskildsen.

^{114/73.} Fra Skolekommissionen var modtaget en Skrivelse, hvori den foreslaar Oprettelsen af en ny Drengeklasse i Friskolen.

Man vedtog at sende Sagen til Skoleudvalgets Erklæring. (Se Mødet den 12te Juni.)

¹¹⁵/₇₃. Ligeledes var fra Skolekommissionen modtaget en Skrivelse, hvori den foreslaar Oprettelsen af en ny Klasse i den højere Borgerdrengeskole.

Man vedtog ogsaa over dette Forslag at indhente Skoleudvalgets Erklæring. (Se Mødet den 26de Juni.)

¹¹⁶/₇₃. Man vedtog at tilstille Skoleudvalget til Erklæring et Forslag fra Skolekommissionen om Indførelse af Svømmeundervisning for Borger skolernes og Fristolernes Børn.

¹¹⁷/₇₃. Gjennem Brolægningsudvalget var modtaget en Skrivelse fra Stadsingeniøren, hvori han foreslaar, at der lægges en Kendeften fra Enden af Møllegade ud over Møllestens tørlagte Terræn og indtil den kan finde Afløb i Mølleaaen.

Man vedtog at indhente Vejudvalgets Erklæring over Sagen og at anmode det om at forhandle med Møller Weiss, navnlig med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvem Udgiften ved det nævnte Arbejde bør paahvile. (Se Mødet den 19de Juni.)

¹¹⁸/₇₃. Fra hErr. Kjøbmand P. Packness, Bødker Jusjoug og Vager Engel var modtaget et Andragende om, at Byen vilde overtage Udbedelsen af Omkostningerne ved de hyppig foresalbende Reparationer af Kendestensbrætterne udenfor deres Ejendomme paa Skolegade.

Byraadet vedtog i Overensstemmelse med en indhentet Erklæring fra Brolægningsudvalget ikke at gaa ind paa bemeldte Andragende.

¹¹⁹/₇₃. Byraadet vedtog ikke at gaa ind paa et fra Rehslager Dyhr indkommet Andragende om, at der maa overlades ham en Plads til en Reberbane langs Plantagen nord for Munkeport.

¹²⁰/₇₃. Fra Værtshusholder L. Jensen var modtaget et Andragende om Tilladelse til at anlægge en Badeanstalt ud for Trøjborg.

Byraadet samtykkede i, at Skovudvalget anviser ham en Plads ud for Skovens Grund, nord for den paatænkte offentlige Badeanstalt, til Anlæg af en privat Badeanstalt, med hvilket Udvalget vilde have at føre Overtilsyn.

Mødet den 12te Juni.

¹¹⁵/₇₁. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 23de Maj, hvori approberes, at Borgmesterembedet afhænder til Byen 2 Grundstykker af Matr. Nr. 3 a af Forberne i Ring Herred paa de Vilkaar, som ere anførte i Mødet den 24de April.

^{102/69}, ^{162/70}, ^{151/71} og ^{239/71}. Fra Jernbanedirektøren var modtaget en Skrivelse, hvori meddeles, at Indenrigsministeriet under 27de Maj har for Jernbanestyrelsens Vedkommende approberet den i Mødet den 27de Februar ommeldte, mellem Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse og Jernbanedirektøren foreløbig afsluttede Overenskomst angaaende Ordningen af Vej- og Vandløbsforholdene omkring Banegaarden i Aarhus.

Efter Udvalgets Indstilling approberede Byraadet for sit Vedkommende ligeledes bemeldte Overenskomst. Udvalget meddelte derhos, at det fra Gartner Ehlers havde modtaget følgende Tilbud, dateret den 26de Februar:

„Undertegnede Gartner J. Ehlers af Aarhus erklærer mig herved villig til at overdrage Aarhus Kommune et Stykke Jord i søndre Side af min ubebyggede Have Matr. Nr. 4 a af Aarhus Byjorder i Ring Herred, hvilket Stykke Jord indeholder omtrent 900 Ko.-Alen og findes paa vedfølgende Kort skilt fra den øvrige Del af min Have ved en rød Linie, trukket i lige Retning mellem Punkterne a og b, paa følgende nærmere Betingelser:

- 1) at jeg ved Aarhus Byraads Mellemkomst overdrages til Ejendom den Del af Jernbanens Grund, der ligger indenfor den paa Kortet trukne røde Linie d c b mod Fredensgades Forlængelse;
- 2) at jeg erholder Ret til Afbenyttelse af Gade og Fortov paa den søndre og østre Side af Matr. Nr. 4 a samt Ret til at opføre Bygninger ud til denne Vej eller Gade, saaledes at fornævnte røde Linie a b c d danner Byggegrænsen;
- 3) at Omkostningerne ved Anlæg af Gade og Vej samt Fortov og Renovationen heraf er mig uvebkommende, saalænge min Have endnu er ubebygget.

Saa snart Pladsen indenfor den røde Linie sælges til Bebyggelse, forpligter jeg mig til at paalægge Kjøberne af Parcellerne at refundere Kommunen Halvdelen af Omkostningerne ved Gadenes Brolægning, saaledes at disse Omkostninger erlægges, saasnart de paa Parcellerne opførte Bygninger kunne tages i Brug.

- 4) Jeg renoncerer paa min Ret til at forbre, at Grøsten syd og øst for min Ejendom, østen for Fredensgades Forlængelse, holdes aaben, samt at Vandløbet gennem denne Grøst ikke

aflødes; dog skal Kommunen være forpligtet til at varfle mig mindst 14 Dage, forinden Grøstens Lufning og Vandets Afledning paabegyndes;

- 5) jeg forbinder mig til at udrede Halvbelønningen af Omkostningerne ved Gadeanlæg og Brolægning paa Strækningen fra den nu brolagte Del af Fredensgade imod Syd over en Strækning af 75 Alen indtil den nuværende Stenkiste under Bejen til Vanegaarden. Dog skulle disse Omkostninger forstudsvis udredes af Kommunen, imod at jeg, fra 1ste Januar 1877 at regne, refunderer Kommunen Beløbet i et Lidsrum af 5 Aar, hvert Aar med en $\frac{1}{5}$ Del, der betales den 1ste Juli."

Dette Tilbud anbefaler Udvalget Byraadet at modtage, i hvilket Tilfælde det derhos foreslaar at tilskrive Jernbanedirektøren om, at Samme vil sætte Byraadet i Stand til at opfylde Punkt 1 i Gartner Ehlers's Skrivelse.

Udvalget havde endvidere indstillet, at Kloakanlægget efter Post 7 i Overenskomsten med Jernbanedirektøren udføres snarest muligt, først over Jernbanens Grund, siden videre op til Kirkegaarden, og i Forbindelse dermed de Kloakanlæg, som Post 4 i Gartner Ehlers's Tilbud, forsaavidt dette modtages, nødvendiggjør.

Endelig havde Udvalget indstillet, at der hos Indenrigsministeriet anholdes om Bemyndigelse for Byraadet til at anvende Resten, 3,674 Rd., af Rjøbesummen for Amtmandstøften til Udgifterne ved de i Overenskomsten med Jernbanedirektøren og Gartner Ehlers omtalte Brolægning- og Kloakarbejder saavel som til Brolægningen af Rosenfrankgade.

Byraadet modtog det af Gartner Ehlers gjorte Tilbud og bisat samtlige Udvalgets ovennævnte Indstillinger. (Se Mødet den 10de Juli.)

^{145/71.} Der meddeltes en Skrivelse fra Stiftamtet om, at Amtsraadet for sit Vedkommende har approberet de i Mødet den 1ste Maj ommeldte, forsøgede Udgifter ved Epidemilokalet.

^{113/72.} Der meddeltes en Skrivelse fra Stiftamtet af 9de Juni, hvorefter Amtsraadet for sit Vedkommende har approberet, at der indrettes et Badekammer og en Jernvask i Arresthuset, og at dertil indledes Vand fra Vandværket. Angaaende Fordeligen af de aarlige Udgifter, navnlig Vandafgiften, vil Amtsraadets Delegerede indlede nærmere Forhandlinger med Byraadet. (Se Mødet den 6te Juni 1872 og 7de August 1873.)

^{105/73}. Efter paany at have behandlet Andragendet fra 8 Løbs-
ejere i Vejlby Krat om, at Gangstien igjennem samme maa blive af-
lagt og erstattet af en 6 Alen bred Kjørevej vest for Stien, besluttede
Byraadet med 8 Stemmer imod 8 ikke at nedsætte noget Udvalg i
Sagen. Derimod vedtog det med 11 Stemmer imod 6 at aflaa
Andragendet i den Skikkelse, hvori det foreligger. (Se Mødet den
19de Juni.)

^{114/73}. Fra Skoleudvalget var modtaget en Erklæring, hvori
det anbefaler Skolekommissionens Forslag om Oprettelsen af en ny
Drengeskole i Friskolen.

Byraadet vedtog at bemyndige Udvalget til strax ved Under-
visningens Begyndelse efter Sommerferien at antage en Lærelær-
inde, for at der i Friskolens Drengesforberedelseskole kan gives del
Undervisning, hvorhos det endvidere bemyndigede Udvalget til at
træffe foreløbige Foranstaltninger, for at Afhjælpningen af den sted-
findende Mislighed ved det store Børneantal i bemeldte Klasse kan
træde i Kraft strax.

Mødet den 19de Juni.

^{179/70}. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra
Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 7de Juni, hvorefter der gjen-
nem de vedkommende militære Afdelinger vil blive tilbagebetalt Kom-
munen ialt 246 Rd. 9 $\frac{1}{2}$, som i Tidsrummet indtil Udgangen af Marts
Maaned 1870 ere udbetalte for meget i Kvartergodtgjørelse til saa-
danne giste Underofficerer, hvis Giftermaaiskiltabelser ikke støtte sig
til §§ 2 og 3 i fgl. Resolution af 2den Maj 1857.

Byraadet vedtog at lade det bero ved den saaledes trufne Af-
gjørelse.

^{115/71}. Det meddeltes, at der fra Amtet var modtaget en Kom-
munikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 7de Juni,
betræffende Approbationen paa Frederiksbjergs Indlemmelse, saalydende:

„At det paa Indenrigsministeriets efter Modtagelsen af Amtets
behagelige Skrivelse af 14de Marts d. A. derom allerunderdanigst
neblagte Forestilling har behaget Hs. Maj. Kongen under 29de
f. M. allernaadigst at bestemme:

at det Distrikt af Viby Sogn, som ligger mellem Aarhus Kjøb-
stads sydlige Grænse og Hovedgaarden Marselisborgs Hoved-
parcel, dog med Undtagelse af Matr. Nr. 4 b, c, d og e, ud-

fondres af Viby Sogn og indlemmes under Aarhus Kjøbstads Kommune paa de af Aarhus Byraad og vedkommende Grundejere vedtagne Vilkaar og paa de af Viby Sogneraad opstillede Betingelser;

at det samme Distrikt i geistlig Henseende henlægges fra Viby Sogn til Aarhus Kjøbstad under Forbehold af senere Afgjørelse gennem Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af Spørgsmaalet om Distriktets Indlemmelse i et af Sognene i Kjøbstaden eller Deling mellem begge, og paa Vilkaar, at der for Afgang i Embedsindtægter forbeholdes den nuværende pastor vicarius for Viby og Thiset Menigheder, Brammer, for hans Funktionstid 8 Nd. 32 § om Maanedes, og den nuværende Kirkefanger i Viby, Bjørnbak, for hans Embedstid 35 Nd. om Galvaaret, og at disse Veløb udredes af Aarhus Kommune uden Refusion af de paagældende Præster eller Kirkebetjente i Aarhus, og at Udsønderingen og Indlemmelsen i begge Henseender træder i Kraft den 1ste Januar 1874; —

det skulde man tjenstlig melde til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjørelse med Tilføje, at man har meddelt Justitsministeriet Underretning om denne allerhøjeste Resolution, for at der gennem bemeldte Ministerium kan blive neblagt Forestilling om Distriktets Indlemmelse under Aarhus Kjøbstads Jurisdiktion i Henseende til Justits- og Politivæsenet.

I Forbindelse hermed undblader man ikke at meddele, at Indenrigsministeriet Intet har at erindre imod den af Byraadet og Direktionen for de jydsk-fynske Jernbaner under 26de Februar d. A. afsluttede Overenskomst angaaende Ordningen af Vej- og Vandforholdene omkring Jernbanegaarden ved Aarhus. De af Byraadet hertil indsendte Bilag følge hoslagt tilbage med Undertagelse af den indsendte Kopi af Matrikulsfortet, hvilken er vedhæftet Ministeriets ovennævnte Forestilling og derfor ikke kan tilbageleveres."

Byraadet besluttede at overdrage det til det bestaaende Udvalg for Byens Bebyggelse og Udvidelse at fremkomme med nærmere Forslag til Sagens Ordning, dog at Spørgsmaalet om Distriktets Fordeling imellem Sognene eller Henlæggelse under et af disse overgaar til Udvalget for Sognegrænsernes Regulering. (Se Mødet den 11te December.)

⁵⁸/₇₃. Der meddeltes en Skrivelse fra Amtet af 13de Juni, hvorefter Amtsraadet bifalder, at Grøsten ved Standerborg Landevejs vestre Side fra Frederiksport til Biby Sogns Grænse sløjfes paa Bilkkaar, at Byen selv bekoster Arbejdet udført under Vejinspektørens Tilsyn samt anlægger en Kendeften istædet for Grøsten.

Byraadet indgik paa disse Bilkkaar og besluttede at sende Sagen til Vejudvalget til videre Foranstaltning.

¹⁰⁵/₇₃. Fra Raadmand Liisberg var under 18de Juni modtaget følgende Skrivelse:

„Ved Byraadets ærede Skrivelse af 13de d. M. er jeg med 7 ørige Lodbjere i Vejlbj Krat underrettet om, at Samme ikke vil gaa ind paa det Forslag, vi i Forening have tilladt os at fremsætte for Skovudvalget om en Tilslutning til en ny Vej fra Nis Skov til Vejen forbi Sindssygeanstalten, samtidligt med Nebelæggelsen af Gangstien gennem min og Sindssygeanstaltens Lodder. Da jeg heraf slutter, hvad der yderligere bestyrkes ved Referatet af den førte Forhandling, at det ærede Byraad sætter Pris paa, i det spaaserende Publikums Interesse, at konservere en Gangsti gennem selve Krattet til almindelig Afbenyttelse, som Tilfældet har været siden 1854, og da jeg ugerne vil træde hindrende i Vejen for et Dufte, som muligen deles af Publikum i en højere Grad, end jeg egentlig havde tænkt mig, saa tillader jeg mig herved at meddele, at jeg skal være villig til, efter ved min egen Foranstaltning at have reguleret Stiens Retning saaledes, at den kommer til at gaa i omtrent lige Linie gennem min Lod i en passende Afstand fra mit vestre Skjel, og efter at Leddet er flyttet og den gamle Abning lukket, at lade den saaledes omregulerede Fodsti, som jeg vil holde i god Stand, over min Lod være frit tilgængelig for Fodgængere gennem en Abning ved Siden af Leddet, ligesom hidtil siden 1854, naar derimod gives mig Tilladelse til fra den saakaldte Nyvej i Nis Skov at kjøre gennem det omtalte Led ind til min Ejendom. Iøvrigt holdes Leddet lukket som hidtil.

Aarhus, den 18de Juni 1873.

Erhøbdigst

H. Liisberg.“

I Anledning af denne Skrivelse besluttede man at nedsætte et særligt Udvalg for nærmere at forhandle med Raadmand Liisberg.

Ved skriftlig Afstemning valgtes til Medlemmer af Udvalget Nors, Skovby, Baes, Rjær og Holm.

^{106/73.} Fra Sundhedskommissionen var modtaget en Erklæring i Anledning af den i Mødet den 29de Maj ommeldte Skrivelse fra Stadsingeniøren, betræffende Gangstien fra Møllestiens vestre Ende til Mølleaaen m. v. Sundhedskommissionen ytrer, at den fra sit Standpunkt ikke finder Anledning til at fremsætte særlige Ønsker med Hensyn til bemeldte Sti, der ved Politiets Foranstaltning for Tiden holdes i en saadan Orden, at der ej har været Grund til Klage.

Byraadet besluttede indtil videre at stille denne Sag i Bero.

^{117/73.} Fra Vejudvalget var modtaget en Skrivelse, hvori det ytrer sig over det i Mødet den 29de Maj ommeldte Forslag af Stadsingeniøren om at lægge en Kendeften fra Enden af Møllegade ud over Møllestens tørlagte Terræn og indtil den kan finde Afløb i Mølleaaen, hvilket Forslag Udvalget havde anbefalet.

Byraadet besluttede at anmode Udvalget for Fordebogens Affattelse om snarest muligt at skaffe Oplysning om, hvorvidt der kan tilkomme Byen nogen Ejendomsret over det Terræn, hvorover det foreslaas at Kendeftenen skal lægges. (Se Mødet den 24de Juli.)

^{121/73.} Fra den Højstkommanderende var modtaget en Skrivelse, hvori han gjør Byraadet bekendt med de Udtalelser, han har fundet Anledning til ved Eftersynet af de 14de Bataillon anviste Kvarterer, hvilke for en stor Del ikke lade sig tilbagelægge at ønske. Idet han derhos fremsender et Exemplar af Konditionerne for Forlicitering af Kvarterer i Odense, udtaler han Ønsket om, at Byraadet vedblivende vil have sin Opmærksomhed henvendt paa Tilvejebringelse af gode Kvarterer for Soldaten og saavidt muligt maa overvinde de Hindringer og Vanskeligheder, som en forældet Lovgivning lægger for Opfyldelsen af hvad Forhold og Tid kræve.

Byraadet udsatte Behandlingen af denne Sag til et senere Møde. (Se Mødet den 3die Juli.)

^{122/73.} Fra Stiftamtet var modtaget en Skrivelse, hvorefter Amtsraadet ønsker Byraadets Erklæring meddelt med Hensyn til, at Førstnævnte har paatænkt at søge nedsat en Landvæsenkommission for at tage Bestemmelserne i det gjældende Regulativ for Aarhus Mølleaa under Overvejelse i Anledning af Aarhus Vandmøllens Nedlæggelse.

Byraadet vedtog at udtale, at det var fuldkommen enigt med Amtsraadet i, at en Landvæsenkommission ned sættes i nævnte Djiemed.

^{131/73}. Fra Haandværkerforeningens Udvalg for Præmiebelønning af Svendeprovver var modtaget et Andragende om et Tilskud af Ræmnerkassen for at sætte et Antal begavede og dygtige Svende i Stand til at besøge Industriudstillingen i Wien.

Man vedtog at lade Sagen overgaa til anden Behandling. (Se Mødet den 26de Juni.)

^{132/73}. Et Forslag af Skovby og Mørk om, at Skolepenge for Børn i Friskolen fra 1ste Januar 1873 udredes af Ræmnerkassen i Genhold til Lov af 8de Marts 1856 § 11 første Alternativ istebetfor, som hidtil, af Forældrene efter bemeldte § 11 andet Alternativ, blev taget tilbage af Forslagsstillerne, efter at Skoleudvalget havde bebudet, at fra Samme i Aarets Løb et lignende Forslag vilde fremkomme, som tænkes at skulle træde i Kraft fra 1ste Januar 1874. (Se Mødet den 26de Juni.)

Mødet den 26de Juni.

— I Anledning af en Skrivelse fra Komiteen for Opsørelsen af et Mindesmærke for Kong Frederik den 7de paa Himmelhjerget angaaende Indsamling af yderligere Bidrag til bemeldte Mindesmærke paatog Funch, Skovby og Kraiberg sig at danne et Udvalg i nævnte Djemed.

— Ifølge Indstilling af Indkvarteringskommissionen bevilgede Byraadet, at der for de Kvarterer til Reserveeskadronen, som skulle afgives den 29de Juni og som ikke kunne faas ved Licitation til ringere Pris, maatte betales 3 Rd. maanedlig for hvert Kvarter med Enmandsfenge.

^{76/73}. Foranlediget ved det indkomne Andragende fra Byraadets Bud, Bruun, om Lønningsstillæg, besluttede Byraadet at forhøje hans Løn fra 1ste Januar 1873 fra 60 Rd. til 100 Rd. aarlig.

^{82/73}. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 12te Juni, hvori bevilges det i Mødet den 24de April ommeldte Andragende fra Foreningen for Dampskibsfart paa Aarhus Bugten om Fritagelse for at svare Løbs- og Sifpenge for Anløb af Havnen under Lyftsejladser, dog med den af Havneudvalget i fornævnte Møde angivne Begrænsning.

^{115/73}. Fra Skoleudvalget var modtaget en Erklæring over Skolekommissionens Forslag om Oprettelse af en ny Klasse i 1ste Borgerdrengeskole. Udvalget indstillede, at der hos Ministeriet anholdtes om Samtykke til Oprettelsen af en ny 6te Klasse i 1ste

Borgerdrengeskole, saavel som til Oprettelsen af en ny 22de Lærerpøst ved Byens Skolevæsen.

Byraadet forfaste Udvalgets nævnte Indstilling, hvormod det paa givne Anledning besluttede at nedsætte et Udvalg til at tage Omdannelsen af Byens Borger- og Almueskolevæsen under Overvejelse. (Se Mødet den 3die Juli.)

¹²⁴/₇₃. I Overensstemmelse med en Indstilling fra Skoleudvalget bifaldt Byraadet ved Sagens første Behandling at yde et Tilskud af 30 Rd. til Friskolens Bibliothek. (Se Mødet den 10de Juli.)

¹²⁶/₇₃. Fra Maler Dreßler var modtaget et Andragende om Tilladelse til at lade opføre en ny Bygning ved Fiskebroen saaledes, at den kommer til at springe noget udenfor Bolværket i Aaen.

Man besluttede at anmode Havnudvalget og Bygningskommissionen om at erklære sig over Sagen. (Se Mødet den 4de Septbr.)

¹²⁹/₇₃. Man vedtog at tilstille Indkvarteringskommissionen nogle fra Indenrigsministeriet modtagne Schemata til Beregning af Underofficerernes Kvarterpenge.

¹³¹/₇₃. Ved anden Behandling af det indkomne Andragende fra Haandværkerforeningens Udvalg for Præmiebelønning for Svendearbejder om et Tilskud af Kæmnerkassen for at sætte et Antal begavede og dygtige Svende i Stand til at besøge Industriudstillingen i Wien bevilgede Byraadet 200 Rd. i nævnte Djemed, dog med den Vending, at Beløbet anvendes ikke alene til begavede og dygtige Svende, men ogsaa til andre Haandværkere.

¹³³/₇₃. Fra Rebflager Dyhr var modtaget et Andragende om at erholde en Plads til Leje til en Reverbane af Jorden langs med Fattighaverne paa Galgebakken.

I Genhold til en af Markudvalget afgiven Erklæring vedtog Byraadet, at det Intet vilde have imod, at Dyhr træffer Overenskomst med Lejeren af nævnte Jordbød, Gartner Carlsen, om for dennes Lejetid, nemlig til 1880, at maatte anlægge en Reverbane paa Lødden, dog saaledes, at Spindehuset lægges nærmest Agent Herfkinds tilstødende Lød.

¹³⁶/₇₃. Man vedtog at indhente en Erklæring fra Udvalget for Fattigvæsenet i Anledning af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet, hvorved forespørges, om der i Aarhus Rådskad er Mangel paa Boliger for saadanne Personer, som ikke mangle Evne til at erlægge den i Byen sædvanlige Husleje. (Se Mødet den 10de Juli.)

¹⁴⁰/₇₃ jfr. ¹³²/₇₃. Man vedtog efter en Genstilling af Formanden at udbede sig Skoleudvalgets Erklæring, om der bør paalægges For-

ældre, der sende deres Børn i Friskolen, Skolepenge i Genhold til Lov af 8de Marts 1856 § 11, idet bemærkes, at den Termin af 5 Mar, for hvilken Opkrævningen er approberet af Skoleraadet i Skrivelse af 29de December 1868, udløber med Maret 1873. (Se Mødet den 19de September.)

Mødet den 5te Juli.

— Man underskrev en Obligation paa 2,000 Rb., der udgjør Rjøbesummen for Havnens Andel af Skovtøsten.

— Som Suppleantmedlemmer af Udvalget for Kasse- og Regnskabsvæsenet valgte man Gsmann og Seierfen.

^{102/72}. Fra Arbejdernes Byggeforening var modtaget et Anbragende om en Udvidelse af den Foreningen i Mødet den 27de Juni 1872 indbrømmede Tilladelse til at benytte en Del af Plantagen udenfor Frederiksport saaledes, at det Stakit, der skal sættes foran den Foreningen overlacte Grundstykke, rykkes 2—3 Alen længere frem, saa at det kommer i Linie med Facaden af Husene paa Frederiksbjerg.

Byraadet bifaldt Foreningens Anbragende og vedtog at anmode Forskønnelsesudvalget om at assistere Retningslinien.

^{99/73}. Efter at have modtaget nogle af Signingskommissionen begjærte Oplysninger vedtog Byraadet at nedsætte et Udvalg for at afgive Betænkning over det i Mødet den 1ste Maj ommeldte, fra Indenrigsministeriet modtagne Udkast til Lov om den kommunale Beskatning. Til Medlemmer af Udvalget valgte man Borgmesteren, Nørø og Mørk.

^{105/73}. Fra det nedsatte Udvalg var modtaget en Skrivelse af 30te Juni, indeholdende en Beretning om de af Udvalget førte Forhandlinger med Raadmand Lissberg om den over hans Lod i Vejlbj Krat løbende Sti.

Udvalget meddeler, at Raadmand Lissberg, der beskriver Udvalgets Formening om, at Aarhus Kommune, der ejer Nis Skov, har Hævdret paa den eksisterende Sti over hans Lod, ikke har været villig til at indgaa en Overenskomst, hvorved der fikses Kommunen ubetinget Ret til den eventuelle nye Sti, idet han i saa Fald har paastaet sig indbrømmet Kjørselsret gennem Nis Skov, ikke som en midlertidig Ret, men som en til hans Ejendom i Vejlbj Krat hørende Servitut. Udvalget henstiller derfor til Byraadet, hvad der videre skal foretages i Sagen.

Byraadet vedtog med alle Stemmer mod 1 ikke at gaa ind paa Raadmand Lissbergs Andragende, saaledes som dette nærmere er forklaret i Udvalgets nævnte Erklæring af 30te Juni. (Se Mødet den 19de September.)

^{115/73}. Byraadet vedtog at overbringe det til Skoleudvalget, forstærket med 2 Medlemmer, at tage Spørgsmaalet om en Omordning af Byens Borger- og Almueskolevæsen under Overvejelse, jfr. Mødet den 26de Juni. Til at tiltræde Skoleudvalget valgtes ved skriftlig Afstemning Kors og Kraiberg. Man vedtog derhos at tilskrive Skolekommissionen om Nedsættelsen af bemeldte Udvalg og at anmode Samme om, naar Udvalget ønsker det, at samarbejde med det.

^{121/73}. I Anledning af den i Mødet den 19de Juni ommeldte Skrivelse fra den Højstkommanderende angaaende Indkvarterings- Væstfænhed i Aarhus vedtog Byraadet at indhente Indkvarteringskommissionens Erklæring om, hvorledes Indkvarteringsforholdene kunne ordnes paa en bedre Maade, navnlig hvad der kunde foretages forinden eventuel Opsørelse af Kaserne.

Modet den 10de Juli.

^{162/70} og ^{239/71}. Der fremlagdes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 27de Juni, hvorved det tillader Byraadet at forbruge den Del af Rjæbesummen for „Amtmandstøsten“, 3,674 Rd., som ikke vil medgaa til Gadeanlæg over „Jensens Have“, til Dækning af Udgifterne ved de i Mødet den 12te Juni ommeldte Brolægning- og Kloakarbejder, navnlig i Genhold til den med Jernbanebestyrelsen under 26de Februar sluttede Overenskomst.

— Da der i August Maaned 1873 vil være at foretage Valg af 8 nye Vigningskommisærer, og der for Aaret 1873 ikke eksisterer nogen Liste over Vælgerne af den almindelige Vælgerklasse til de kommunale Valg, vedtog man at opfordre det bestaaende Udvalg om at affatte en saadan Liste saa tidlig, at Valget af Vigningskommisærer kan finde Sted i Slutningen af August Maaned. (Se Mødet den 4de September.)

^{238/72}. Fra Sundhedskommissionen var under 30te Juni modtaget følgende Betænkning angaaende Valget af en ny Kirkegaard:

„I Anledning af Byraadets ærede Skrivelse af 19de April 1873, hvori det udbæder sig en Betænkning fra Sundhedskommis-

sionen med Hensyn til det trufne foreløbige Valg af en ny Kirkegaardsplads for Aarhus Rådskad, skal Sundhedskommissionen herved bemærke:

Efter at Sundhedskommissionen selv har besøgt de omhandlede Jordlodder og indhentet Markudvalgets Erklæring angaaende Bestaffenheden af disse med Hensyn til Underlaget, kan den i det Hele taget ikke have Noget at erindre imod det foreløbige trufne Valg af denne nye Kirkegaardsplads, dog saaledes, at efter vort Skøn Kirkegaarden bør indskrænktes til Lodderne Nr. 35—36 og 37 og eventuelt til Lodderne Nr. 38 og 39, hvorimod vi maa fraraade, at ogsaa Lodden Nr. 40 indbrages til Kirkegaardsplads, grundet paa, at Kirkegaarden beroer for meget vilde nærme sig den Del af Byen, som allerede nu er sammenbygget eller som i en nær Fremtid kunde ventes at blive det.

Efter de fra Markudvalget modtagne Oplysninger antage vi, at de fornødne Voringer have fundet Sted, og har dette Udvalg som Resultat heraf meddelt os, at Jordbunden for Størstedelen bestaar af letmulde Jord med et Underlag af Sand, blandet med Kog til en Dybde af 2—6 Alen, og at Grundjorden i sin hele Dybde er rent Sand.

Markudvalget har derhos udtalt, at denne Undergrund efter Alt, hvad der i Henshold til samtlige foreliggende Kjenndsgjæringer kan sluttes, gaar i en saadan Dybde, at den staar i umiddelbar Forbindelse med Haabunden, og at Vanddragene som Følge heraf føre umiddelbart til Havet.

Forholder dette sig saaledes, hvad der efter de lokale Forhold kan være en ikke ringe Grad af Sandsynlighed for, men som Sundhedskommissionen dog ikke tør have nogen afgjort Mening om, vil enhver Fare for skadelig Indflydelse fra Kirkegaarden paa Byens bebyggede Del være udelukket, og selv om dette ikke med Bestemthed kan afgjøres, tage vi dog ikke i Betænkning at udtale som vor Overbevisning, at Undergrundens ovenfor omtalte Bestaffenhed, som bestaaende af rent Sand i en i alt Fald meget betydelig Dybde, frembyder saa heldige Betingelser for en naturlig Destruktion af alle Forraadnelsestoffer, at der, selv om de vandsørende Lag skulde gaa i Retning af Byens bebyggede Dele, ikke deraf vil kunne berygtes nogen Fare for Infektion af disse.

Ser man imidlertid hen til den Bebyggelse, som allerede har fundet Sted ved den saakaldte „Sandgrav“, og som uden Tvivl i

Narenes Løb kan ventes at blive forøget, saa ligger denne saa umiddelbart op til den projekterede Kirkegaard og tillige i en saadan Dybde under den, at Forsigtighed byder, at alle der nu eksisterende Brønde nedlægges, og at Bygninger paa dette Terræn fra det Tidrum af, da Kirkegaarden tages i Brug, ubelukkende forsynes med Vand fra Byens Vandværk.

Af hvad der fremgaar af Ovenstaaende med Hensyn til Underlagets Bestaafenhed maa Sundhedskommissionen anse en Dræning af Pladsen for unyttig, hvorimod den forudsætter det som en Selvsølge, at der bliver draget Omforg for en rigelig Beplantning saavel paa den Del af Kirkegaarden, som i Særdeleshed skal anvendes til Begravelse, som paa de Dele, der danne Stjeldet imellem Kirkegaarden og de omliggende Lødder.

Sluttelig ville vi ikke undlade at gjøre opmærksom paa, at ligesom Limfabriken paa Grund af den ilde Lugt, som den der foregaaende Virksomhed fra Tid til anden udbreder, maa betragtes som en mindre heldig Nabo til Kirkegaarden, saaledes maa vi anse det for uomgængelig nødvendigt, at den ved Randers Chaussé beliggende Mødbingsplads fjernes, inden Kirkegaarden tages i Brug, da Opholdet paa denne ellers vil blive utaaleligt for de Besøgende, naar Vinden bærer fra Mødbingspladsen hen over Kirkegaarden.

L. Hammerich. P. Dorph. A. H. Høegh.

A. Meyer. Schawo."

Byraadet besluttede at anmode det bestaaende Udvalg, hvis Medlemmer ere Baefs, Spliid og Grichsen, om efter Forhandling med Kirkeinspektionerne eller i Forbindelse med disse at fremkomme med Forslag til de Vilkaar, paa hvilke de udsatte Pladser kunne overlades til Kirkerne. (Se Mødet den 4de September.)

^{19/73.} Fra det i Mødet den 15de Maj ommeldte Udvalg til Bestemmelse af en bedre Torveplads til Forhandling af Smør, Æg, Fjertræ m. v. end Pladsen øst for Domkirken var modtaget to Indstillinger, idet Udvalget havde delt sig i en Majoritet og en Minoritet. Det samlede Udvalg havde vel været enigt i, at Domkirkepladsen burde opgives, men havde ikke kunnet enes om, hvilken anden Plads der skulde vælges istedfor. Majoriteten, bestaaende af Kraiberg, Baefs og Holm, havde saaledes foreslaaet at henlægge ovennævnte Handel paany til Lille Torv, medens Minoriteten, bestaaende af Schjødt

og Grichsen, havde foreslaaet Pladsen ved Frue Kirke, hvilket sidste Forslag Politimesteren i en særlig Skrivelse havde tiltraadt.

Byraadet vedtog at udsætte Sagens Afgjørelse i 6 Uger og imidlertid at indhente en Erklæring fra Frue Kirkeinspektion, om den under visse Betingelser maatte være villig til at overlade Frue Kirkeplads til Torv. (Se Mødet den 28de August.)

^{94/73}. I Overensstemmelse med en Indstilling fra Politimesteren af 8de Juli bifaldt Byraadet, at Sergent ved 15de Bataillon, Harald Aug. Mikkelsen Rjædeby, fra 15de Juli ansættes som Politibetjent paa yngst Lønning istedetfor J. Nielsen, der er bleven ansat i en anden Bestilling. Ligeledes vedtog Byraadet, efter Politimesterens Indstilling, at bemyndige denne til at antage til midlertidig Tjeneste det fornødne Antal Reserve-Patrouillebetjente, saalænge det kan ske uden forøget Udgift for Ræmnerkassen.

^{109/73}. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 3die Juli, hvori approberes Byraadets Beslutning i Mødet den 29de Maj om af Havnens Kasse at udbetale en syg Formand for Havnens Arbejdere et Gratiale af 50 Rd.

^{122/73}. Med Hensyn til, at det i § 5 i Lov af 23de Maj 1873 om Forandring i og Tillæg til Lov om Gaandværks- og Fabriksdrift m. m. af 29de December 1857 er bestemt, „at de kommunale Bestyrelser i Kjøbstæderne med Indenrigsministeriets Samtykke kunne fastsætte, at Skippere, som i Genhold til Bestemmelserne i Loven af 29de December 1857 §§ 38 og 39 ville fra deres Skibe udsælge i Smaat de af dem fra fremmede Steder til nogen af de paagjældende Kommuner indførte Varer, herefter skulle betale en Afgift til vedkommende Kommunes Kasse“, vedtog Byraadet at indhente Handelsforeningens Erklæring, om Samme anser det tilraadeligt, at en saadan Udgift paalægges de til Aarhus fra fremmede Steder ankomende Skippere, der udsælge i Smaat.

Med Hensyn derhos til, at § 9 i Loven af 23de Maj 1873 bestemmer, „at den kommunale Bestyrelse i en Kjøbstad kan, hvor det findes hensigtsmæssigt, med Indenrigsministeriets Samtykke affatte en Vedtægt, hvori der træffes Bestemmelse om, i hvilket Omfang de i Lov af 29de December 1857 § 58 omhandlede Næringsadkomster kunne meddeles i Kommunen“, vedtog Byraadet at indhente Politimesterens Erklæring om, hvorvidt han finder det tilraadeligt, at saadanne Bestemmelser affattes for Aarhus Kommunes Vedkommende (Se Mødet den 11te September.)

¹²⁴/₇₃. Ved Sagens anden Behandling stadsfæstede Byraadet sin i Mødet den 26de Juni tagne Beslutning om at yde et Tilskud af 30 Rd. til Fristolens Bibliothek.

¹³⁴/₇₃. I Anledning af et fra Amtet til Erklæring modtaget Andragende fra Høster Mads Hansen af Liisberg om Bevilling til sammesteds at drive Detailhandel, uagtet Stedet ikke ligger 1½ Mil fra Aarhus Rådskad, vedtog Byraadet at erklære, at det i Overensstemmelse med tidligere Erklæringer over lignende Andragender maatte bestemt udtale sig imod, at den ansøgte Tillæbelse meddeltes.

¹³⁵/₇₃. Fra Indkvarteringskommissionen var modtaget en Skrivelse, hvori den meddelede, at 20de Bataillon isølge Ordre fra Forplejningskorpset har rekoireret udbetalt Kvarterpenge til Sergent af yngst Lønningsklasse, Rasmussen, for den Tid han har været bortkommanderet ved Gymnastikskolen, paa Grund af, at han er gift og har haft Lejeforpligtelser i Aarhus.

Indkvarteringskommissionen oplyste, at Sergenten vel er gift, men at hans Giftermaalstillæbelse ikke støtter sig til de Bestemmelser, der hjemle Rettigheder som Gift, og at Kommissionen derfor ikke formener, at Kommunen er forpligtet til at udrede de omhandlede Kvarterpenge.

Byraadet henholdt sig til Indkvarteringskommissionens Erklæring og besluttede at indstille Spørgsmaalet til Indenrigsministeriet Afgjærelse. (Se Mødet den 18de September.)

¹³⁶/₇₃. Fra Fattigudvalget var modtaget en Erklæring angaaende Spørgsmaalet om, hvorvidt der i Aarhus By er Mangel paa Boliger for Personer, der ikke mangle Gode til at erlægge den i Byen sædvanlige Husleje. Udvalget erklærer, at en saadan Mangel ikke er tilstede, da de, der ville og kunne betale, i Reglen kunne erholde Bolig uden videre Besvær, ligesom Byen ogsaa ejer tilstrækkelige Byggegrunde til Opførelse af Boliger for den mindre bemidlede Folketklasse.

Byraadet tiltraadte Udvalgets Erklæring og besluttede i Genhold til samme at udtale, at der neppe var Trang til Lovbestemmelser i nævnte Retning i Sighed med Bestemmelsen i Loven af 4de Juli 1850 § 1 for Landet.

¹³⁸/₇₃. Byraadet modtog til Efterretning en Indberetning af 18de Juni fra Udvalget for Kasse- og Regnskabsvæsenet om Refutatet af det hos „Biskuben“ den 10de Juli 1869 optagne Laan paa 300,000 Rd. i fgl. Obligationer. (Indberetningen med bilagt Overfigt er optagen i Tillægget.)

¹⁴³/₇₃. Fra Grundejerne i Spanien var modtaget et Andragende om at erholde Pladsen paa Grønland, der hidtil har været benyttet til Reberbane, tilkjøbs.

Da der fra Vejudvalget under 10de Juli var fremkommet et Forslag om Benyttelse af Byens ledige Pladser, deriblandt den ovennævnte, vedtog Byraadet at udsætte Afgjørelsen af Beboernes Andragende indtil videre. (Se Mødet den 17de Juli.)

¹⁴⁴/₇₃. I Henhold til en Indstilling fra Politimesteren bifuldt Byraadet, at Gadenavnene paa Gadehjørnerne opmales.

¹⁴⁵/₇₃. Fra Skoleudvalget var modtaget en Skrivelse, hvori det indstiller, at der gives de Lærere og Lærerinder, der have ønsket at modtage Penge istedetfor Brænde in natura, en højere Betaling end den, der af Udvalget for Bygninger og Inventariesager er givet for Brænde i Aar.

Byraadet vedtog, at den nævnte Brændfelsesgodtgjørelse bestemmes til 12 Rd. pr. Favn. Kraiberg deltog ikke i denne Afstemning.

¹⁴⁶/₇₃. Efter Indstilling fra Udvalget for Sygehuset bifuldt man, at Økonomens Betaling for Patienternes Bespisning i Juli Kvartal bestemmes til 28 $\frac{1}{2}$ daglig for hver Patient.

¹⁴⁸/₇₃. Fra Amtet var modtaget en Opgjørelse for 1873/₇₄ angaaende Byens Bidrag til Landeveje og Landevejsgader, hvorefter dette udgjør 821 Rd. 4 $\frac{1}{2}$ 5 $\frac{1}{2}$.

Man vedtog at indbetale dette Beløb i Amtsrepartitionsfonden.

¹⁴⁹/₇₃. Ifølge Indstilling fra Bygningskommissionen bifuldt Byraadet for sit Vedkommeende, at Gadelinien fra Stiftsprovstegaardens Hjørne nærmest mod Raadhuset indtil Bantbygningen reguleres saaledes, at der hele Linien igjennem fra Rendestenen bliver samme Fortovsbredde som ved fornævnte Hjørne, og at som Følge heraf de Terræner, Byen tilhørende, der affæres ved den nævnte Gadelinie, tillægges henholdsvis Stiftsprovsten og Banken, hver ud for den dem nu tilhørende Grund.

Mødet den 17de Juli.

— Til at deltage i et til den 18de og 19de August bestemt Møde i Hørfens af Kjøbstædernes Delegerede valgte Byraadet Borgmesteren, Nørsk, Mørk, Funch og Esmann.

¹²⁹/₇₂. Da det i Lov af 21de Marts 1873 om Brandvæsenet i Kjøbstæderne udenfor Kjøbenhavn § 4 er bestemt, at de hidtil belaaende Brandsonds indgaa i vedkommende Kjøbstads Ræmnerkasse,

medens Udgifterne til Brandvæsenet skulle afholdes af Ræmnerkassen, vedtog Byraadet at anholde om Ministeriets Samtykke til, at den af Raadet under 6te Marts 1873 udstedte Obligation for Aarhus Brandfonds Wibler, 1,490 Rd. 87 $\frac{1}{2}$, som i Medfør af Justitsministeriets Skrivelse af 8de Januar have været ublaante til Kommunen, udgaar af Byens Gjældsforpligtelser. (Se Mødet den 21de August.)

^{67/73.} I Genhold til den i Mødet den 20de Marts vedtagne Opfordring til Vejudvalget om at udtale sig med Hensyn til Foranstaltninger, der kunne forbedre Vandafløbet paa Rystvejen, var fra Udvalget modtaget Forslag om, at den øverste Tværende i Havgbyde, som Hans Olsen har erklæret at kunne undvære, falder bort, og at den nederste Tværende forbydes og ombannes til en Stenkiste med Dæk; fra dennes Indmunding forbydes Rendeesten til Vejen; at den indre Rendeesten paa Rystvejen fra N. C. Raas's Rende til Udløbet ved Meden's Ejendom sænkes og lægges med Rinnetullas-Bunde, at det Samme sker fra Raas's Rende paa den anden Side til Hjørnet af Havgbyden, at den ydre Rendeesten sænkes fra Havgbyden til Bækken, og at en Udstylningsbane anbringes i Havgbyde.

Byraadet bifaldt, at de nævnte Arbejder udføres, og at der til Afholdelse af de dermed forbundne Udgifter, der af Stadsingeniøren ere kalkulerede til 200 Rd., stilles et saabant Beløb til Udvalgets Raadighed.

^{150/73.} Fra Vejudvalget var modtaget et Forslag af 10de Juli angaaende Ubleje af forskellige Kommunen tilhørende Pladser, deriblandt den hidtil af Rebslagerne benyttede Plads paa Grønland.

Man vedtog at udsætte Sagens Afgjørelse i 4 Uger. (Se Mødet den 11te September.)

^{151/73.} Fra Bestyrelsen for det jydte Havsejlskab var modtaget et Andragende om Understøttelse til Opsørelse af en Gartnerbolig m. v. i Selskabets Have udenfor Vesterport.

Byraadet vedtog at nedsætte et Udvalg af 3 Medlemmer til at fremkomme med Forslag i Sagen. Til Medlemmer af Udvalget valgtes Nørz, Spliid og Mørk. (Se Mødet den 14de August.)

^{152/73.} I et Cirkulære af 6te Juni har Indenrigsministeriet udtalt Ønske om, at der som Assistenten hos Vandbygningsdirektøren ansættes 2 Ingeniører, hvilke det da skulde paalægges i Forbindelse med det alt ansatte Personale at besøge de kommunale Havne paa den Tid, Budgetterne lægges, for, hvis det maatte ønskes, at yde Havneudvalgene teknisk Bistand ved disses Udarbejdelse m. v. Udgifterne herved vilde, ifølge Lov af 26de Maj 1868 § 16, være at

ligne paa de kommunale Havne sammen med den alt stedfindende Bigning af Udgiften ved Tilflynet.

Foranlediget ved dette Cirkulære, havde Havneudvalget under 7de Juli afgivet en Erklæring til Byraadet, hvori det bestemt udtaler sig imod, at der paalægges Narhus, der har sin egen Ingeniør, yderligere Udgifter til Vandbygningsdirektøren eller dennes Assisterter.

Byraadet vedtog at tiltræde Udvalgets Erklæring og at indsende den til Ministeriet.

^{153/73} jfr. ^{224/73}. Fra Kjøbmand J. Jørgensen var modtaget et Andragende om at erholde udbetalt et i hans Indkvarteringsgodtgørelse for 1872 indeholdt Beløb, 2 Rd. 16 $\frac{1}{2}$. Indkvarteringskommissionen havde i en afgiven Erklæring oplyst, at Dragonregimentet havde ført Klage over, at bl. A. J. Jørgensen ikke vilde anvise særlig Gjødningsplads for de hos ham opstaldede Heste eller kjøbe Gjødningen, og at Kommissionen derfor endelig maatte bestemme sig til i den ham tilkommende Indkvarteringsgodtgørelse at afdrage det Beløb, hvortil Gjødningen for den paagjældende Tid var bortliciteret, nemlig 50 $\frac{1}{2}$ pr. 30 Dage, og at det er over dette Beløbs Tilbageholdelse, som Kommissionen iøvrigt finder berettiget, at Jørgensen klager.

Byraadet vedtog at meddele Andrageren Svar i Overensstemmelse med Indkvarteringskommissionens Ytringer. (Se Mødet den 9de Oktober.)

^{155/73}. Fra Politimesteren var modtaget en Skrivelse af 11te Juli, hvori han paa Sundhedskommissionens Begne anbrager paa, at Fortovet og Vandafløbet ud for Murmester Jønsens Ejendom Nr. 36 paa Nørregade ordnes. I en over Sagen afgiven Erklæring havde Vejudvalget bl. A. udtalt sig for Anlægget af en gruset Gangsti forbi Jønsens Ejendom.

Byraadet vedtog at anmode Brolægningssubudvalget om at fremkomme med Forslag til Sagens Ordning, forsaavidt Samme maatte anse de Foranstaltninger, Vejudvalget kunde foretage til Forholdets Ordning, for mindre fyldestgørende. (Se Mødet den 24de Juli.)

^{156/73}. Byraadet afflog et Andragende fra Gartner P. Nielsen om Tilladelse til at anbringe en Laage fra hans Have til Stien paa Knudrisbakke. (Se Mødet den 14de August.)

Man vedtog at udbede sig Havneudvalgets Erklæring over et indkommet Andragende fra Formand ved Havnen, Peder Mau's Enke om en Understøttelse. (Se Mødet den 7de August.)

Mødet den 24de Juli.

— Rancelliraad Nors meddelte, at Fællesudvalget for Opsørelsen af et Epidemilokale havde approberet det ved en afholdt Licitation gjorte Bud, nemlig:

for Bygningens Opsørelse	9,600 Rb.,
og at de øvrige Udgifter ere:	
for Støbegods og Vandindlæg	1,000 —
— Grunden	500 —
— Inventarium	1,000 —
— Ledelse af Arbejdet	400 —
udforudsætte Udgifter	200 —
	12,700 Rb.

Da det tidligere kalkulerede Beløb androg	10,800 —
bliver Overfriddelsen	
	1,900 Rb.

Byraadet fandt Intet at erindre imod, at Udvalget havde meddelt den ansøgte Approbation.

^{19/73.} Fra Bergen for Domkirken var modtaget en Skrivelse om Refusion af Omkostningerne ved Domkirkepladsens Renholdelse i 1872.

Man vedtog at opfætte Afgjørelsen af denne Sag indtil videre. (Se Mødet den 4de September.)

^{117/73.} Fra Fordebogsudvalget var modtaget en Erklæring, hvori det tilraader, at Kommunen ikke gjør Ejendomsret gjældende til den Del af den nu tørlagte Møllesø, som strækker sig imellem Fru Herk's Have og Møller Weis's Grund.

Byraadet vedtog at følge Udvalgets Forslag, imod at Møller Weis paatager sig at anlægge den i Mødet den 19de Juni omhandlede Kendesten fra Byens Grund videre ud over Møllesøens tørlagte Terræn og indtil den kan finde Afløb i Mølleaen efter Stadsingeniørens Forslag og under Brolægningsudvalgets Tilfyn, samt at bemeldte Kendesten fremtidig vedligeholdes og oprenses af Hr. Weis.

Endvidere vedtog Byraadet efter Udvalgets Indstilling at anmode Brolægningsudvalget om i Forbindelse hermed at foretage den nødvendige Omregulering af Vandløbet i Møllegade, saaledes at dette føres fra den sydlige til den nordlige Side af Gaden, istedetfor som nu omvendt, samt at anmode Vejudvalget om at tage Forholdene med Hensyn til Vandafløbet nord og vest for Fru Herk's Have

under Overvejelse, for at dette Vandafløb muligen kunde ordnes i Forbindelse med Afløbet over den tørlagte Møllevej.

^{155/73.} Fra Brolægningsudvalget var modtaget en Skrivelse, hvori det foreslaar, at Brolægningen af Nørregades vestre Fortov føres forbi Murmester Jensen's Sted Nr. 36 til detses søndre Gavl med en Række Fliser og Rendesten som i Nørregade.

Byraadet vedtog at gaa ind paa Brolægningsudvalgets Forslag under Forudsætning af, at Jensen erklærer sig villig til i Lighed med Gaden's øvrige Beboere at bære Halobelen af den deroed foranlebigede Udgift, medens i modsat Fald Fortovet alene vil være at gruse i Genhold til Vejudoalgets Forslag. (Se Mødet den 7de August.)

^{160/73.} I Genhold til et indkommet Andragende fra Renovationsmand Olsen og Politimesterens derover afgivne Erklæring besluttede Byraadet ved Sagens første Behandling at tilstaa Andrageren et Tillæg en Gang for alle af 50 Rd. (Se Mødet den 7de August.)

Man oedtog derhos at anmode Markudoalget om at erklære sig over, om det ikke maatte anses for rigtigst at opfige Kontrakten med Renovationsmand Olsen til 1ste Januar 1874. (Se Mødet den 2den Oktober.)

^{162/73.} Ifølge Andragende fra Bestyrelsen for „Dansk Husflids-selskab“ besluttede Byraadet ved Sagens første Behandling at tilstaa Selskabet en Understøttelse af 25 Rd. aarlig indtil videre. (Se Mødet den 7de August.)

^{164/73.} Af Holm blev stillet et Forslag om at sende en Deputation til Kjøbenhavn for at forhandle med Krigsministeren om Garnisonsforholdene her i Byen, eventuel med et Tilfagn fra Byraadets Side om at bygge Kaserer.

Byraadet oedtog at sende en saadan Deputation og bemyndige den til at fornye Tilbudet om at opføre Kaserer. Til Medlemmer af Deputationen valgtes Borgmejsteren, Holm og Mørk. (Se Mødet den 1ste August.)

Modet den 1ste August.

^{164/73.} Den fra Kjøbenhavn hjemoendte Deputation gav et Referat af sine Forhandlinger med Krigsministeren angaaende Byens Garnisonsforhold og meddelte, at Ministeren haode lovet snarest muligt at sende en Officer til Aarhus for at forhandle med Byraadet om de Foranstaltninger, der burde træffes for at forbedre Garnisons-

forholdene, som Ministeren paa en nylig afholdt Inspektionsrejse haade fundet saa utilfredsstillende, at han var betænkt paa at træffe Foranstaltninger til deres Forbedring.

Byraadet besluttede at nedsætte et Udvalg for at forhandle med den Officer, Ministeren agtede at sende herover. Til Medlemmer af Udvalget valgtes ved skriftlig Afstemning Borgmesteren med 14 Stemmer, Holm med 13 Stemmer, Golding med 13 Stemmer, Nørsk med 12 Stemmer og Lange med 7 Stemmer. (Se Mødet den 5te August.)

^{165/73.} Fra Sundhedskommissionen var modtaget en Skrivelse af 31te Juli, betræffende Foranstaltninger i Tilfælde af en mulig Koleraepidemi.

Byraadet besluttede efter Kommissionens Begjæring at stille Fri- skolebygningen i Paradisgade til Disposition i Tilfælde af, at Kolera skulde udbryde epidemisk, hvorimod man oedtog foreløbig ikke at træffe Bestemmelse om Anstaltelse af Telte eller Træbaracker til Brug enten til Opdagelse af Syge eller efter Omstændighederne ved Evakuation af besængte Huse.

Mødet den 5te August.

^{164/73.} Det af Byraadet nedsatte Udvalg fremlagde Udkast til en Overenskomst med Krigsministerens Delegerede, Generalintendant, Oberst Røbbe angaaende Opsørelse af Kasernebygninger m. v. Efter at Udkastet var gennemgaaet punktvis, blev det approberet med 12 Stemmer imod 2, nemlig Liisberg og Rjør. Mørk forlangte tilføjet, at han ikke kunde ønske at indgaa paa den i § 9 betingede Uopfigelighed, men forment, at Byen burde forbeholde sig Ret til Opfigelse, hvis enten en af de i Overenskomsten nævnte Baadenarter flyttedes fra Garnisonen, eller Styrken maatte synke ned under $\frac{3}{4}$ af den, der er bestemt i Overenskomsten. I denne Mørks Tilføjning vare Baess, Rjør, Liisberg og Seiersen enige.

Byraadet overdrog til Arkitekt Lange at sætte sig i Forbindelse med Krigsministerens Delegerede med Hensyn til Udarbejdelsen af Planer for de i Overenskomsten ommeldte Bygninger. Som Følge heraf udtraadte Lange af Udvalget, og valgtes i hans Sted Baess. (Overenskomsten er indført i Tillægget.) (Se Mødet den 28de August.)

Modet den 7de August.

^{113/72}. Der meddeltes en Skrivelse af 26de Juli fra Fællesudvalget for Raad- og Arresthuset om, at Udgifterne ved Indlæg af Band i Arresthuset ville blive repareret paa Amtet med $\frac{2}{3}$ og paa Byen med $\frac{1}{3}$, medens Vandafgiften vil blive at udrede af Amtet og Byen hver med en Halvdel.

^{248/72}. Fra Vejudvalget var modtaget en Taxationsforretning over den Proprietær Faursthou tilkommende Erstatning for Tab oed Grusgravning paa hans Løb i Aaret 1872.

Man vedtog at anvise Taxationsbeløbet, 33 Rd. 19 $\frac{1}{2}$, til Udbetaling af Ræmnerkassen.

^{59/73}. Fra Vejudvalget var modtaget til eventuel Approbation en af Samme med Amtsraadets Vejudvalg truffen Overenskomst, hvorefter Forholdene med Hensyn til den ny anlagte Gangsti fra Vesterbrogade til Viborg Landevej ville være at ordne faaledes:

1. at Silkeborg Landevej paa Strækningen fra Vesterbrogade til Viborg Landevej strax overgaar til at blive Landevejsgade;
2. at Geres-Brøen forlænges under den anlagte Gangsti med Stenpiller og Træbænk, hvilket Arbejde udsøres af Vejbestyrelsen for Amtsraads-kredsen, imod at Beføstningen derved udredes med det Halve af Aarhus Ræmnerkasse og med det Halve af Aarhus Amts-repartitionsfond. Træbænkets fremtidige Vedligeholdelse paa-høiler derimod Aarhus Rådhus alene;
3. at hele Gangstiens Istandsættelse og fremtidige Vedligeholdelse paahviler alene Aarhus Rådhus;
4. at Gangstien indtil den Grændse, som danner en Fortsættelse af Vesterbrogades Byggelinie og betegnes med et opsat Statit, anses som hørende til Silkeborg Landevejs Terræn og derfor undergives Kontrol af Aarhus Amtsraad.

Byraadet approberede for sit Vedkommende den nævnte Overenskomst, som vil være at forelægge Amtsraadet til Approbation. (Se Mødet den 11te September.)

^{155/73}. Der meddeltes en Skrivelse fra Murmester Jensen, hvorefter han er villig til at udrede Halvdelen af Udgifterne ved Brolægningen af Fortovet ud for hans Ejendom paa Nørregade (jfr. Mødet den 24de Juli).

^{159/73}. Fra Havnudvalget var modtaget en Erklæring over det indkomne Andragende fra Formanden oed Havnen P. Mau's Enke om en Understøttelse. Udvalget udtaler sig, navnlig paa Grund af

at Enken formentes at være mindre trængende, imod at Andragendet bevilges.

Paa Begjæring af 3 Medlemmer blev Sagens Afgjørelse udsat indtil videre. (Se Mødet den 11te September.)

¹⁶⁰/₇₃. Ved anden Behandling af Renovationsmand M. Olesens Andragende om Lønningstillæg stadsfæstede Byraadet sin i Mødet den 24de Juli tagne Beslutning om at bevilge ham en Gang for alle 50 Rdl.

¹⁶²/₇₃. Ligeledes stadsfæstede Byraadet sin i Mødet den 24de Juli tagne Beslutning om at bevilge et Bidrag af 25 Rb. aarlig indtil videre til „Danst Husflidselskab“.

Mødet den 14de August.

¹⁵¹/₇₃. Fra det nedsatte Udvalg var modtaget en Erklæring angaaende det indkomne Andragende fra Bestyrelsen for det jydste Haveselskab om Understøttelse til Opsørelse af en Gartnerbolig m. v. i Selskabets Have udenfor Vesterport.

Byraadet vedtog, under Forudsætning af at der bygges efter en Raadet forelagt Tegning med tilhørende Overslag, at give Haveselskabet Tilsagn om et Laan af Kommunen paa indtil Halvdelen af Bygningens Opsørelsesværdi, bestemt ved Taxation, paa følgende af Udvalget foreslaaede Vilkaar:

1. Kapitalen kan først ventes udbetalt, efter at det nye Laan, som Kommunen agter at optage, er ordnet;
2. Kommunen gives første Prioritet i Bygningen med mur- og nagelskifte Gjenstande og Tilbehør, Assuranceum m. v. efter de for offentlige Midler gjældende Regler;
3. Kapitalen forrentes og afdrages med 6% p. a., hvoraf 5% beregnes som Rente af den til hver Termin skyldige Kapital og Resten afskrives som Afdrag paa Gjælden.
4. Den til enhver Tid skyldige Kapital er strax og uden Opsigelse forfalden til skadesløs Udbetaling med Renter og Omkostninger, naar Lejemaalet efter Kontrakten paa Grund af Lejetidens Udløb eller af andre Aarsager ophører, saavel som og hvis Renter eller Afdrag ej erlægges til Forfaldstiden, eller Pantet ikke forsvarlig vedligeholdes, og skal selve Lejemaalet tillige være hævet, saasnart Kapitalen i Genhold til disse Bestemmelser er forfalden til Betaling. Kommunen skal derhos være berettiget til uden forregaaende Lovmaal og Dom at gjøre Eksekution i Pantet i Gen-

hold til Lov af 29de Marts 1873 § 15. Obligationen udsærbiges efter en af Byraadet vedtagen Koncept.

^{156/73}. Fra Gartner P. Rielsen var modtaget et fornyet Andragende om Tilladelse til at anbringe en Laage fra hans Have ud til Knudrisbakke.

Byraadet vedtog at fastholde sin i Mødet den 17de Juli tagne Beslutning om ikke at bevilge det Ansøgte. Efter Forslag af et Medlem vedtog man derhos at anmode Forskjønnelsesudvalget om at undersøge Forholdene angaaende samtlige Laager, som findes fra tilgrænsende private Ejendomme ud imod Knudrisbakke, og eventuelt at fremkomme med Forslag med Hensyn til samme. (Se Mødet den 18de December.)

^{174/73}. Fra Byraadet i Rølding var modtaget en Skrivelse om, at de til at deltage i Kommunalrådet i Horsens den 18de og 19de August udnævnte Delegerede maatte blive bemyndigede til at forhandle med Delegerede fra andre Kjøbstæder om en Omordning af Hestemarkederne i Jylland og Fyn.

Byraadet vedtog at bemyndige de Delegerede til at deltage i den af Rølding Byraad foreslaaede Forhandling, i hvilken man tillige vedtog at anmode Aarhus Landbosorenings Formand, Rammerraad Grichsen, der i en Skrivelse havde anbefalet, at denne Forhandling foretoges, om at deltage.

^{175/73}. Ifølge Opskrifning af Inspektionen for Domkirken meddelte Byraadet en af Fattigkommissionen til Kirken under 3die Avg. 1828 udstedt Panteobligation, stor 2,736 Rdl. 47 $\frac{1}{2}$, Fornylesespaategning.

^{176/73}. Fra Overretsprokurator Steinthal var modtaget en Skrivelse af 31te Juli, hvori han paa Etatsraad, Overtoldinspektør Castenschjold's Begne forespørger, om Byraadet ikke maatte være villigt til at tilbagebetale en af denne erlagt Skat, 73 Rdl. 62 $\frac{1}{2}$, til Aarhus Kommune for 1ste Halvaar 1869, navnlig efter at Højesteret i en lignende Sag som den, han har procederet for Under- og Overretten med Aarhus Kommune, har under 26de Juni 1873 affagt en Dom, som Hr. Steinthal formener at maatte føre til, at der gives Etatsraad Castenschjold's Paastand om ovennævnte Skats Tilbagebetaling Medhold, forsaavidt han, hvad han har i Sinde, indanker Sagen mod Kommunen for Højesteret.

Byraadet vedtog at svare, at det ikke finder Anledning til at tilbagebetale ovennævnte Skattebeløb.

¹⁷⁷/₇₃. I Overensstemmelse med en Indstilling fra Legatubvalget vedtog man at tildele Jomfruerne Marie Høegh og J. A. Christine Helbt hver en Understøttelsesportion paa 44 Rd. aarlig af Jomfru Sofie Rings Legat.

Medet den 21de August.

¹²⁹/₇₂ og ¹⁷⁹/₇₃. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 12te August, hvorefter den af Byraadet under 6te Marts 1873 udstedte Obligation for Brandfondens Midler, 1,490 Rd. 87 $\frac{1}{2}$, maa udgaa af Byens Gjældsforpligtelser fra 1ste Januar 1874.

²⁵⁵/₇₂ og ¹⁸¹/₇₃. Fra Amtet var modtaget en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 2den August, saalydende:

„I Anledning af Hr. Amtmandens Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 11te f. M. skulde man ved højsølgende Vilags Tilbageføndelse herved meddele, at man med Dem er enig i, at der paa den Fortegnelse, der i Henhold til Lov af 21de Juni 1867 § 6 affattes over de egentlige Biveje i en Kjøbstad, ifkun vil være at optage saadanne ikke private Veje, der forefindes paa de til Kjøbstaden hørende Kjøbstadjorder, men at der derimod ikke paa Fortegnelsen vil kunne opføres de ikke private Veje, der forefindes paa den egentlige Kjøbstadgrund, saaledes som Grænserne for denne ere fastsatte paa det Tidspunkt, da Fortegnelsen affattes.“

Byraadet vedtog at anmode Vejudvalget om at foranledige Fortegnelsen berigtiget i Henhold til Ministeriets Skrivelse. (Se Mødet den 4de September.)

¹⁸²/₇₃. Fra Stiftamtet var modtaget en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 5te August, saalydende:

„Med Forordningen af 18de Oktober 1811 er der, forsaavidt de i privat Eje overgaaede Kjøbstadjorder afhændes, lagt en Kjøbstadkommunen tilfaldende Afgift paa disse Jorder. Forordningen stjelner i saa Henseende mellem de af Kjøbstadens Jorder, som ere udstiftede til Grundene eller Byggepladserne (Forordningens §§ 1—6), og de af Kjøbstadens Jorder, som ikke ere udstiftede til Grundene, men derimod overdragne en eller anden

Indvaaner med den Forpligtelse, at de ej kunne afhændes til Andre end Byens Borgere eller Indvaanere. (Forordningens § 7 jfr. § 8.)

1. Hvad de førstnævnte Jorder angaar, bestemmer Forordningen, at den første Kjøber af saadan Jord, der sælges afskilt fra den Grund, hvortil den var udstiftet eller henlagt, skal til Kjøbstadens Ræmmerkasse, af hver Tønde Land geometrisk Maal erlægge en aarlig Afgift af 2 Skjæpper Byg, at betale i Penge efter hvert Aars Kapitelstart. Ved hver Forandring af Ejer forhøjes denne aarlige Afgift med 2 Skjæpper Byg, indtil den har naaet en Tønde Byg pr. Tønde Land.

Rigelebes erlægges ved hver Forandring af Ejer en Rekognition af 1 Rdl. pr. Tønde Land til Byens Ræmmerkasse. Bemeldte Afgift og Rekognition blive ifølge Forordningens Bestemmelser at svare uden Hensyn til, om Afhændelsen sker til udenbys eller til indenbys Mand, jfr. Rancellistrivelse af 14de Maj 1822.

2. Hvad de sidstnævnte Jorder angaar, bliver, naar disse afhændes, paa samme Maade at erlægge aarlig Afgift og ved Forandring af Ejer Rekognition, dog saaledes, at Afgiften og Rekognitionen dels kun bliver at svare med det Halve af foranstørte Beløb, dels kun indtræder, naar Afhændelsen sker til udenbys Mand.

Rigefom disse Jorder saaledes frit kunne afhændes til indenbys Mand (jfr. Rancellistrivelser af 30te December 1817 og 14de Maj 1822), saaledes bortfalder ifølge Rancelli-Plakat af 15de Juli 1831 Afgiften ogsaa, naar Jorder af den heromhandlede Slags, skjønt solgte til udenbys Mand, dog drives af indenbys Mand, saaledes at Aalen indhøstes til Kjøbstaden.

De saaledes givne Forskrifter ere dog aldrig af Administrationen blevene ansete for ubetinget bindende, og de paa-gjældende Forhold ere derfor ofte ved Udstiftningen af de enkelte Kjøbstæders Jorder efter Forslag af de kommunale Myndigheder blevene ordnede paa afvigende Maade.

Det kan nu oel erkjendes, at de Baand, som ved Forskrifterne i Forordningen af 18de Oktober 1811 eller de i mange Kjøbstæder ved Jorernes Udstiftning trufne særlige Bestemmelser ere lagte paa den frie Omfætning af Kjøbstadjorderne,

kunne være til Hinder for den hensigtsmæssigste og mest frugtbringende Benyttelse af dem, og at en Revision af de gjældende Bestemmelser kan være ønskelig; men det bør dog ved en saadan have sig for Øje, at Forordningen af 18de Oktober 1811 ikke ligefrem er en kommunal Skattelov, men at de ved samme og senere Bestemmelser paabudne Afgifter ere begrundede i et privatretligt Forhold, idet de omspurgte Kjøbstadjorder besiddes ikke med fuldkommen, men med ufuldkommen Ejendomsret, og at det er af denne Grund, at der er paalagt disse Ejendomme Jordstøld eller Afgift til Kommunen som oprindelig Ejer af samme; der bør derfor ved en mulig Omordning af disse Afgifter vises Varsomhed ligeoverfor Kommunen, der har et begrundet Krav paa af disse Jorder at nyde en Indtægt, der kommer Kommunens samtlige Skatteydere tilgode.

Naar Ministeriet nu ønsker Spørgsmaalet om en Revision af de gjældende Afgiftsbestemmelser taget under Overvejelse og derom at modtage Erklæringer fra samtlige Byraad, er Grunden dertil nærmest den, dels at Afgiften, saavidt skjønnes, paa flere Steder mulig er altfor høj, dels at den mulig kan ordnes paa en Maade, hvormed saavel Yderen som vedkommende Kommune kan være bedre tjent. Man kan saaledes ikke Andet end anse det for uheldigt at Afgiften, naar den overhovedet skal være stigende, indtil den har naaet et vist Maximum, ikke er stigende til Tidspunkter, som forud kunne beregnes, idet Afgiftens Forhøjelse indtræder ved Forandring af Ejer (hvad enten Forandringen hidrører fra Salg eller Dødsfald, jfr. Rancellistfrivelse af 10de December 1822), en Ulempe, som har ledet til, at man ved langvarige Lejemaal har søgt at undgaa Kjøb og Salg. Heller ikke kan det anses for en heldig Ordning, at Afgiften under visse Betingelser aldeles bortfalder, men under forandrede Betingelser igjen indtræder, nemlig naar Jorden fra udenbys Mands Eje gaar over i indenbys Mands Eje, og omvendt. En Omordning af de gjældende Bestemmelser maatte derfor efter Ministeriets Formening nærmest gaa ud paa, at Afgiften istedetfor at være trykkende i Forhold til Udbyttet af Ejendommen blev forholdsvis lempelig, samt derhos istedetfor stigende og springende blev fast og staaende,

hvorefter tillige vilde bane Muligheden for en Afløsning af Afgiften.

En saadan Omordning vilde da blandt Andet medføre, at Afgiften efter Forordningen af 18de Oktober 1811 § 7, om end med et noget mindre Beløb, end nu er Tilfældet, maatte erlægges, hvad enten Jorden ved Afhændelse gik over i udenbys eller i indenbys Mand's Eje; Kommunerne kunne formentlig være vel tjente med istedetfor en større Afgift, som forsoinder, saalænge Jorden ejes af indenbys Mand, at erholde en mindre, men stadig Afgift; hvad de enkelte Ejere af saadanne Jorder angaar, maa det vel indrømmes, at disse, saafremt de kun ville sælge til indenbys Mænd, efter de nugsældende Regler ved Salget mulig ville kunne udbringe Mere af deres Ejendomme end under den antydebe nye Ordning, der saaledes kunde synes at gaa dem for nær; men paa den anden Side ville de under den nye Ordning i Tilfælde af, at Jorden sælges til udenbys Mand, muligen ved saadant Salg kunne udbringe Mere, end Tilfældet vilde være under den bestaaende Ordning.

J Overensstemmelse med Foranstaaende har Ministeriet foreløbig tænkt sig, at en eventuel Lov om de her omhandlede Forhold nænlig maatte indeholde følgende Regler:

- a. J de Kjøbstæder, hvor Forordningen af 18de Oktbr. 1811 eller særlige for dem givne Bestemmelser, der ligesom nysnævnte Forordning medføre Stigning og Spring i Afgifterne, for Tiden ikke anvendes, bortfalde saavel de omspurgte Afgifter som den ved Ejerskifte paabudte Recognition.
- b. J de Kjøbstæder, hvor der ifølge gyldige Bestemmelser istedetfor stigende og springende Afgifter foares faste Afgifter, vedblive disse.
- c. J de Kjøbstæder, hvor Forordningen af 18de Oktbr. 1811 eller særlige for dem givne Bestemmelser, der ligesom bemeldte Forordning medføre Stigning og Spring i Afgifterne, anvendes, skulle de nuværende Ejere soare samme Afgift som hidtil. Ved første Ejerskifte og fremdeles forandres Afgiften til et bestemt aarligt Beløb, ens for inden- og udenbys Ejere, der for de ovenfor under Nr. 1 nævnte Jorders Vedkommende bliver dobbelt saa stort som for de ovenfor under Nr. 2 nævnte Jorders

Bedkommende, saasom henholdsvis til 4 og 2 Skjæpper Byg pr. Tønde Land geometrisk Maal, eller mulig til et noget større Beløb pr. Tønde Land boniteret Maal.

d. Rekognition ved Gjerstifte vedbliver i de under b og c nævnte Tilfælde.

e. Der indrømmes den enkelte Gjer Ret til at faa Afgiften afløst imod et passende Vederlag til Kommunen.

Forinden herefter Videre i denne Sag foretages, skulde man tjenstligst anmode Amtet om at indhente og med Sammes egne Ytringer hertil indsende Erklæringer fra samtlige Byraad i det Dem underlagte Amt angaaende den saaledes antydebe Omordning. I Forbindelse hermed forventer Ministeriet tillige for hver Kjøbstad især at modtage Oplysning, om og i saa Fald hvorledes og med hvilken Hjemmel Afgiften udredes, samt om Størrelsen af det samlede Beløb, som Afgiften har udgjort for Aaret 1872.

Til

Marhus Byraad."

Byraadet redtog at indhente Markudvalgets Erklæring og samtidig at henlede dets Opmærksomhed paa, at der foruden Lødden Mtr. Nr. 69, som i sin Tid er solgt af Bager Fangel til Proprietær Mamsing paa Vestereng og hvoraaf svares Afgift efter Forordningen af 18de Oktober 1811 § 7, formentlig er andre Lødder, hvoraaf bemeldte Afgift vil være at svare. (Se Mødet den 2den Oktober.)

^{184/73.} Fra Biby Sogneraad var modtaget en Skrivelse af 13de August, hvori det anholder om, at eventuelle enkelte Kolerapatienter fra Frederiksbjerg maatte optages paa Amtets og Byens fælles Receptionslokale, og at der i Tilfælde af en Koleræpidemi paa Frederiksbjerg maa gives Syge samfestedsfra Afgang til det Koleralasaret, som af Byen maatte blive oprettet.

Byraadet redtog at svare i Genhold til en fra Sundhedskommissionen indhentet Erklæring, at det er enigt i, at Kolerapatienter, som maatte komme tilrejsende til Frederiksbjerg eller ganske enkeltvis maatte forekomme der, optages paa Byens og Amtets fælles Receptionslokale, samt at man ikke vilde have Noget imod, at der gives Sogneraadet Afgang til, under en eventuel Koleræpidemi at faa Patienter fra Frederiksbjerg optagne i Byens Koleralasaret, forudsat at et saadant til den Tid, da Frederiksbjerg maatte have Brug derfor, for Byens egen Skyld faktisk er blevet indrettet, hvorhos Byraadet

endelig forbeholdt sig i Henhold til Sogneraadets Skrivelse at træffe nærmere Aftale med Hensyn til Betalingen.

^{186/73}. I Anledning af et Andragende fra Politibetjentene om Lønningsforhøjelse vedtog Byraadet at nedsætte et Udvalg til at tage Sagen under Behandling og nærmere at konferere med Politimesteren. Til Medlemmer af Udvalget valgtes Borgmesteren, Mørk og Høegh. (Se Mødet den 19de September.)

^{187/73}. Fra Sundhedskommissionen var modtaget en Skrivelse af 19de August, hvori den henleder Opmærksomheden paa Nødvendigheden af en Regulering og Ordning af Borrebæltens Løb fra Munkesport til Havet.

Byraadet vedtog at indhente Brolægningsudvalgets Erklæring og at anmode det om ved Stadsingeniørens Bistand at erhverve et Noellement over Bæltet og derefter at fremkomme med nærmere Forslag.

Mødet den 28de August.

— Til Medlemmer af Sessionen for 1873 valgtes Bæjs og Rjær.

^{19/73}. Fra Inspektionen for Frue Kirke var modtaget en Erklæring, hvorefter den ikke har Noget imod, at Frue Kirkeplads benyttes til Torv paa Billekaar, at Pladsen brolægges og, forsaavidt dette sker med Hueløst, at der da lægges to Gangstier af ekoarerede Sten for Kirkegængere fra begge Kirkestræder til Kirkens Indgangsdør, at der ved Reguleringen af Vandløbet tages Hensyn til, at Kirken allerede lider af Fugtighed, at Kirken ved passende Indhegning beries for Befugling, og at Pladsens Renholdelse overtages af Byen.

Efter at Byraadet paany havde taget Spørgsmaalet om en Forlægning af Torvepladsen øst for Domkirken under Overvejelse, vedtog det at forandre den i Vedtægten for Torve- og Markedsandel i Aarhus under 11te Juli 1872 i § 4 tagne Bestemmelse om, at Forhandling af Smør, Æg, Fjerkræ, Landmandens Husflidsprodukter o. L. skulde foregaa paa Pladsen øst for Domkirken, derhen, at bemeldte Handel for Fremtiden skal finde Sted paa Lille Torv og, saavidt fornødent, i de tilstødende Gader.

^{164/73}. Fra Amtet var modtaget en Kommunikation af en Skriovelse fra Indenrigsministeriet af 20 August, hvori Samme begjærer nærmere Oplysninger om den af Byraadet med Krigsministeren indgaaede Overenskomst angaaende Opsørelse af Kaserner m. o.

Man vedtog snarest muligt at indsende den nævnte Overenskomst til Ministeriets Approbation. Lissberg og Rjør forbeholdt sig at ledsage Indstillingen med et Separatvotum. (Se Mødet den 9de Oktober.)

¹⁹⁰/₇₃. Byraadet vedtog at anmode Vandværksudvalget og Markudvalget om efter nærmere Forhandling indbyrdes at sende Delegerede til et til den 19de September berammet Landvæsenkommissionsmøde, betræffende Regulering af Mølleaaen.

¹⁹¹/₇₃. Man bevilgede ved Sagens første Behandling Udvalget for Sygehuset ekstraordinært et Beløb af 150 Rd. til Udførelse af nogle paatrængende Reparationer paa Kul- og Bæstehuset sammesteds. (Se Mødet den 4de September.)

¹⁹²/₇₃. Man bifaldt en Indstilling fra Udvalget for Sygehuset, hvorefter Økonomens Betaling for Oktober Kvartal for Patienternes Bespisning fastsættes til 28 $\frac{1}{2}$ daglig for hver Patient.

¹⁹³/₇₃. I Anledning af et fra Amtet til Erklæring modtaget Andragende fra Chr. S. Due om Tilladelse til at fortsætte en af M. Chr. Loft i Holme dreven Høsterhandel vedtog man at udtale, at da man ikke antog, at der var Trang til en saadan Handel i Holme, kunde man ikke anbefale Andragendet.

¹⁹⁴/₇₃. Fra Skoleudvalget var modtaget et Forslag til Paa-ligning af Skolepenge for 1873 paa de Forældre, som have Børn i Fristolen, hvilke Skolepenge ville være at opkræve den 1ste September 1873 og 1ste Janmar 1874.

Byraadet bifaldt Udvalgets Forslag og bemyndigede det til at eftergive, forsaavidt fornødent, af de saaledes paalignede Beløb, naar Andragende derom maatte indkomme.

¹⁹⁵/₇₃. Fra Kammerraad, Landinspektør Honum var modtaget et Tilbud om for en Betaling af 500 Rd. at udføre Matrikuleringen m. v. af Frederiksbjerg.

Byraadet vedtog at udsætte Afgjørelsen af Sagen til et senere Møde. (Se Mødet den 4de September.)

Mødet den 4de September.

¹⁵¹/₇₁ og ²³⁹/₇₁. Man underskrev en Skrivelse til Indenrigsministeriet om Approbation paa den i Mødet den 24de April ommeldte Overenskomst mellem Byraadet og Bærtshusholder Møllenthin. (Se Mødet den 9de Oktober.)

— Det meddeltes, at ved et den 30te August afholdt Valg af den almindelige Bælgerklasse bleve følgende valgte til Medlemmer af Signingskommissionen for 3 Aar, nemlig: Bankkassierer Jespersen, Rjøbmændene J. Bertelsen og Rosenstand, Snekker S. Petersen, Fabrikant G. Rjør, Boghandler Thruue, Stræbder J. P. Jacobsen og Stiftskassierer Brammer.

^{238/72.} Fra det nedsatte Udvalg var modtaget et Forslag angaaende de Vilkkaar, paa hvilke Lodbjerne Nr. 35, 36 og 37 til en ny Kirkegaard bør overlades Kirkerne, saalydende:

„I Anledning af det ærede Byraads Skrivelse til Kirkeinspektionerne i Aarhus af 12te d. M. angaaende Anskaffelse af en ny Kirkegaard have d^{hr}r. Medlemmer af Byraadet, Kammeraad Grichsen, Stræbder Baesø og Rjøbmand Spliid, forhandlet med Inspektionerne, for at vi samlede kunde gjøre Forslag om de Vilkkaar, paa hvilke de i Skrivelsen omtalte Lodder paa Byens Mark kunne overlades til Anlæg af en Kirkegaard.

Vi tillade os at foreslaa, at Lodbjerne Nr. 35, 36 og 37 strax udlægges i det nævnte Djemed, og at Lodbjerne Nr. 38 og 39 kun blive bortlejede saaledes, at de, naar det maatte anses fornødent, kunne tages ind med i Kirkegaarden.

Da Kirkerne's økonomiske Forhold ere af den Bestaaffenhed, at der aarlig paalignes Frue Sogns Beboere et temmelig betydeligt Bidrag, og et endnu større formentlig meget snart maa paalignes Domfognets Beboere, maa vi anse det for ønskeligt og hensigtsmæssigt, at Lodbjerne udlægges til Kirkegaard uden Betaling. Udgifterne til Anlægget af Kirkegaarden, dens Hegn og Beplantning formene vi at Kirkerne selv maa overtage, hvorimod det forventes, at Byen besørger de fornødne Bejlanlæg til den.

Ved denne Lejlighed har man tillige omhandlet det Reglement, der nu gjælder for Kirkegaarden. Inspektionerne have erklæret sig villige til at revidere det, og navnlig har man paatænkt at faa borttaget Bestemmelsen om, at der, naar en Grav er indtjæbt, skal erlægges ny Betaling for Tillæbelse til at opsette et Monument paa den. Medundertegnede Grichsen tiltræder ikke Forslaget, men har forbeholdt sig at udtale sig desangaaende i Byraadet.

Aarhus, den 7de August 1873.

G. Boesen. Seidelin. J. Winge. N. Hald. Schmidten.
N. Grichsen. Chr. P. Spliid. G. F. Baesø."

Byraadet forfattede med 15 Stemmer mod 3 Kirkeinspekti-
 onernes og Udvalgets Forslag om uden Betaling at afstaa Lodderne
 Nr. 35, 36 og 37 til Kirkegaard. Herved bortfaldt et af Nors stillet
 Forslag om, at Ublægning af Jord til en ny Kirkegaard skulde ske
 under Forudsætning af, at den gamle Kirkegaard ved dens Reblæg-
 gelse i sin Tid overgaar til Kommunen som Ejendom. Et af Grich-
 sen og Liisberg stillet Forslag om, at de omhandlede Lodder over-
 lades Kirkerne til Kirkegaard enten til Kjøbs eller til Leje, besluttede
 man med 10 Stemmer imod 8 at afgjøre i et senere Møde. (Se
 Mødet den 18de September.)

^{255/72}. Fra Bejubsvalget var modtaget et nyt Forslag til For-
 tegnelse over Vveje paa Kjøbstadens Grund efter Lov af 21de Juni
 1867 § 6, hvilket Forslag Byraadet vedtog at tilstille Amtet. (Se
 Mødet den 25de September.)

^{19/73}. Foranlediget ved det fra Børgen for Domkirken modtagne
 Andragende om Refusion af Udgifterne ved Renholdelse af Domkirke-
 pladsen, der benyttes til Torveplads, vedtog Byraadet at udbetale
 Inspektionen 25 Rd. som Vederlag for Renholdelse af Pladsen i den
 Tid, den har været benyttet i nævnte Djemed.

^{126/73}. Fra Havneudvalget var modtaget en Erklæring, betræffende
 Maler Dreslers Andragende om Tillæbelse til at opføre en ny
 Bygning paa Grunden Nr. 2 ved Fisserbro, tilbøds udenfor Voldværket.
 Havneudvalget oplyser, at det har henvendt sig til Stads- og Havne-
 ingeniøren om at fremkomme med Forslag til at indskrænke Aløbets
 Bredde til Fordel for alle Ejendomme ved Aaen, navnlig dem, der
 ere beliggende paa sammes sydlige Side, og saaledes, at Linien med
 Granitvoldværket paa Aaens nordre Side bibeholdes, samt at det fra
 Ingeniøren har modtaget et Forslag, som gaar ud paa at indskrænke
 Aaens Bredde til 20 Alen fra Frederiksbro til Mindebro. Dette
 Forslag, som Havneudvalget har tiltraadt, henstiller det til Byraadets
 nærmere Overvejelse, ligesom Udvalget tilraader, hvis Forslaget an-
 tages, at forhandle med alle Grundejerne paa Fissergade, forinden
 Maler Dreslers Andragende bevilges. Dette sidste har Dresler
 forøvrigt senere forandret derhen, at det maa tillades ham at rykke
 Voldværket aa langt ud, at der vindes Plads til en Passage udenfor
 Bygningen. Det oplystes, at Bygningss Kommissionen for sit Ved-
 kommende Intet havde at erindre imod, at den paatænkte Bygning
 opføres.

Byraadet vedtog at nedsætte et Udvalg til at forhandle nærmere
 med Beboerne paa Fissergade og derefter at fremkomme med Forslag

til en Ordning af Sagen, derunder ogsaa en Afgjørelse af Dretsers Andragende. Til Medlemmer af Udvalget valgtes Borgmesteren, Golding og Esmann. (Se Mødet den 30te Oktober.)

^{164/73.} Man underskrev følgende Indstilling til Indenrigsministeriet om Approbation paa den mellem Byraadet og Krigsministeriet under 5te August indgaaede Overenskomst om Opførelsen af Kaserner:

„Uagtet alle de Bestræbelser, Byen i de senere Aar har gjort for at forbedre Indkvarteringsforholdene for de her garnisonerende Hærsafdelinger, navnlig ved Indretningen af midlertidige Kaserner for Fodfolket, har det været tydeligt, at Misfornøjelsen fra de Militæres Side med de herværende Garnisonsforhold har været i Tiltagende, og naar henses saavel til Nutidens større Forbringelser som navnlig til Indførelsen af den almindelige Værnepligt, har Byraadet ikke heller kunnet nægte, at hvad der her præsteres for Garnisonen, ikke tilfredsstiller hvad man ønsker at byde de Hærsafdelinger, som her ere henlagte i Garnison.

Byraadet tilskrev derfor under 1ste Marts d. A. Krigsministeriet saaleedes, som vedlagte Afskrift udviser, og da man derpaa ikke modtog noget Svar, besluttede man i Slutningen af Juli Maaned d. A. til Krigsministeren at affende en Deputation for om muligt at faa Bistand for, hvad han paatænkte med Hensyn til de herværende Garnisonsforhold, idet man derhos bemyndigede Deputationen til at forny Tilbudet om her at lade opføre Kaserner m. v. for de Afdelinger, der maatte bestemmes som Byens fremtidige Garnison.

Vi tro, at Deputationen var velkommen for Krigsministeren, der erklærede, at han paa en kort forud tilendebragt Inspektionsrejse havde fundet Indkvarteringsforholdene saaleedes, at han var betænkt paa at træffe Foranstaltninger til Forbedring i saa Henseende. Han lovede at sende en Officer hertil for snarest muligt at forhandle med Byraadet om de Foranstaltninger, der burde træffes for at forbedre Forholdene, og lod som Følge deraf ogsaa Generalintendanten, Oberst Røbbe, møde her.

Vi bleve med ham snart enige om, da Byen selv kun ejer meget faa Lokalteter for Garnisonen, at der ikke vil være anden Udvej for at forbedre Forholdene, end at Byen selv maa bygge saagodtsom alle de Bygninger, der behøves for Garnisonen. Resultatet af vore Forhandlinger er sammensattet i den vedlagte i Gjenpart medfølgende Overenskomst af 5te f. M., der er af-

sluttet under Forbehold af resp. Indenrigsministeriets og Krigsministeriets Approbation, og som vi herved andrage om at Ministeriet vil approbere for Byens Vedkommende, idet vi ikke tvivle om, at Krigsministeriet for dets Vedkommende vil stadfæste Overenskomsten.

Det er vel saa, at vi ikke i Øjeblikket kunne forelægge Ministeriet noget Overflag over de Bekostninger, som derved ville paadrages Byen, idet der end ikke endnu er taget Bestemmelse om, hvor de forskjellige i Overenskomsten omhandlede Etablissementer skulle opføres. Men vi se dog meget godt, at der ved Overenskomsten paadrages Byen en meget betydelig Udgift, som Byen ikke kan afholde uden at stifte nyt Laan. Saavel derom som muligen om Kjøb af Byggepladser vil der naturligvis senere blive gjort speciel Indstilling. Vi tro dog her strax at kunne udtale, at efter vor Overbevisning, baseret navnlig paa de Erfaringer, der ere indsamlede ved Indretningen af private Kaserneetablissementer her i Byen, ville Indkvarteringsudgifterne for Kommunen efter Overenskomsten omtrent blive af samme Størrelse, som Tilfældet har været i de senere Aar, under Forudsætning af at Garnisonen ikke formindskes og at Ministeriet vil vedblive at betale mindst de samme Beløb, der hidtil ere udrede som Maximum for Kvarterer med Enmandsfenge og for Stalde. Indkvarteringen har i de senere Aar medført en Udgift for Byen, som ikke dækkes ved Tilskud fra Ministeriet eller andetsteds, af 8,000 à 10,000 Rdl. aarlig, og naar Hensyn tages hertil, tvivle vi, som sagt, ikke om, at Byens Tab ved Forrentning og Amortisation af den til Bygningernes Opsørelse fornødne laante Sum vil, efter Fra- drag af Godtgjærelses- og Lejesummerne, ikke blive større. Derover lader sig for Tiden ingen nøjere Beregning opstille, ligesaa lidt som vi for Øjeblikket kan sige noget Bestemt om, paa hvilke Vilkaar Byen vil kunne arrangere et større Laan, som vi dog forventer Tilladelse til at optage mod en ringe aarlig Amortisation; men vi have antaget, at saadanne Beregninger heller ikke burde være Hovedpunktet i en Sag af den Bestaaffenhed, som den omhandlede. Hovedbetragtningen har været, at Byen under alle Omstændigheder ønsker at beholde sin Garnison uden Hensyn til de deraf følgende pefuniære Opoffrelser, og Følgen deraf har været, at vi have fundet os i at afslutte en Kontrakt, hvis pefuniære Følger vel ikke for Tiden lade sig nøjagtig beregne, men som efter Skjøn ikke stiller Byen uheldigere, end hidtil.

Uagtet Krigsministeriet ikke har bundet sig til her at holde en Garnison eller en Garnison af bestemt Størrelse, tvivle vi ikke paa, at Ministeriet med Loyalitet vilde opfylde de Forudsætninger, hvorfra Overenskomsten er gaaet ud, saa længe dette staar i dets Magt. Risikoen ved Kontrakten indtræder efter vor Opsfattelse først, forsaavidt der nogensinde skulde indtræde et Tidspunkt, paa hvilket dette ikke længer staar i dets Magt. Men med Hensyn hertil er det Hensigten at søge Bygningerne opførte saaledes, at de saavel efter deres Beliggenhed som efter deres Bygningsmaade kunne komme til Anvendelse i andet Øjemed, f. Ex. til Fabrik- eller Magasinbrug, til Udleje til Beboelse af Andre m. v.

Saa snart Overenskomsten af Indenrigsministeriet er approberet og Kontrakten saaledes kan anses for endelig afsluttet, skulle vi træffe fornødne Foranstaltninger til dens Stempling.

Fra 2 af Byraadets Medlemmer medfølger et Minoritetsvotum i Sagen.

Aarhus Byraad, den 4de September 1873.

Schmidt. Rørsk. Kraiberg. E. Lange. H. Liisberg.

Baess. Schjødt. Holm. Funch. Spliid.

Skoboy. Seiersen. Eolding. Esmann. J. Kjær. Høegh.

Mørk. Grichjen.

Minoritetsvotum.

Understrevne Medlemmer af Byraadet i Aarhus, som have afgivet vore Stemmer imod den Overenskomst mellem Krigsministeriet og Byraadet, der er Gjenstand for nærværende Indstilling, kunne som Følge heraf ikke slutte os til denne.

Vore Grunde herfor ere følgende:

Den gjældende Indkvarteringslovgivning indeholder ingen Forpligtelse for Garnisons-Byerne til at tilvejebringe Kaserne til Indkvartering af Mandstaberne. I Overenskomsten er optaget en hel Række af Bygninger, Lokaler og Inventariegenstande, som Lovgivningen end ikke paalægger Garnisons-Byerne at tilvejebringe, men som sølgelig ere at anstaffe af Krigsbestyrelsen, saasom Exercerhuse, Nidehuse m. m. Naar det nu maa erkjendes at have vist sig, at den nuværende Tilstand, saaledes som den bestaar i Kraft af den gjældende Lovgivning, ikke længere til-

fredsstiller de Forbringere, som den nuværende Hær-Organisation stiller til Militærets Garnisonering, saa maa det være Statens, og ikke Garnisons-Byernes Sag at tilvejebringe de nødvendige Forandringer, eftersom Hæren er en Stats-, og ikke en Kommune-Institution.

Naar en Garnisons-By indtræder i Statens Forpligtelser, og det endog i et saa uhyre Omfang, som Tilfældet er ved den her omhandlede Overenskomst, saa gaar den ind i en overordentlig stor Risiko, der bliver saa meget større, som der forestaar en Revision af den nuværende Hærordning, og som Krigsbestyrelsen end ikke er i Stand til at give nogensomhelst Garanti for, at Byen beholder en Garnison, eller for sammes Størrelse, og derhos er nødsaget til i stort Omfang at gjøre det Bedrag, der skal ydes Byen, afhængigt af Bevillinger paa Finansloven. Vi anse det altsaa for ikke hjemlet i den gjældende Lovgivning og derhos for i høj Grad faretruende for de nuværende Garnisonsbyers Fremtid, naar disse, som det synes, ved en indbyrdes Konkurrence og, efter vor Mening, ved en Overvurdering af en Garnisons Betydning, ere komne ind i det Spor, at overtage Forpligtelser, som ikke paaligge dem, men Staten, og naar de i den Anledning paa en højst usikker Grundvold paadrage sig en uhyre Gjæld, som kan blive ødelæggende for deres fremtidige Eksistens.

Hertil kommer endnu, at medens den pefuniære Fordel, som en By antages at have ved en Garnison, selvsølgelig kun kommer enkelte af denne Beboere til Gavn, saa falder den hele forøgede Byrde og den hele store Risiko, som maa forventes at resultere af Overenskomsten, samtlige Statteydere til Last. Foruden disse almindelige Grunde hove vi endnu den Hovedgrund til at stemme imod Overenskomsten, at denne ikke foreligger forberedt paa en Maade, der svarer til dens store Omfang, Betydning og Vigtighed. Medens der paa den anden Side ikke haves nogetsomhelst Material til endog kun tilnærmelsesvis at kunne bedømme Størrelsen af de Udgifter, som de mange og store Byggeforetagender ville medføre, eksisterer der ligesaa lidt noget sikrende Grundlag, hoorpaa en Beregning over de Indtægter, der ville komme til at tilflyde Byen, kan baseres. Ligesaa lidt vides der, hoorsaa og paa hvilke Billaar det fornødne store Laan kan erholdes.

I Genhold til alt Anførte gaar vor Mindretals-Indstilling ud paa:

at der ikke meddeles Approbation paa den mellem Krigsministeriet og Aarhus Byraad ved dette Flertal under 5te August d. A. afsluttede Overenskomst, i ethvert Tilfælde ikke paa Sagens nuværende Standpunkt.

Aarhus, den 2den September 1873.

H. Riisberg.

J. Rjør.

Til
Krigsministeriet."

(Overenskomsten med Krigsministeriet er optaget i Tillægget.)

^{164/73}. Ifølge § 5 i den med Krigsbestyrelsen under 5te August afsluttede Overenskomst paaligger det Byraadet strax at udsøge Pladserne, hvorpaa de forskjellige Etablissementer, Overenskomsten omfatter, skulle opføres; og da nogle af disse skulle være særbige allerede til 1ste Maj 1874, har det nedsatte Udvalg forhandlet med Oberst Glahn og Generalkommando-Intendant Nielsen om Sagen, og efter den med disse trufne Aftale har Udvalget indberettet: at Opmærksomheden først har været henledet paa den Tost; Borgermesterembedet ejer udenfor Frederiksport, og at denne, som er beliggende tæt ved Rytteriets nye Ridehus, er sunden hensigtsmæssig til Etableringen af de i Overenskomstens § 1 B omhandlede Bygninger til Brug for Rytterregimentet, men, navnlig i Genhold til Oberst Glahns Erklæring om, at den ikke tillige vil kunne afgive passende Plads for Lokalerne til Fodfolkets Afdelinger, er opgivet til yderligere Anvendelse; og at Udvalget derefter for Fodfolket har udsøgt en Plads mellem Bennelyst og Exerцерpladsen paa Galgebakken, som er foretrukket for en anden Plads paa den nordlige Side af Chausseen til Randers, omtrent i samme Afstand fra Byen.

Byraadet approberede for sit Vedkommende Udvalgets Indstilling om, at Pladsen mellem Bennelyst og Exerцерpladsen paa Galgebakken anvendes til Byggegrund m. v. for de for Fodfolket bestemte Etablissementer, og vedtog at anbringe om Krigsministeriets Godkendelse paa dette Valg i Genhold til Overenskomstens § 5. (Se Mødet den 20de November.)

^{181/73.} Ved anden Behandling af Sagen stadsfæste Byraadet sin i Mødet den 28de August tagne Beslutning om ekstraordinært at bevilge Sygehusudvalget 150 Rd. til Reparationer paa Sygehusets Kul- og Vasserhus.

^{195/73.} Fra Landinspektør Peterfen var modtaget en Skrivelse, hvori han tilbyder at udføre Matrikuleringen m. v. af Frederiksbjerg for 300 Rd.

Man vedtog at udsætte Sagens Afgjørelse til et senere Møde. (Se Mødet den 11te September.)

^{196/73.} Et fra Patrouillebetjentene modtaget Andragende om Lønningsforhøjelse vedtog man at overgive til det nedsatte Udvalg, der behandler et lignende Andragende fra Politibetjentene. (Se Mødet den 11te September.)

Mødet den 11te September.

^{59/73.} Der meddeltes en Skrivelse fra Amtet af 2den September, hvorefter Amdtsraadet har approberet den i Mødet den 7de August ommeldte Overenskomst, betræffende Ordning af Forholdene med Hensyn til Gangstien fra Vesterbrogade til Viborg Landevej, dog under Forbehold af Indenrigsministeriets Sanction. (Se Mødet den 13de November.)

^{99/73.} Efter Forslag af det nedsatte Udvalg vedtog Byraadet gennem Stiftamtet at tilstille Indenrigsministeriet følgende Skrivelse, indeholdende Erklæring over et Forslag til Lov om den personlige Kommuneskat:

„Ved Skrivelse af 25de April d. A. har Stiftamtet kommuniseret Byraadet Indenrigsministeriets Skrivelse af 15de f. M., hvori forlanges forstjellige Dplysninger i Anledning af det Rigsdagen i sidstafholdte Samling forelagte Forslag til Lov om den personlige Kommuneskat m. v.

Byraadet har i Genhold hertil tilskrevet Ligningskommissionen her i Byen og fra denne modtaget vedlagte Skrivelse, der følger i Gjenpart, indeholdende de begjærte Dplysninger for Aarhus Bys Vedkommende om Skattebyrdens Fordeling for indværende Aar efter de nu gjældende Regler. Det fremgaar af disse Dplysninger og Ligningskommissionens dertil søjede Bemærkninger, at Lovforslagets Gjennemførelse ikke vilde medføre væsent-

lige Forandringer med Hensyn til Skattebyrdens Fordeling her i Byen, og at navnlig de Afdrag, som allerede her gives i Totalindtægten for at udfinde den skattepligtige Indtægt, med ringe Afvigelse falde sammen med Lovforslagets § 11, ligesom Skatteprocenten, der for 1873 er paalignet med $4\frac{3}{8}\%$, paa det nærmeste vilde være den samme, saafremt Lovforslagets System allerede var gjældende.

En detailleret Sammenstilling mellem Skatteligningen, saaledes som den i 1873 er bragt til Udførelse, og den samme Skattebyrde, fordelt efter Lovforslagets System, foreligger ikke, men vi tør forudsætte, at de givne Dplysninger og Forklaringer ville være fyldestgørende, idet det tillige maa indrømmes, at en nøjagtig Sammenstilling paa Grund af manglende Dplysninger ej nu vil kunne meddeles.

Med Hensyn til selve Lovforslaget skulle vi udtale, at ligesom vi anse det tilraadeligt, at den nu bestaaende Formue- og Lejelighedsstat forandres og modificeres efter de Principer, Lovforslaget indeholder, og at nærmere Regler gives for den skattepligtige Indtægt, hvorved denne ved Siden af Lejelighedsmomentet vil erholde større Betydning end hidtil, saaledes finde vi ikke Anledning til særlige Bemærkninger ved Bestemmelserne i Lovforslagets § 9. Derimod maa vi være af den Formening, at § 11 bør undergaa væsentlige Forandringer. Deene § fastsætter for enhver fysisk Person et bestemt Afdrag i den udsundue Indtægt, for Kjøbenhavn 500 Rd., for Kjøbstæderne 250 Rd. og for Landet 150 Rd., med visse Begrænsninger efter Indtægtenes Størrelse. Det vil ikke være muligt at fastsætte slige faste Afdrag i Indtægten for Kjøbstæderne og Landet, lige for alle Kjøbstæder og alle Landets Egne, saaledes, at et hensigtsførende og passende Forhold i denne Henseende bringes tilveje. Medens Skattefrihed for et Beløb af 250 Rd. for de større Kjøbstæders Vedkommende i det Væsentlige vilde stemme med de Regler, som allerede følges — dette gjælder som bemærket for denne Kommune — vilde det blive umuligt at gennemføre en saadan Skattefrihed og Afgang for de mindre Kjøbstæder uden at gribe aldeles forstyrrende ind i de bestaaende Forhold. Der maa i dette Punkt gives Rigningskommissionen en friere Raadighed og større Myndighed, idet Spørgsmaalet om Størrelsen af det Beløb, der bliver Gjenstand for Skattefrihed eller Afgang i Indtægten gaar ind under de særlige Forhold, som overlades til

Ligningskommissskmissionen Afgjørelse. Det Samme bør komme til Andendelse med Hensyn til det foreslaaede Fradrag for hver Person, hvis Forsørgelse maa anses at paahvile den Skattepligtige; ogsaa dette bør henlægges under de særlige Forhold og Ligningskommissskmissionens Dom. Vi maa herester tilraade, at § 11 første Stykke i det Hele udgaar.

Ej heller vil det være heldigt, at Nedsættelsen paa Grund af særlige Forhold, d. e. Lejlighedsmomentet, betinges af, at vedkommende Skatteyder herom fremsætter Begjæring for Ligningskommissskmissionen. Denne Bestemmelse passer ikke for Kjøbstæderne og bør udgaa.

Det er af største Vigtighed for Kjøbstæderne, at den mellemkommunale Beskatning fastsættes og ordnes ved Lov. Efter de nu gjældende Bestemmelser kunne Fabriker, Handelsetablissementer, enhver Forretning og Næring drives, Embedsoverkomhed udøves og Ejendomme besiddes i Kjøbstæderne, uden at Vedkommende er pligtig til at svare personlig Kommuneskat til den paagjældende Kommune, naar han mindst 8 Maaneber af Statteaaret har Ophold udenfor Kommunen. Denne Tilstand, der aabner Afgang til Nytte og Fordel af Kommunens Goder uden tilsvarende Forpligtelser, er i højeste Grad ubillig og uretfærdig; den rammer de fleste Kjøbstæder i Landet, og udelukkende disse, navnlig forsaavidt Næringsbrug angaar, idet samme drives i Kjøbstæderne, medens Ejeren tager Bopæl i den tilgrænsende Landkommune. Denne Sags Betydning for Kjøbstæderne bliver Dag for Dag større, da Etablering af Næringsbrug og Forretninger paa saadan Maade i Kjøbstæderne og med Bopæl paa Landet ej længer hører til Undtagelserne, men stedsvis bliver almindeligere, og det er netop de store Forretningsmænd, de mest Formuende og de største Skatteydere, hvis Skatteydelse under disse Omstændigheder tabes for Kjøbstæderne. Det er derfor paatrængende nødvendigt, at en Forandring heri indtræder, og at dette Forhold reguleres paa en tilfredsstillende Maade. Vi formene, at dette vil ske ved de i Lovforslagets §§ 2 og 3 m. fl. givne Bestemmelser; og naar disse dele de herhenhørende Indtægter faalebes, at den halve Del falder paa Næringsbrug, og den anden halve Del paa det personlige Ophold, vil der mod denne Fordeling neppe kunne gøres nogen besøjet Indvending.

Naar § 6 indskrænker Skattepligten for Interessentfaber, Aktieselskaber, Sparekasser, Stiftelser og andre juridiske Personer til

de Indtægter, der ikke tilfalde Personer, som have skattepligtigt Ophold her i Riget, vil ganske vist heraf følge, at denne Bestemmelse ikke erholder stor Betydning. Det maa imidlertid indrømmes, at det vilde medføre store praktiske Vanskeligheder at gennemføre en mere omfattende Skattepligt paa dette Omraade, naar tillige en dobbelt Beskatning skal undgaa.

Da § 14 sidste Passus fastsætter Reglerne for de Skattepligtige, som i Skatteaarets Løb flytte fra en Kommune til en anden, paa en, som det forekommer os, hensigtsmæssig Maade, finde vi ingen Betænkelighed ved, at den ved Lov af 26de Maj 1868 § 27 hjemlede Tillægsligning bortfalder.

Vi indfrænte os til disse Bemærkninger, idet vi anbrage paa Indenrigsministeriets Medvirkning til, at den mellemkommunale Beskatning bliver gennemført efter Loosforlagets Principer snarest ske kan, selv om foreliggende Forslag ikke i sin Helhed maatte blive ophøjet til Lov, hvorved der kun vil vises en simpel Retfærdigheds handling ligeoverfor Kjøbstæderne, som disse i fuld Maade have Kraa paa.

Til Amtet."

^{122/73}. Fra Handelsforeningen var efter den i Mødet den 10de Juli vedtagne Opfordring modtaget en Erklæring, hvori den ytrer, at der for Tiden ikke er tilstrækkelig Anledning til her i Byen at indføre nogen Afgift efter § 5 i Lov af 23de Maj 1873 om Forandring i og Tillæg til Lov om Gaandværks- og Fabrikbrist m. v. af 29de December 1857.

Ligeledes var fra Politimesteren modtaget en Erklæring, hvori han udtaler sig for Oprettelsen af en Vedtægt efter § 9 i Lov af 23de Maj 1873.

Byraadet besluttede at henvise begge de modtagne Erklæringer til nærmere Drøftelse af et Udvalg paa 5 Medlemmer. Til Medlemmer af Udvalget valgtes ved skriftlig Afstemning: Borgmesteren, Mørt, Nørø, Kjær og Baesø. (Se Mødet den 26de November.)

^{150/73}. I Doerensstemmelse med en Indstilling fra Vejudvalget af 10de Juli besluttede Byraadet, efter at et Forslag om Sagens Udsættelse var forfattet med 9 Stemmer imod 8, at udele en Plads af det Terræn, der begrænses af den til C. M. Schmidt lejede Plads, Tolbodgade og Grønlandsgade, indtil en Linie fra Sikoriefabrikens til Ulstrup's nordre Gaard, efter et indsendt Kort 551 Ro.-M. stort, og at forbeholde Resten af det nævnte Terræn til

Brug for Brolægningssubvalget. Derimod vedtog Byraadet med 9 Stemmer imod 8 ikke at udleje Pladserne syd for Badevejen, de forrige Reberbanepladser, men at anmode Forstjønneffesubvalget om at gjøre nærmere Forslag til Pladsens Benyttelse. (Se Mødet den 19de September.)

^{159/73.} Byraadet vedtog at indgaa til Ministeriet med Indstilling om, at der af Haanens Kasse bevilges Enken efter afdøde Formand ved Haanen, Peter Mau, en Understøttelse en Gang for alle af 27 Rdl. (Jfr. Mødet den 7de August). (Se Mødet den 16de Oktober.)

^{195/73.} Byraadet vedtog at overdrage til Kammerraad, Landsinspektør Honum snarest muligt at udføre Matrikuleringen af den i Byen indlemmede Del af Biby Sogn for en Betaling af 400 Rb. i Overensstemmelse med et fra ham senere modtaget Tilbud, saaledes at han herfor endvidere foretager Gadenumerering af Ejendommene i Frederiksberg, Udbregning af Grund- og Assurancestatten efter den vedtagne Klassifikation, samt Arbejdet ved at holde Matrikuleringen og Gadenumereringen i Orden i Aaret 1874. Derimod forbeholdt man sig senere at tage Bestemmelse om den Betaling, der fra 1ste Januar 1875 skal udredes for at holde Byens hele Matrikulering tilligemed Gadenumerering i Orden.

Epliib begjærte tilføjet Protokollen, at han havde stemt imod, at det omhandlede Arbejde overdrages til Kammerraad Honum, og havde foreslaaet det udbudt til offentlig Konkurrence.

^{186/73} og ^{196/73.} Fra det nedsatte Udvalg var modtaget en Indstilling om, at der efter de fra Politibetjentene og Patrouillebetjentene indkomne Andragender og Politimesterens paa samme givne Anbefalinger udbetales disse Betjente et midlertidigt Dyrtidstillæg, hvilket Udvalget foreslaar bestemt til 50 Rb. aarlig for hver af samtlige nu ansatte Politibetjente og til 35 Rb. aarlig for hver Patrouillebetjent, dog under Forudsætning af, at Politikassen deltager med Halvdelen i denne midlertidige Lønningsforhøjelse.

Byraadet vedtog at udsætte Sagen til et senere Møde. (Se Mødet den 19de September.)

^{202/73.} Man vedtog at tilstille Ministeriet et fra Indvarteringskommissionen modtaget Regnskab for 1ste Halvaar 1878.

Modet den 18de September.

^{180/72.} Fra det i Mødet den 7de November 1872 nedsatte Udvalg til at afgive Betænkning om, hvorvidt Pladsen nærmest nord

for Strømbadeanstalten kan benyttes til Tangsamling, saaledes at Terrænet deromkring befries for den Tang, der nu besværer det, var modtaget en Erklæring af 15de September, hvori Udvalget oplyser, at en af Samme fra Sundhedskommissionen indhentet Erklæring bekræfter dets Overbevisning om Nødvendigheden af, at der i den offentlige Sundhedsplejes Interesfe foretages Noget for at bortfjerne Tangen fra det omhandlede Terræn, men at Udvalget for-gjæves har søgt Midler til saadanne Foranstaltninger, der ligge indenfor det Samme overdragne Hverv eller ikke vilde medføre midt-løstige og bekostelige Arbejder. Det eneste Middel, som Udvalget formener vilde vise sig tilstrækkelig virksomt, er at flytte Dæmningen imod Søen saa langt ud, at derved den lille Bugt, som nu findes paa det nævnte Terræn, bortfalder, og at der gives Strømningen friere Løb til Bortførelse af Tangen. Men da Udvalget har anset det for at ligge udenfor dets Hverv at fremkomme med Projekt, Kort og Overslag i saa Henseende, henstiller det, om Byraadet vil søge Projektet fremmet. Den her omhandlede lille Plads nord for Strømbadeanstalten vil efter Udvalgets Mening neppe kunne gjøre særlig Nytte med Hensyn til Fjernelsen af Tangen.

Byraadet besluttede ikke for Tiden at foretage Videre i Sagen.

^{238/72}. Efter at et Forslag om Udsættelse var forkastet, tog Byraadet Spørgsmaalet, om de til en ny Kirkegaard udfete Lodder skulde overlades Kirken til Kjøbs eller til Leje, under Overvejelse. Efter Forslag af Liisberg og Eriksen vedtoges:

1. at Lodderne Nr. 35, 36 og 37 af Knudrisbakkedalbet, af Indhold 9 Tdr. Land, stilles til Raadighed for Kirkerne fra 1ste Oktober 1873;
2. Kirkerne besørge selv den fornødne Indhegning, Anlæg og Be-plantning af Kirkegaarden;
3. derimod anlægger Byen de fornødne Forbindelsesveje til Kirkegaarden efter nærmere Overenskomst;
4. der udstedes et Dokument, i hvilket fastsættes, at Kirkerne svare i aarlig Afgift til Ræmnerkassen det Beløb, som har været betalt i Leje til Byen af de nævnte Lodder i de 10 sidstforløbne Aar, nemlig 232 Rd. 2 $\frac{1}{2}$ 6 s, afrundet til 232 Rd. (vedtaget med 11 Stemmer imod 4);
5. denne Afgift udredes af Kirkerne til Ræmnerkassen efter det Forhold, som fastsættes imellem disse indbyrdes.

Endvidere vedtog Byraadet:

6. Overdragelsen gjælder, saa længe Jorden benyttes til Kirkegaard, og indtil den som saadan er neblagt; naar den neblægges som Kirkegaard, gaar den tilbage til Kommunen.

Byraadet overdrog det til de tidligere valgte Medlemmer, Eriksen, Baesø og Spliid, i Forening med Rors og Esmann at træffe Overenskomst med Kirkeinspektionerne om den endelige Form for Overdragelsen paa Grundlag af de vedtagne Vilkaar og saaledes, at Spørgsmaalet om den gamle Kirkegaards Overgang til Kommunen som Ejendom ved dens Neblæggelse i sin Tid tillige ordnes.

Paa Forslag af Skovby besluttede man med 8 Stemmer imod 6 at henvende en Skrivelse til Kirkeinspektionerne, hvori de, idet man gaar ud fra den Forudsætning, at de ved Overtagelsen af den nye Begravelsesplads ville foretage Endringer i det bestaaende Regulativ, anmodes om at meddele Byraadet disse Endringer, forinden de indsendes til Approbation.

Med Hensyn til et fra Lejerne af de til Kirkegaard udsætte Lodder indkommet Andragende om at erholde Godtgjørelsen for Jordens Afstaaelse til 1ste Oktober fastsat vedtog Byraadet at udsætte indtil videre at begjære Taxationsmænd udmeldte i nævnte Anledning.

Mødet den 19de September.

¹⁴⁰/₇₃. Fra Skoleudvalget var modtaget en Erklæring, hvori det tilraader fra 1ste Januar 1874 at opgive den hidtil brugte Fremgangsaade med Tilvejebringelsen af Skolepenge til Lærerne i Friskolen, nemlig at paaligne Beløbet paa Forældrene, hvorimod Udvalget foreslaar fra ovennævnte Tidspunkt at lade Skolepengene udrede paa den i første Affnit af § 11 i Loven af 8de Marts 1856 fastsatte Aade, nemlig af Kæmmerkassen.

Byraadet bifaldt denne Udvalgets Indstilling. (Se Mødet den 25de September.)

¹⁵⁰/₇₃. Fra hØrr. Rosenstand, Ulstrup og flere Beboere paa Grønland var modtaget et Andragende om Forandring i den af Byraadet i Mødet den 11te September tagne Beslutning om Udleje af en Plads paa Grønland.

Man besluttede at udsætte Sagens Afgjørelse og imidlertid at søge nærmere Oplysning om Forholdet med Hensyn til Rosenstands Pakhus. (Se Mødet den 13de November.)

¹⁸⁶/₇₃ og ¹⁹⁶/₇₃. Byraadet tiltraadte den i Mødet den 11te September ommeldte Indstilling fra det nedsatte Udvalg om Dyrtids-

tillæg til Politi- og Patrouillebetjentene og vedtog gennem Politimesteren at henvende sig til Amtet om Deltagelse i denne Udgift. (Se Mødet den 2den Oktober.)

^{197/73}. Man vedtog at overgive et indkommet Andragende fra 15 Lærere og Lærereinder om Dyrtidsstillæg til Erklæring af Skoleudvalget, forstærket med Kors, Spliid og Kjær. (Se Mødet den 11te December.)

^{198/73}. Fra Kraiberg var modtaget følgende Forslag om Forandring i § 2 i Byraadets Forretningsorden:

„Byraadets Møder ere offentlige; enkelte Sager kunne dog forhandles for lukkede Døre, naar Saadant vedtages af Raadet, der tillige, efter at slige Sager ere forhandlede, afgjør, hvorvidt nogen offentlig Meddelelse derom skal finde Sted og i saa Fald paa hvilken Maade.“

Byraadet udsatte Afgjørelsen af denne Sag til et senere Møde. (Se Mødet den 2den Oktober.)

^{199/73}. Efter Skovudvalgets Indstilling bisalt Byraadet ved første Behandling, at der stilles 300 Rd. til Udvalgets Raadighed til Rulgravning af Skootofte. (Se Mødet den 25de September.)

^{201/73}. Foranlediget ved en Skrielse fra Haaneudvalget, hvori det indstiller, at Byraadet vil overtage Udgiften ved Oprensningen af Aløbets mellem Frederiksbro og Mindebro, vedtog Byraadet at svare, at det ikke kunde gaa ind paa bemeldte Andragende.

^{203/73}. Ifølge Begjæring af den Højstkommanderende i Skrielse af 6te September gif Byraadet ind paa, at Garnisonens eventuelle Kolerasyge optages, forplejes og behandles i Byens Receptionslokale, dog under Forbehold af nærmere Afgjørelse af den Betaling, der herfor vilde være at erlægge.

^{205/73}. Et Andragende fra Lærereinder i Haandgjerning i Friskolen J. Hansen om Lønningsforhøjelse vedtog man at tilstille det i Anledning af lignende Andragender fra Lærere og Lærereinder nedfatte Udvalg til Erklæring. (Se Mødet den 11te December.)

^{207/73}. Foranlediget ved en Skrielse fra Sundhedskommissionen, hvori den udtaler sig om Nødvendigheden af, at Terrænet omkring Kreaturstalden og Bejerboden paa Badevejen bliver bragt i en bedre Tilstand, vedtog Byraadet at anmode Haaneudvalget om at foranledige det i saa Henseende videre Fornødne. Foraaavib Kommissjonen endvidere havde udtalt, at Beboerne langs Badevejen havde klaget

stærkt over den utaaalelige Stant, som med visse Binde føres ind i Bærelserne fra Svinefolden og det Morads, hvormed Vejen langs Stalden er bedækket, vedtog man at indhente Vejubvalgets Erklæring. (Se Møderne den 9de og 30te Oktober.)

^{210/73.} Fra Slagterforeningen i Aarhus var modtaget et Andragende om, at Salg af Kjøb paa Torvene maa blive indskrænket til 2 Dage om Ugen.

Man besluttede at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer til Sagens Behandling. Til Medlemmer af Udvalget valgtes Mørk, Kjær og Baefz.

— I Genhold til en Meddelelse fra Medlem af Skovudvalget, Kjær, om at Gangstien fra Nis Skov gennem Vejlby Krat til Sindsfygeanstalten var bleven forlagt, begjærtes optaget paa Dagsordenen for næste Møde Spørgsmaal om, hvad der i Anledning af denne Forlæggelse maatte være at foretage fra Byraadets Side. (Se Mødet den 25de September.)

Modet den 25de September.

— Til Stuemeistre til Bedømmelse af frivillige Svendeprovver i Kurvemagerprofessionen valgte man Kurvemagerne Baad og Jensen og i Drejerprofessionen Drejermestrene Sabroe og Petersen.

^{255/73.} Det meddeltes, at der fra Amtet var modtaget en af Samme under 19de September approberet Fortegnelse over Beje paa Kjøbstadens Grund efter Lov af 21de Juni 1867 § 6. (Fortegnelsen er optaget i Tillægget.)

^{105/73.} Byraadet udsatte til et senere Møde Afgjørelsen af Spørgsmaalet om, hvad der maatte være at foretage med Hensyn til, at Gangstien fra Nis Skov gennem Vejlby Krat til Sindsfygeanstalten er bleven forlagt. (Se Mødet den 2den Oktober.)

^{199/73.} Byraadet stadfæstede ved Sagens anden Behandling fin i Mødet den 19de Septbr. tagne Beslutning, at bevilge 300 Rd. til Rulegravning af Skovtoften.

^{214/73.} I Overensstemmelse med et Forslag af Laaneudvalget vedtog Byraadet at andrage om Indenrigsministeriets Bemyndigelse til, at Resten af Laanet af 1869, 3,709 Rd. 11 f, og den Del af Mejlgaades Behøvers Bidrag til Kystoejen, 8,543 Rd. 31 f, som ikke er medgaaet til Havgdydens Regulering og Kystvejens Chausferring ifølge Ministeriets Resolutioner af 17de Februar 1872 og 9de Januar 1873, maa anvendes dels til Dækning af en ved Vandværkets Anlæg

opstaaet Underbalance, dels til nye Husledninger i 1873 og følgende Aar. (Se Mødet den 30te Oktober.)

^{215/73}. Ifølge Obligationer af 11te Juli 1863, tinglyst den 30te f. M., og 24de Februar 1869, tinglyst den 18de Marts f. M., skylder Kommunen til Spare- og Laanekassen i Aarhus til Hest henholdsvis 3,000 Rb. og 5,000 Rb., ialt 8,000 Rb., hvilken Kapital, der for den førstnævnte Sum's Vedkommende forrentes med 4 pCt. og for den sidstnævntes med 4½ pCt. aarlig, afdrages med ialt 2,000 Rb. aarlig. Da Kommunen staar i Begreb med at optage et nyt større Laan, navnlig til Fyldestgjørelse af den med Krigsministeriet under 5te August indgaaede Overenskomst om Opførelse af forskellige militære Etablissementer, og da det under disse Omstændigheder er af Vigtighed, at Amortisationen af ældre Gjældsposter ikke sker med forholdsvis store og bebyrdende Beløb, havde Laaneudvalget indstillet, at Afdragene til Sparekassen nedsættes til 500 Rb. aarlig, hvortil Sparekassens Direktion havde givet sit Samtykke.

Byraadet bifaldt Laaneudvalgets Indstilling og besluttede at indhente Ministeriets Approbation paa samme. (Se Mødet den 13de November.)

^{216/73}. Fra Laaneudvalget var modtaget et Forslag om Optagelse af et nyt Laan.

Byraadet vedtog at udsætte Sagens Afgjørelse til et senere Møde. (Se Mødet den 9de Oktober.)

Samme Dag afholdt Byraadets valgte Medlemmer et Møde, i hvilket vedtoges Decisioner til Ræmnerregnskabet for 1872.

Mødet den 2den Oktober.

^{78/73}. Fra det i Mødet den 3die April nedsatte Udvalg var modtaget et Udkast til Vedtægt for Aarhus Rjæbstads Brandvæsen i Genhold til Lov af 21de Marts 1873.

Man vedtog at henlægge Sagen i Skabet til et senere Møde og da at indbyde Politimesteren til at deltage i Forhandlingerne. (Se Mødet den 10de Oktober.)

^{105/73}. Der fremlagdes en Skrivelse fra Raadmand Liisberg, faalydende:

„Jeg tillader mig herved ærbødigst at meddele, at jeg, for at kunne faa en Del af min Ejendom i Vejlbj Krat indhegnet og

afløst, har, uden at foretage nogen Forandring med Hensyn til det af Sindssygeanstalten i Nis Skoos Stjel anbragte Løb, afløst den Fodsti, som i 1854 med den daværende Ejers Tilladelse bleo anlagt af Sindssygeanstalten i den Stikkelse, den siden den Tid har haft. Derimod har jeg langs med mit nye Hegn ublagt en ny Fodsti gennem min Ejendom, som staar aaben for Færdselen af Spaferende. Østfæ en noget forandret eller en endelig Ordning af denne Sti, er jeg meget redebon til at forhandle.

Marhus, den 30te September 1873.

Ørbødigst

H. Liisberg."

Byraadet besluttede at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer for at forhandle nærmere med Raadmand Liisberg. Til Medlemmer af Udvalget valgtes Borgmesteren, Nørsk, Rjær, Golding og Skovby.

^{182/73}. Fra Markudvalget var modtaget en Erklæring angaaende den i Mødet den 21de August ommeldte Skrioelse fra Indenrigsministeriet angaaende en mulig Forandring i Bestemmelserne i Forordningen af 18de Oktober 1811 om Afgifter og Rekognitioner af afhændede Rjæbstadiorder.

Byraadet vedtog i Overensstemmelse med Udvalgets Erklæring at udtale, at det sandt de nu gjældende Bestemmelser stemmende med Byens Interesser og derfor ikke havde Anledning til at ønske nogen Forandring i dem.

^{186/73} og ^{196/73}. Fra Politimesteren var modtaget en Skrivelse af 29de September, hvorefter Amtet har tilladt, at der af Politikassen maatte udredes Halvdelen af det for Politis og Patrouillebetjentene paatænkte, i Mødet den 19de September ommeldte Lønningstillæg.

^{198/73}. Byraadet vedtog det i Mødet den 19de September ommeldte Forslag af Kraiberg om Tillæg til Byraadets Forretningsorden med Hensyn til Møder for lukkede Døre.

^{217/73}. Der fremlagdes et Forslag til Kommunens Budget for Aaret 1874.

Byraadet udsatte første Behandling af Budgettet til et senere Møde. (Se Mødet den 9de Oktober.)

^{218/73}. Fra det foreløbige Udvalg for Tilvejebringelsen af et Jernbaneanlæg fra Marhus til Thorsager var modtaget følgende Skrivelse til Byraadet, hvori dette opfordres til at tage Sagen i sin Haand:

„Til

Byraadet i Aarhus.

Som det ærede Byraad bekendt, afholdtes der den 15de April d. A. et Møde i Ny Løgten, i hvilket Byraadet var repræsenteret ved Delegerede, for at forhandle Spørgsmaalet om en Forandring af Planen for den projekterede Randers-Grenaa Jernbane.

I dette talrigt besøgte Møde, i hvilket, foruden Repræsentanter for Aarhus Byraad og for Aarhus og Randers Handelsforeninger, et meget stort Antal Sogneraad i den interesserede Egn samt et stort Antal privat indbudne Mænd vare tilstede, vedtoges det næsten med Enstemmighed:

ifødetfor „at søge en Tilslutning af Grenaa-Banen ved en Mellemstation imellem Långaa og Aarhus“, at arbejde hen til: „at der bygges en Jernbane fra Grenaa til Thorsager eller et Punkt i Nærheden deraf, og dersfra resp. til Randers og til Aarhus“.

En saadan Bane erkjendtes at være den, der bedst og fyldestgørende tilfredsstillede de repræsenterede Egenes og den hele østlige Halvøs Interesser, Behov og Krav paa en hensigtsmæssig og naturlig Tilslutning til Statsbanen, der satte saavel Person- som Godstrafiken fra dette betydelige Opland i Stand til at bevæge sig saavel mod Nord som mod Syd uden lange Omveje. Til videre Fremme af denne Sag besluttedes det at nedsætte et Udvalg af 7 Medlemmer, hvortil valgtes undertegnede Mænd.

Dette Udvalg mødte den 24de April i Kjøbenhavn og henvendte sig der dels til Indenrigsministeren og Finansministeren, dels til Folkethingets Udvalg for den forelagte Jernbanelov, og dels endelig til forskellige Rigsdagsmænd.

Da det viste sig, at der paa Sagens daværende Standpunkt ikke var nogen som helst Chance for at faa Linien Thorsager-Aarhus optaget i Loven, besluttede Udvalget sig til at overgive saavel Indenrigsministeren som Folkethingsudvalget et Andragende, der gik ud paa „ved dertil sigtende Endringer at bewirke en saadan Forandring i det foreliggende Lovudkast § 1 b, at en Udvidelse af Randers-Grenaa Banen ved en Tilslutning ved Thorsager eller et Punkt i sammes Nærhed derved blev mulig“.

I den under 23de Maj d. A. udgaaede Lov om Meddelelse af Koncession paa Anlæg og Benyttelse af forskjellige Sidebaner til de jydsk-synske Statsbaner er der, i Overensstemmelse med

det i dette Andragende udtalte Ønske, i § 4 optaget den Bestemmelse:

„at Koncessionshaveren er forpligtet til, naar Sidebaner ønskes satte i Forbindelse med Banen, at underkaste sig de Betingelser for gjensidig Tilslutning og Drift, som Indenrigsministeren i Mangel af mindelig Doerenskomst mellem de Vedkommende bestemmer“.

Endoidere henledes Opmærksomheden paa, at samme Lov i sin § 7 har optaget den Bestemmelse:

„at naar nogen af de i nærværende Lov omhandlede Baner er anlagt, kan Indenrigsministeren tillade, at dens Drift paa Begjæring af det paagjældende Selskab overtages af Staten i Forbindelse med Driften af dennes Baner paa Betingelser, som billiges ved Finantsloven“;

en Bestemmelse, der mulig særlig maatte kunne finde Anvendelse ved en Bane Thorsager-Marhus.

Efter derom tagen Bestemmelse har Udvalget nu i Løbet af Sommeren ved Hr. Ingeniør Dbel ladet foretage foreløbige Undersøgelser i Marken af Terrænet mellem Aarhus og Thorsager eller eventuelt et andet Tilfynningspunkt til Randers-Grenaa Banen og et Noiellement af forskjellige Linier, navnlig en østligere og en vestligere Opgang over Højdedraget nord for Aarhus.

Begge Linier følges fra Aarhus nedenu Ris Skov, Sindsfygehospitalet og Vejlbj Bæker. Redensfor Eg-Maen dele Linierne sig, og den østlige gaar derfra tæt østen for Lystrup, forbi Rantbølle, Skjødstrup, langs med Grenaa Chausse forbi Ny Løgten, indtil den ved Rosenholm Hestehave østen for Segalt svinger ind i Landet om ad Gl. Vadsten Kro, forbi Kraiberg og Sophie-Amaliegaard indtil Estrupgaard, hvor da Linierne falde sammen.

Den vestre Linie gaar derimod vest om Lystrup, forbi Hjortshøjlund, Grottrup, Haarup, om ved Linde og Sophie-Amaliegaard til Estrupgaard.

Med Hensyn til Valget mellem disse Linier bemærkes blot, at den østre Arm vel er c. 3000 Alen længere end den vestre, men at til Gjengæld Stigningsforholdene ere langt gunstligere, idet Opftigningen kan ske ved Stigninger paa 1:150, istedetfor 1:100 paa den vestre, hvorhos det højeste Punkt paa den østre Arm kun bliver c. 180 Fod over Havet, medens det paa den

vestre Arm ligger c. 260 Fod over Havet; hvormod Udvalget paa Sagens nuværende Standpunkt ikke drifter sig til at stille noget bestemt Forslag i saa Henseende.

Fra Estrupgaard svinger Linien tæt vesten om Karlby mellem denne og Krogshæk over Aadalen nord om Termestrup mellem Skaffegaard og Daugstrup, en lille Fjerdingvej nord om Thorsager til Ryom, som det naturligste Foreningspunkt med den nu approberede Randers-Grenaa Bane.

Banens Længde vil herefter blive ad den østre Linie c. $5\frac{1}{2}$ Mil, og ad den vestre Linie c. $5\frac{1}{4}$ Mil.

Som Stationspunkter har man tænkt sig: Daugstrup, Karlby Sophie-Amaliegaard, og derfra:

- a) ad den østre Arm: Ny Løgten og Skjæring Aa;
- b) ad den vestre: Gaarup og Elsted.

Endelig har man tænkt sig en Holdeplads nedensfor Ris Skov og en Endestation tæt udenfor Mejlgades Port med Forbindelsesspor ad Rysstvejen til Havneporet for gennemgaaende Gods og Rejsende.

Foruden disse 2 saaledes beskrevne Linier er der endvidere undersøgt en omtrent midt imellem begge løbende Linie, som vel er $\frac{3}{16}$ Mil kortere end den vestre, men til Gjengæld har en noget længere Opstigning af 1:100. — Som Stationspunkter ved denne Midtklinie har man tænkt sig Elsted og Valle, hvormod Stationen ved Sophie-Amaliegaard vilde bortfalde. Ad denne Linie vilde Banens Længde blive c. $5\frac{1}{16}$ Mil.

De saaledes beskrevne Linier findes angivne paa det hermed følgende Kort.

Som bekendt, er Randers-Grenaa Banen i den seneste Tid rykket et stort Skridt frem til Virkeliggjørelse, idet der, foruden Statens Tilskud, efter Lov af 23de Marts 1873, 40,000 Rd. pr. Mil, og foruden de af Randers Amt, Randers og Grenaa Byer i Forening tegnede Bidrag i Klasse c, 10,000 Rd. pr. Mil, er af de paagjældende Egnes Kommuner og Beboere tegnet under Klasse b. mer end 25,000 Rd. pr. Mil, saa at der kun staar tilbage at fikse det som Preference-Aktier foreslaaede Beløb 110,000 Rd. pr. Mil og at søge Entreprenører for Arbejdet, og Selskabet har nu dannet sig og valgt Bestyrelse.

Da der nu saaledes er en høj Grad af Sandsynlighed for, at denne Bane kommer til Udførelse, er det paa Tiden, at der arbejdes hen til en Tilslutningsbane til Aarhus.

Ligesom Udvalget har den Overbevisning, at den her omhandlede Banestrækning er af overordentlig stor Betydning for det store, frugtbare og stærkt befolkede Distrikt, der er beliggende mellem Aarhus og Randers Fjord, og hvis Centrum ikke vil faa nogen Nytte af Randers-Grenaa Banen, saaledes antages det som givet, at den vil øve en betydelig Tiltrækning ogsaa paa den hele østlige Halvø og føre en betydelig Del af Trafiken derfra til Aarhus.

Paa samme Tid altsaa som Banen vil være af overordentlig stor Betydning for Aarhus By og for et stort Distrikt, paa samme Tid tør det antages, at den vil kunne arbejdes op til at blive en rentabel Sidebane.

Udvalget betvivler ikke, at denne dets Opfattelse ledes af det ærede Byraad, og at dette omfatter denne Sag med den samme Varme, som foranledigede Raadet til strax fra første Begyndelse af at stænke den sin Deltagelse.

Da nu det nuværende Udvalg formener, at det ikke hviler paa et saadant Grundlag eller er sammensat paa en saadan Maade, at det har Kompetence eller Egne til at foretage de yderligere nødvendige Skridt til Fremme af denne, navnlig for Aarhus By og for den paagjældende Egn saa vigtige Sag, staar der for Udvalget kun tilbage at søge bevirket, at denne nu overgaar til de Autoriteter og Foreninger, der repræsenterer de Egne, hvis Interesser ere knyttede dertil; og da Udvalget endvidere formener, at Tilslutning og Samvirken bedst opnaas, naar Initiativet dertil udgaar fra en Autoritet af større Betydning, tillader Udvalget sig ved denne Henvendelse at foreslaa:

„at Aarhus Byraad nu vil tage Sagen om en Jernbane Aarhus-Thorsager med Tilslutning til Randers-Grenaa Banen i sin Haand og ved Henvendelse til og Samvirken med de lokale Autoriteter og Foreninger, som det finder rigtigt at inddrage i Sagen, bevirke Nedsættelsen af et Fælles-Udvalg, som med den Bemyndigelse, en saadan Sammensætning giver, kan arbejde videre til Sagens Fremme og gjøre Forslag til dens Udførelse.“

Som de Faktorer, hos hvilke vi have tænkt det rigtigt at søge Samvirken, skulle vi tillade os at nævne:

Randers Amtsråd,

Aarhus Amtsråd,

Aarhus Handelsforening og Haandværkerforening,

Aarhus Landbosforening.

Landbosforeningen ved Kalø Vig,

og de vedkommende Sogneraad, nemlig:

a) i Randers Amt:

Gvilsager og Lihme, Skjerring, Krogsbæk og Mygind, Søby og Skader, Volbum, Halling, Mejlby og Tønder, Hjortshøj og Egaa, Skjødstrup, Hornslet, Mørke, Thorsager og Bregnet, Skarresø og Rolind;

b) i Aarhus Amt:

Hasle, Liisberg og Skejby, Vejlbj, Enev og Elsted.

Endelig bemærkes det, at der foruden de ovenfor nævnte Linier endvidere er undersøgt en Fortsættelse af den østlige Arm fra Badstuen Kro om ad Mørke, Ommestrup og tæt vest om Thorsager, med Stationer ved Thorsager og Vale. Ad denne Linie vilde Banens hele Længde blive c. $4\frac{1}{4}$ Mil.

Udvalget tillader sig sluttelig at tilføje, at de af Ingeniør D'bel udarbejdede Nivellementsfort, foreløbige Overlags-Beregninger og det øvrige Materiale, som have, selvfølgelig stilles til det eventuelle Fælles-Udvalgs Raadighed.

Det foreløbige Udvalg for Tilvejebringelsen af et Jernbane-Anlæg fra Aarhus til Thorsager.

Aarhus, den 27de September 1873.

H. Liisberg. Hans Broge. M. C. Mohnsen.

P. Jensen. L. Kjeldsen. P. J. Poulsen.

B. Koch. W. Nissen,
som tiltraadt Udvalget."

Byraadet vedtog enstemmig i Genhold til nævnte Andragende at tage Sagen i sin Haand og besluttede at nedsætte et foreløbigt Udvalg paa 3 Medlemmer til at fremkomme med nærmere Forslag til Byraadet om Sagens Behandling. Til Medlemmer af dette Udvalg valgtes Borgmesteren, Kors og Liisberg. (Se Mødet den 6te November.)

^{219/73.} I Overensstemmelse med et indkommet Forslag fra Markudvalget approberede Byraadet, at Lønnen for Opfyndsmænd i Sandgraven ved Knudrisbakke fra 1ste Januar 1874 fastsættes til 300 Rd. aarlig samt 2 Rd. 3 Mk. for hvert 100 Læs, der sælges

fra Sandgraven udover 3,000 Læs, imod at han besørger Afstrømningen af Jord uden særlig Betaling.

Endvidere approberede Byraadet, at der fra samme Tid fastsættes en forhøjet Afgift af 24 $\frac{1}{2}$ pr. Læs Sand til Fabrikanter isædetfor som hidtil 16 $\frac{1}{2}$ pr. Læs.

^{221/73}. En fremlagt Skrivelse fra Markudvalget, hvori det udtaler sig for, at man indtil videre ikke bør opsigte Kontrakten med Renovatjonsmand Olefen, toges til Efterretning. (Se Mødet den 13de November.)

^{222/73}. I Genhold til en Indstilling fra Udvalget for Vandværkets Anlæg bifaldt Byraadet, at der lægges en Vandledning i Fortsættelsen af Frederiksalles ud til Viadukten over Jernbanen, i Stationsvejen fra Søndergades Fortsættelse til Frederiksalles og i de to over Statsraad Bruuns Tost anlagte og tilbels allerede bebyggede Gader, samt at der i disse Ledninger samtidig anbringes de fornødne Forgreningsrør til fremtidige Ledninger i de to Tværgader fra Frederiksalles mod Mølleaaen og til Ledningen over den nye Viadukt over Jernbanen ved Mellenthins Sted, alt i Overensstemmelse med de fremsendte Overslag, der tilsammen lyde paa 3,300 Rd.

Åbnet den 9de Oktober.

^{91b/68}. Der meddeltes en Skrivelse fra Overretssagsfører Høegh Guldberg, hvorefter Kommunen ved Underretten er frifunden for Baron Rosenkrantz's Søgmaal til Udbedelse af Erstatning for afstaaet Jord af Mtr. Nr. 6 a til Udvidelse af Sønderalles (jfr. Mødet den 22de August 1872).

^{239/71}. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 24de September, indeholdende Approbation paa den i Mødet den 24de April ommeldte Overenskomst mellem Byraadet og Bærtshusholder Mellenthin.

^{164/73}. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 23de September, hvori approberes Overenskomsten med Krigsbestyrelsen af 5te August, saalydende:

„Efter med Amtets behagelige Erklæring af 19de d. M. at have modtaget en Indstilling fra Aarhus Byraad om Approbation paa den af Byraadet med Chefen for Forplejningskorpsen, Oberst Købke, paa Krigsbestyrelsens Begne under Forbehold af Krigsministeriets og Indenrigsministeriets Approbation af 5te

f. M. affluttede Overenskomst om Tiloejebbringelsen af forskellige Lokaler m. v. til Brug for de i Aarhus garnisonerende Hærafdelinger, skulde man til behagelig Efterretning og videre fornøden Bekjendtgjørelse tjenstligst melde, at man for Indenrigsministeriets Vedkommende heroed meddeler sit Samtykke til den nævnte Overenskomst."

^{207/73}. Man vedtog at meddele Sundhedskommissionen en Skrivelse fra Vejubvalget, hvorefter dette ikke har fundet Noget at istandsætte ved Badeoeejen.

^{217/73}. Byraadet foretog første Behandling af Kommunens Budget for Aaret 1874. (Se Mødet den 16de Oktober.)

^{224/73} jfr. ^{153/73}. Foranlediget ved et fra Indenrigsministeriet til Erklæring modtaget Andragende fra Kjøbmand J. Jørgensen om at erholde udbetalt et i hans Indkvarteringsgodtgjørelse for 1872 indeholdt Beløb, 2 Rd. 16 $\frac{1}{2}$, vedtog Byraadet at meddele Ministeriet de af Indkvarteringskommissionen tidligere givne, i Mødet den 17de Juli nærmere omhandlede, Dplysninger om denne Sag, til hvilke det i det Hele kunde henholde sig. (Se Mødet den 13de November.)

^{225/73}. Ifølge Indstilling fra Politimesteren bifaldt man, at Jens Rørager Jensen og Jens Petersen ansættes, fra 1ste Oktober at regne, som Patrouillebetjente i Aarhus, og at der fra samme Tid tilbeles Patrouillebetjent Nr. 18, Espen Secher, den højere Lønning af 225 Rd. aarlig.

^{226/73}. Fra den Højstbefalende var modtaget en Skrivelse af 7de Oktober, saalydende:

„Ved at meddele det højtærede Byraad Indholdet af en fra 2den Generalkommando-Intendantur modtagen Skrivelse af 1ste ds., saalydende:

„Da Krigsministeriet agter at tage Spørgsmaalet om Indførelse af Fælleshusholdning ved Hærens samtlige Afdelinger under nærmere Overvejelse, ønsker det at komme til Kundskab om, hvorvidt en saadan Foranstaltning maatte kunne gennemføres saavel hvor Mandstabet er indkvarteret i Kommunerne, som hvor det er underbragt i Kaserne, og tillige om de Bekostninger, Gjennemførelsen kan antages at ville medføre.

Fælleshusholdningen forudsættes, som det er Tilfældet ved andre Hære og som det ogsaa har været ved de enkelte Afdelinger,

der i vor Hær have haft Fælleshusholdninger, at bestaa dels i, at de Menige under fornøden Vejledning tillave Maden, og dels i, at de deltage i Bestyrelsen og ere medvirkende ved Indkjøb.

Forørigt bør Officerer og Underofficerer føre Tilsynet, og de maa ligeledes have Del i Bestyrelsen. I Fælleshusholdningen skulde Korporaler, Underkorporaler og Menige deltage, og Husholdningen skulde mindst omfatte Morgendrik og Middagsmad. For Fodfolkets Vedkommende er den tænkt ordnet saaledes, at hvert Kompagni fik sin egen Husholdning under Rekruttiden, medens der udenfor denne blev Fælleshusholdning for Bataillonen under Et, i hvilke Dje med der formentlig vil behøves: 5 Kompagni-Røffener, hvert for c. 200 Mand, med Viktualierum og Brændselsrum samt vedliggende Spisestuer for Korporaler, Underkorporaler og Menige, det 5te Røffen navnlig af Hensyn til Tiden fra 25de April til 14de Juni, i hvilken Tid Vinterstyrken ved den ene Bataillon vil komme til at ligge inde samtidig med den anden Bataillons Rekrutstyrke.

For Rytteriets Vedkommende skal Generalkommando-Intendaturen tillade sig at henvise til medfølgende Skrivelse fra 3die Dragonregiment, ifølge hvilken der vil behøves 2 Røffener, hvert for c. 120 Mand, med Viktualierum og Brændselsrum samt vedliggende Spisestuer.

Da man ved Ordningen af den ovenomhandlede Fælleshusholdning navnlig har haft Kaserering afdelingsvis for Dje, og der ikke findes Kaserer i 2det Generalkommandodistrikt, ønskes det undersøgt, hvorvidt og da hvorledes man i Overensstemmelse med det foran Meddelte vil kunne etablere en Fælleshusholdning for Korporaler, Underkorporaler og Menige ved Kommunerne's Bistand, saaledes nemlig, at disse levere Lokalerne (og Brændsel), medens Krigsbestyrelsen leverer Rekoisiterne, forsaavidt de ikke (som Ste og Kniv) skulle medføres af Mandstabet.

Ved at meddele Foranstaaende skal Generalkommando-Intendaturen efter givet Paalæg tillade sig at anmode den Højstbesalende om for Aarhus Garnisons Vedkommende at lade den nævnte Undersøgelse finde Steb, og uden at den Omstændighed, at der paatænkes at bygge Kaserer, beirages som udelukkende en midlertidig Etablering af Fælleshusholdning i andre Lokaler. Indberetning om Resultatet imødeses snarest med Oplysning om, hoad der vil være at anstaffe af Røffen- og Spiserekoisiter, samt om Bekostningen ved Anstæffelsen.““

— skal jeg tillade mig hertil at knytte følgende Bemærkninger. Naar der saaledes ovenfor er appelleret til Kommunens Bistand, idet det er udtalt, at de fornødne Lokaler til Fælleshusholdningens midlertidige Etablering — altsaa indtil de nye Kaserer kunne tages i Brug — forventes leverede af Kommunen, er man gaaet ud fra, at selve Sagens Formaal: at skaffe Soldaten en paa samme Tid kraftig og billig Forplejning, maatte vinde Tilslutning i det høje Raad, og idet jeg hertil søjer, at Byraadets fjerde Forhandlinger om Indkvarteringsvæsenets fremtidsige Ordning give mig Haab om, at ogsaa denne Sag vil blive støttet efter Gyde, benytter jeg Lejligheden til at bevidne Raadet min ærbødigst erkjendtlige Tak for Udsalget af de ovenberørte Forhandlinger.

Sluttelig skal jeg med Hensyn til de nu attraaede Lokaler kun anføre, at naar undtages Etableringen af det i Intendanturens Skrivelse til Brug i Lidsrummet fra 25de April til 14de Juni omhandlede Køkken med Brændsels- og Viktualierum samt Spiseværelser til c. 200 Mand og et lignende Lokale til c. 120 Mand til 3die Dragonregiment, formener man at kunne hjælpe sig med de Lokaler, der alt ere tilstede i de hidtil benyttede private Kaserneetablissementer, naar der ved disse tilvejebringes fornødent Brændsels- og Viktualierum.

Wilster."

Byraadet vedtog at indhente Indkvarteringskommissionens Erklæring i Sagen. (Se Mødet den 26de November.)

²¹⁶/₇₃. Man besluttede at udsætte Afgjørelsen af Laaneudvalgets Indstilling om Optagelsen af et nyt Laan for Kommunens Regning til et senere Møde, i hvilket Udvalget opfordres til at fremlægge Koncept til en Indstilling til Ministeriet. (Se Mødet den 30te Oktober.)

Mødet den 10de Oktober.

⁷⁸/₇₃. I dette ekstraordinære Møde behandlede Byraadet i Overværelse af Politimesteren, der færlig var indbudt, en Del af Udkastet til en Vebtægt for Aarhus Rjæbstads Brandvæsen. (Se Mødet den 17de Oktober.)

Mødet den 16de Oktober.

¹⁵⁹/₇₃. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 2den Oktober, hvori bifaaldes, at der af Havnecassen tilstaaes Formand ved Havnen P. Mau's Enke en Understøttelse en Gang for alle af 27 Rd.

¹⁶⁴/₇₃. Der meddeltes følgende Skrivelse fra Forplejningskorpset af 10de Oktober:

„Ifølge Krigsministeriets Befaling undlader Korpset ikke at bringe til det ærede Byraads Kundskab, at den under 5te Aug. d. A. mellem Byraadet og Undertegnede paa Krigsbestyrelsens Begne affluttede Overenskomst om Opsørelse af Bygninger m. v. for Garnisonen er ved Paategning af 23de f. M. approberet saavel af Indenrigsministeriet som af Krigsministeriet. Ved samme Lejlighed skal Korpset meddele, at den i Overenskomstens § 5 omhandlede Vejledning vil blive ydet af Oberst Glahn af Ingeniørkorpset, og at den 2den Generalkommando-Intendantur har det Paalæg under Sagens Fremme og Afvikling at føre de videre Forhandlinger paa Krigsbestyrelsens Begne med Raadet eller dets Delegerede. Alle Planer m. v., som skulle forelægges Krigsbestyrelsen til Godkendelse, bedes derfor sendte til den nævnte Intendantur.

Røgle.“

Med Hensyn til Spørgsmaalet om eventuel Stempling af den med Krigsbestyrelsen indgaaede Overenskomst vedtog man at anbringe hos Indenrigsministeriet paa, at Kommunen fritages for Udgifter til Stemplingen, idet Overenskomsten betragtes som henhørende under Post a i § 74 i Stempeloven. Skulde dette ikke kunne bevilges, vedtog man at anbringe paa, at Overenskomsten stemples som en Deklaration, og hvis ej heller dette vilde kunne tillades, da som en Lejekontrakt efter Stempelovens § 39, jfr. § 21 f.

²¹⁷/₇₃. Byraadet paabegyndte anden Behandling af Kommunens Budget for 1874. (Se Mødet den 23de Oktober.)

²²⁰/₇₃. I det Byraadet vedtog at overlade det til Markudvalget at approbere et fra Ræmmeren modtaget Udkast til Konditioner for Forleje af Lodderne 6, 7, 8, 18, 19, 21 og 22 i Møllevang samt Nr. 7 b i Skovvang, besluttede det tillige, at Kommunen herefter ikke skal paatage sig noget som helst Ansvar for det for hver enkelt Lod

opgivne Maal, men at Boderne derimod ved Auktionen skulle paa-
visees paa Stedet.

Moedet den 17de Oktober.

⁷⁸/₇₃. I Overværelse af Politimesteren, som særlig var indbudt, fortsatte og tilendebragte Byraadet Behandlingen af Udkast til Vedtægt for Aarhus Kjøbstads Brandvæsen, som man vedtog at indstille til Amtets Approbation. (Se Mødet den 13de November.)

Moedet den 23de Oktober.

— Til Medlemmer af Valgbestyrelsen for Folkethingsvalg valgtes Borgmesteren, Holm, Seiersen, Kjær, Spliid, Schjødt, Nørø, Funch, Esmann og Baefø.

²¹⁷/₇₃. Man fortsatte anden Behandling af Kommunens Budget for 1874. (Se Mødet den 27de Oktober.)

Moedet den 27de Oktober.

²¹⁷/₇₃. Byraadet tilendebragte Behandlingen af Kommunens Budget for 1874 og vedtog navnlig at forhøje Lønnen for Byraadets og Kasseboalgets Sekretær fra 200 Rd. til 300 Rd. aarlig, at forhøje Politiasistentens Huslejegodtgjørelse fra 50 Rd. til 100 Rd. aarlig, at tilstaa de gifte Lærere ved Byens Skolevæsen et Tillæg til Huslejegodtgjørelsen af 25 Rd. og de ugifte Lærere af 15 Rd. aarlig, tilsammen 320 Rd., samt at yde den nuværende Brandinspektør et personligt Tillæg af 100 Rd.

Moedet den 30te Oktober.

⁷⁷/₇₃. Fra Havnendvalget var modtaget en Skrivelse om, at Omkostningerne ved Gummertmaskinens Istandsættelse i det Hele, derunder indbefattet dens Beskædning fra Vandgangen nedest m. v., havde udgjort 4,993 Rd. 11 f;
naar hertil lægges Smaaudgifter c. 6 — 85 -

bliver Udgiften ialt ... 5,000 Rd. „ f.

Da Konto 8 a foruden de tidligere bevilgede 2,000 Rd. vilde blive overskreden med 2,000 Rd., vedtog man at anholde om Ministeriets Approbation paa denne Merudgift (jfr. Mødet den 24de April). (Se Mødet den 4de December.)

126/73. Fra det i Mødet den 4de September nedsatte Udvalg var modtaget en Erklæring af 20de Oktober, hvori det udtaler, at det med Stadsingeniøren er bleoet enigt i, at Aløbets Bredde fra Frederiksbro til Mindebro kan indskrænktes paa hele Strækningen til 18 Alen. Herved vil indvindes saa meget Terræn, at der paa den søndre Aabred kunde udlægges en 5 Alen bred Sti. Da imidlertid vedkommende Grundejere frygtede for, at det ikke vilde blive dem eller Politiet muligt at tilvejebringe No og Orden paa en saadan Sti, især ved Nattetid, og da Udvalget formener, at det Offentlige ikke har Interesse i Tiloejbringelsen af Stien, der toærtimod vilde medføre endel Udgifter til Anlægget og Vedligeholdelsen, og navnlig til den uundgaelig nøboendige Belysning, er Tanken om denne Stis Anlæg opgivet. Udvalget har derfor forhandlet med 5 af de største Grundejere i Fistergade alene om Reguleringen af Aløbet, navnlig paa Grundlag af, at Kommunen lader opføre et Granitbolværk paa søndre Side af Aaen fra Frederiksbro til Mindebro, at Udgiften hertil afholdes af Kommunen mod at erstattes fuldtud af de tilstøbende Grundejere i Fistergade efter en nærmere fastsat ensartet Repartition, at det Terræn, der indvindes, tillægges de tilstøbende Grundejere efter Forlængelsen af deres nuværende Grændselinier, at Vedligeholdelsen af Bolværket paahviler Grundejerne, som faa Tilladelse til at bygge lige ud til og paa Bolværket, at der gives Enhver, der ønsker det, Tilladelse til at opføre Tøttested ud over Aaen, naar det bygges faalebes, at Strømningen i Aaen ikke hindres, at det ligeledes tillades Enhver for egen Regning at opføre Gangbro over Aaen til Nagade, under Forbehold af Approbation paa Byggemaaden, og endelig at der gives Grundejerne Genstand med Refusion af de skyldige Beløb efter samme Regler, som gjælde for Refusion af Brobningsudgifter. Da en enkelt af Grundejerne haade forlangt, at det Offentlige, som i sanitær Henseende formenes at have Interesse af Aløbets Regulering, skulde bære en Treiedel af hele Udgiften, og da det er aabenbart, at alle Vedkommende maa være enige, for at Sagen kan bringes til Udførelse, henstiller Udvalget det Spørgsmaal til Byraadets Afgjørelse, om Samme vil bære $\frac{1}{3}$ af Udgiften, der efter Stadsingeniørens Doerslag vil udgjøre ialt 19,800 Rd.

Byraadet vedtog med 9 Stemmer imod 7 at sende Sagen til Sundhedskommissionens Erklæring. (Se Mødet den 11te December.)

150/73. Efter Forslag fra Udvalget for Byens og Omegnens Forfijnnelse vedtog Byraadet at gruse og beplante det Terræn af

Grønland, som tidligere benyttedes til Reberbaner, dog saaledes at der udlægges 8 Alen ved hver Husrække (altsaa ikke som Gade).

Man besluttede derhos at henlægge Pladsen sønden for Grønland, vest for det gamle Ridehus, under Udvalgets Omraade og at opfordre det til at fremkomme med nærmere Forslag om Pladsens Benyttelse.

^{207/73}. Fra Laaneudvalget var modtaget en Erklæring i Anledning af den Samme efter Beslutning i Mødet den 19de September tilstillede Skrivelse fra Sundhedskommissionen, hvori begjæres, at Terrænet omkring Kreaturstalden og Vejerboden bringes i en bedre Tilstand. Udvalget oplyser, at Grunden, hvorpaa Stalden og Boden staa, tilhører Byen, men at Bygningerne tilhøre Havnen, der har ublejet dem til Expeditør N. Petersen.

Forinden Videre foretages, besluttede man at søge oplyst, paa hvilke Vilkaar Bygningerne i sin Tid ere overdragne Expeditør N. Petersen. (Se Mødet den 26de Noeember.)

^{214/73}. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 21de Oktober, hvori approberes den i Mødet den 25de September bl. A. tagne Beslutning om at anoende Resten af Mejlgaades Beboeres Bidrag til Rystvejen til Dækning af en ved Vandoerfets Anlæg fremkommen Underbalance m. v.

^{216/73}. I Doerensstemmelse med Laaneudvalgets Indstilling besluttede Byraadet at indsende følgende Skrivelse til Indenrigsministeriet angaaende Optagelse af et nyt Laan.

„Aarhus Byraad den 30te Oktober 1873.

Efter at Ministeriet under 23de September d. A. har approberet den af Byraadet under 5te August d. A. med Krigsbestyrrelsen sluttede Doerenskomst om Opførelsen af Kaserner og andre Etablissementer for den heroerende Garnison, har man maattet tænke paa som snarest at søge optaget et nyt Laan for Kommunens Regning. Nogle af disse Bygninger har man forbundet sig til at have færdige allerede til Foraaret næste Aar, og andre skulde til den Tid paabegyndes. Vel foreligger der endnu ikke nogen Beregning over Udgiften i saa Henseende, men vi seile næppe, naar denne, overensstemmende med de oedkommende militære Autoriteters Ytringer derom, anslaaes til mindst 400,000 Rb.

Men naar et Laan paa denne Størrelse maa optages i fornævnte Henseende, vil Ministeriet vistnok finde det i sin Orden,

at Byraadet samtidig har taget under Overvejelse, hvilke andre forestaaende Udgifter, som kun kunne afholdes ved Laan, der bør søges indbragne under den eventuelle Laanefum.

Århus By er under en saa rast fremadskridende Udvikling, at mange Projekter have været under Forhandling, hvis Udsørelse har maattet udskydes til Optagelsen af et nyt Laan, idet man, i hvor ønskelig og presserende deres Udsørelse end har stillet sig, ikke har kunnet forsvare at bebyrde de nuværende Skatteydere med den hele Byrde deraf.

Som saadanne Projekter skulle vi først nævne Byens Ombrolægning. Det vil være Ministeriet bekendt, at Byen i de seneste År har nedlagt Banderør for det nye Vandværk i samtlige Byens Gader, hvilket vil nødvendiggjøre en Ombrolægning af flere af disse, og da man vidste, at en saadan Redlægning forestod, har man i flere År indskrænket sig til de nødvendigeste Reparationsarbejder. Følgen heraf er, at Byens Brolægning for Tiden paa mange Steder er i daarlig Tilstand, og man har derfor allerede i dette Års Foraar ladet Stadsingeniøren udarbejde et Overflag over Beføstningen ved Istandsættelsen. Dette andrager, efter Fradrag af de Tilskud, der kunne affordres de tilstødende Grundejere, 50,000 Rd.; men senere ere flere nye Anlæg tilkomne, ligesom man har taget Bestemmelse om samtidig med Ombrolægningen at lade flere Gader dræne, og saavel af Hensyn dertil, som fordi Prisen paa Brolægningmateriale og Arbejdsløn i den senere Tid ere stegne saa betydelig, har man nu ikke kunnet anslaa den hele Udgift til mindre end 65,000 Rd. Brolægningsskontoen har tidligere baaret en Udgift af c. 3,100 Rd. aarlig, foruden det Fornødne til Reparationer. Det vil ses, at naar man indskrænkede sig til denne Udgift, vilde Ombrolægningen vare i c. 20 År, og imidlertid maatte det betrykkes, at nye Udgifter i den Retning vilde fremstaa. Man ønsker derfor meget at saa Ombrolægningen udsørt i 3 à 4 År, og dette kan kun ske ved Hjælp af et Laan. Men da Skatteyderne ville komme til at bære Renten og Amortisationen af Laanet, ville ogsaa de nuværende Skatteydere komme til at bære mindst den samme Byrde som tidligere for Brolægningen, kun paa en anden Maade.

I Anledning af Indlemmelsen af en Del af Viby Sogn, Ring Herred, fra 1ste Januar 1874 under Århus Kommune har denne, som Ministeriet bekendt, paataget sig, allerede i næste År at

opføre en Viadukt over Jernbanen og at forbinde denne ved brolagte Gadeanlæg saavel paa den ene Side med Stationsvejen som paa den anden Side med Jægergaardsvejen. Dette Anlæg, derunder Vandindblæg og Gasbelysning, blev i Maj 1872 af Stadsingeniøren beregnet til 21,500 Rd. Men naar henses til, at Viadukten over Jernbanen af dennes Direktør er forlangt udført med en Spænding af 75 Fod, istedetfor, som tidligere forudsat, 70 Fod, og til den fornævnte Stigning i Prisen paa Brolægningmateriale og Arbejdsløn, maa Udgiften nu ansættes til..... 26,000 Rd.

Hertil kommer for Indkjøb af Grund fra Mellemthim, af Ministeriet approberet under 24de s. M., 1,000 — samt til de Gadelygter og Vandrør, hvormed den bebyggede Del af det indlemmede Distrikt i den nærmeste Tid ønskes forsynet, saavel som til Redlægningen af Vandrørene 13,000 — ialt... 40,000 Rd.

Til Brolægning af den nye Gade over Gartner Jensen's Have, Kirkegaardens Dræning m. v. har Ministeriet under 8de November s. A. givet Tilladelse til at der maa benyttes indtil 13,600 Rd. af de 17,274 Rd., som indkom ved Salget af Amtmandstøften til Jernbanen. Resten af sidstnævnte Sum er stillet til Disposition ved Ministeriets Resolution af 27de Juni d. A. til Befribelse af de Brolægningss- og Kloafudgifter, der navnlig ere foranledigede ved den under 26de Februar d. A. med Jernbanebestyrelsen afsluttede Overenskomst, approberet af Ministeriet under 7de Juni d. A. Men denne Rest, 3,674 Rd., vil ikke tilstrække, lige saa lidt som de fornævnte 13,600 Rd. under de nuværende Arbejdspriiser ville være tilstrækkelige. Uagtet de Tilskud til sidstnævnte Arbejds Udsørelse, som efter Overenskomsten af 26de Februar d. A. ville blive ydede af Jernbanen, har man derfor beregnet, at der til Fuldførelsen af de heromhandlede Arbejder vil mangle c. 12,000 Rd.

Kommunen har længe været betænkt paa, som et til Ordningen af det nye Politi nødvendigt Supplement, at anskaffe en ordentlig Politistation, hvortil ikke høves Plads paa Raad- og Arresthuset. Naar Tilvejebringelsen heraf er udsat saa længe, er det, fordi man ikke hidtil har kunnet skaffe den fornødne Byggeplads i passende Nærhed af Raad- og Arresthuset, og man har derfor ogsaa foreløbig behjulpet sig med et lejet Lokale. Man regner

paa, at Politikassen her i Byen vil yde et Bidrag til Opsørelsen af en Politistation, og antager derfor, at et Tilskud fra Kommunens Side af c. 8,000 Rd. vil være tilstrækkeligt.

Et Epidemilokale er under Opsørelse, sælles for Amtet og Byen. Ifølge den i saa Henseende sluttede Overenskomst skal Amtet afholde $\frac{3}{5}$ af Beføstningen ved Anlægget, medens Sygehuset bliver Byens Ejendom. Beføstningen er efter den afholdte Licitation over Opsørelsen anslaaet til 12,700 Rd., hvoraf Byens Andel altsaa udgjør lidt over 5,000 Rd.

Som mindre Anlæg, hoortil Udgiften ønskes afholdt af Laanet, skal her endnu nævnes:

Opsørelsen af et lukket Gymnastikhus for Borger- og Friskolerne efter Opskrift dertil fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, saavel som Tilvejebringelsen af de fornødne Apparater til Svømning for Skolerne.

Udgiften hertil er beregnet til c. 4,500 Rd.

Til Anbringelsen af Jernpissoirer, saavel som til Gangbroer ved Frederiksbroen er regnet at ville medgaa c. 3,000 —

Til Anlægget af en ny Færdselsbro over Indrehavnen fra Dyrkarken for at sætte Jernbanens nye Oplagsplads paa Amtmandstøsten og den søndre Del af Byen i bedre Forbindelse med Havnen regnes at ville medgaa 4,000 Rd. Heraf antages at Byen dog kun behøver at tilskyde Halvbeløbet eller . 2,000 —

Til Anbringelsen af et Springvand paa Store Torv, efter at Anlægget af Vandværket er fuldført, antages at ville medgaa 2,000 —

Til Doerbygning af Vorrebækken eller dennes Forandring til en lukket Kloak er beregnet 4,500 —

Salt... 16,000 Rd.

Der er endel flere Projekter, større eller mindre, som have oerret paa Omtale, men som i alt Fald for Tiden ikke ere bragte til Rodenhed, saaledes at man har drifet sig til at optage Forslag om Beløb dertil blandt foranstaaende Udgiftsposter. Som saadanne skulle vi nævne: en Bro over Aaen til Forbindelse af Søndergade med St. Clemens Torv, for at sætte Jernbanestationen i nærmere og bedre Forbindelse med Byens Midte; Indkjøbet af Gasværket for Byens Regning, idet den nuværende Kontrakt med det danske Gaskompagni udløber om 6 à 7 Aar;

Udvidelsen af Rygade til Frue Kirkeplads, da Rygade for Tiden er en Gade uden Ende; en ny Vej forbi Vandmøllen, og endelig Tiloejebningelsen af en Jernbane her fra Byen til Forbindelse ved Nyom med det approberede Jernbaneanlæg fra Randers til Grenaa. Af disse Projekter skulle vi ifkun her kortelig bestjæftige os med det sidstnævnte, der fornylig af det foreløbige Udoalg er tilfistillet Byraadet til videre Fremme med Anmodning om at tage den fremtidige Ledelse deraf i sin Haand. Vi indse fuldtvel, at denne Sag maa anses som en Velsærdsag for Byen, idet denne, hvis Projektet ikke kommer til Udsførelse, vil miste en meget betydelig Del af dens i Foroejen ikke store Opland, og da en Jernbane imod Nord desuden vil kunne tjene til Beskyttelse af Byens værdifulde Skov imod Havets aarlig større og større Ødelæggelser, ere vi findebe eventuelt at anbrage om Tillabelse til, af Byens Kasse at yde et betydeligt Bidrag til Jernbanens Fuldsførelse. Vi haabe, at Projektet vil kunne komme til Udsførelse i Løbet af de nærmeste Aar, og vi tro derfor, at der dog er al Anledning til allerede nu med Hensyn til Optagelsen af det heromhandlede Laan at anbrage om Ministeriets Bemyndigelse til at optage dette saa stort, at det Bidrag, Kommunen bør yde, kan udredes af Laanet.

Endelig skulle vi endnu ifkun bringe Spørgsmaalet om Tilvejebningelsen af et Reservecfond til Omtale. Kommunen ejer ifkun en forholdsvis meget ringe egentlig Kapitalformue, c. 14,000 Rd., hvoraf Størstedelen indstaar i Prioriteter hos Smaafolk. Denne Kapital vil vel i den nærmeste Tid blive ikke ubetydeligt forøget ved Salget af Byggegrunde i Gartner Jensens Have; men disse Kapitaler ville for Størstedelen først indkomme efterhaanden og i mindre Beløb, hoormed Aktivmassen ønstes forøget. Man havde derfor allerede for flere Aar siden begyndt paa at indsamle et Reservecfond, ved aarlig Paaligning i saa Henseende paa Byens Indvaanere af et Beløb af 1,000 Rd., og et saadant Reservecfond var bragt op til 4,000 Rd., men er igjen blevet forbrugt i forrige Aar. Man har derfor maattet behjælpe sig med foreløbig iaar at aabne sig en Kredit paa indtil 20,000 Rd. hos den herværende Privatbank, idet Byens Indtægter forfalde saa sent til Indbetaling, at der hengaar 3 à 4 Maanedes af høert Aar, inden Indbetalinger af Betydning kunne paaregnes, og disse desuden indflyde meget uregelmæssig. Det laante Beløb vil naturligvis i Overensstemmelse med § 20

af Loven af 26de Maj 1868 blive tilbagebetalt af dette eller det følgende Aars Indtægt. Men for ikke høert Aar at være i den Forlegenhed at maatte stifte midlertidige Laan, ønsker man at optage det heromhandlede nye Laan saa stort, at 10,000 Rd. kunne henlægges til et Reserfefond, med Bestemmelse at være en disponibel, under Kapitalformuen henhørende Kapital, som, forsaavidt deraf forbruges, skal restitueres inden hvert Aars Udgang eller, om fornødent, ved Paaligning paa det følgende Aar.

Sammenlægges de foromhandlede Udgifter, nemlig:

1. til Kaserneanlæggene m. v. mindst	400,000 Rd.
2. — Byens Ombrolægning	65,000 —
3. — Viadukten over Jernbanen m. v.	40,000 —
4. — Gadeanlægget m. v. forbi Jernbanestationen	12,000 —
5. — en Politistation	8,000 —
6. — et Epidemilokale	5,000 —
7. — mindre Anlæg	16,000 —
8. — et Reserfefond	10,000 —

fremkommer et Beløb af... 556,000 Rd.

foruden det fornødne Tilskud til Jernbanen mellem Aarhus og Randers-Grenaa Banen, og naar det betænktes, at det ikke er givet, at Kommunen kan realisere Laanet til Pariturs, at der altsaa ogsaa i den Henseende kan optaa et Tab, som maa dækkes af Laanet, ønsker man at maatte optage Laanet til et Beløb af 700,000 Rd.

Dette er unægtelig en stor Sum; men naar henses til, at den største Del deraf, nemlig hoad der laanes til Kaserneanlæggene m. v., formentlig ikke vil bringe Byens Kasse eller Statteyderne i uheldigere Stilling, end for Tiden, at det Samme efter det foran Udoiktede vil kunne siges med Hensyn til den Sum, der ønskes laant til Byens Ombrolægning, at Indlemmelsen af en Del af Viby Sogn vel ikke strax vil bringe Erstatning for de af Indlemmelsen følgende Udgifter, men at dette forhaabentlig i Tidens Løb mere og mere vil blive Tilfældet, og endelig at de 10,000 Rd. til Reserfefondet maa betragtes som Erhvervelse af et Aktiv, saa tror man ikke, at Resten af Laanesummen vil med Renter og Afdrag kunne siges at paabyrde Kommunen større Byrde, end at den under Byens fremadskridende Udoikling uden Banffelighed vil kunne bæres.

Vi antage, at Laanet under Pengemarkedets nuværende Tilstand lettest og med mindst Tab lader sig realisere til en Rente

af $4\frac{1}{2}$ pCt. aarlig, og vi forventede at kunne faa det tilvejebragt mod en aarlig Amortisation af $\frac{1}{2}$ pCt. Der vil paa den Maade hengaa c. 52 Aar, inden det fuldt er tilbagebetalt; men de fleste af de Djemed, i hvilke Laanet optages, og navnlig Kaserneanlaeggene og Jernbanen, ville retsærbiggjøre, at Amortisationen udslydes i en saa lang Fremtid. Vi tillade os derfor at ansøge om Ministeriets Bemyndigelse til at søge Laanet tilvejebragt paa de nævnte Billaar, 5 pCt., hvoraf $4\frac{1}{2}$ pCt. Rente og Resten Amortisation.

Skvad Maaden, hvorpaa Laanet bør optages, eller Formen, hvorunder det bør udstedes, angaar, da tro vi ikke derom for Tiden at burde gjøre nogen bestemt Indstilling. Vi ere af den Formening, at det vil være rigtigst, at Kommunen, ligesom Kjøbenhavns Kommune, udsteder sine egne Obligationer og søger disse realisere, idet vi føle os overbeviste om, at Kommunens Obligationer ville vinde Tillid paa Pengemarkedet. Men ligesom vi erkjende, at der for dets heldige Realisation maatte tilvejebringes gode og solide Forbindelser i Kjøbenhavn, saaledes se vi meget vel, at det vilde være urigtigt at fastslaa endeligt nogen Form for Laanet, forinden nærmere Undersøgelser og Forhandlinger med vore større Pengeinstituter have fundet Steb. Naar vi ere komne til den ansøgte Antagelse af, at det vilde være rigtigst, at Kommunen udsteder sine egne Obligationer, saa er det dels, fordi vi antage, at Laanet er saa stort, at et enkelt Pengeinstitut vanskeligt vilde kunne overtage det til Anbringelse af dets overflødige Pengebeholdninger, og at Tilvejebbringelsen ved flere Pengemænd eller uden Hensyn til disponible Kapitaler meget vilde forbyde det, dels fordi en større Del af Laanet let vil kunne anbringes her paa Pladsen, men væsentlig fordi Kommunen ikke vil have Brug for det hele Laan paa en Gang, da Kasernebygningen, Ombrolægningen, Jernbanebygningen m. v. vil medtage mindst 3 à 4, muligen 4 à 5 Aar. En succesfuld Afhændelse af Laanets Panteobligationer vil derfor bringe aabenbare Fordele for Kommunen. Men da den paatænkte Form for Laanet vil nødvendiggjøre Udstedelsen af en Hovedobligation med de sig dertil sluttende Partialobligationer, ville vi, hvis Tanken realiseres, tillade os at anbringe om, at der ved Lov søges erhvervet den sædvanlige Stempelsfrihed for Panteobligationerne. Vi tillade os saaledes at forbeholde os nærmere at gjøre Ind-

stilling om Maaden for Laanets Optagelse, naar Ministeriets Resolution paa den øvrige Del af denne vor Indstilling foreligger og Pengemarkedet derefter er nærmere undersøgt.

Til
Indenrigsministeriet."

Medet den 6te November.

— Man understreoe en Skrivelse til Indenrigsministeriet om Approbation paa den af Byraadet under Budgetbehandlingen tagne Beslutning, at forhøje Lønnen for Byraadets Sekretær, der tillige er Sekretær ved Kasseudvalget, fra 200 Rd. til 300 Rd. aarlig, fra 1ste Januar 1874 at regne. (Se Mødet den 4de December.)

^{186/73} og ^{186/73}. Ligeledes understreoe man en Skrivelse til Justitsministeriet om Approbation paa en af Byraadet under Budgetbehandlingen i Overensstemmelse med en Indstilling fra Politimesteren tagen Beslutning om fra 1ste Januar 1874, til hvilken Tid Frederiksberg indlemmes i Rjøbstaden, at forsøge Politiets Styrke med 2 Politibetjente og 3 Patrouillebetjente, samt at der som Følge heraf maa foregaa følgende Forandringer i den approberede Bædtægt for Politiets Ordning i Aarhus af 6te Marts 1869, nemlig:

1. at i § 1 istedetfor 7 Politi- og 12 Patrouillebetjente opføres henholdsvis 9 og 15;
2. at i § 4 3 Politibetjente af 2den Klasse forandres til 5, og 12 Patrouillebetjente til 15, og
3. at i samme § fastsættes, at det herefter ikke bliver 7, men 9 Politibetjente, der skulle dele ligelig de sammesteds omhandlede Emolumenter.

Endvidere anholdes i Skrivelsen om Approbation paa, at den af Justitsministeriet under 4de Januar 1872 approberede Lønningsforbedring for Patrouillebetjentene forandres derhen, at

4 Patrouillebetjente lønnes med 250 Rd.

4 — — — 225 —

og 7 — — — 200 —.

(Se Mødet den 4de December.)

— Foranlebiget ved en Skrivelse fra Justitsraad Fædderfen som Formand for Komiteen for Tilvejebringelse af en Jernbane fra Silkeborg til Herning, valgte Byraadet Esmann til paa dets Vegne at deltage i Komiteens Forhandlinger.

^{218/73}. I Genhold til et fra det i Mødet den 2den Oktober nebsatte foreløbige Udvalg, betræffende Sagen om et Jernbaneanlæg fra Aarhus til Thorsager, modtaget Forslag besluttede Byraadet at nebsætte et Udvalg paa 4 Medlemmer og at bemyndige dette Udvalg til at opfordre de Sogneraad og Landboforeninger, som maatte have Interesse af bemeldte projekterede Jernbaneanlæg, til hver for sig at udnævne et Medlem til at tiltræde Udvalget for at fremme Sagen videre.

Til Medlemmer af Udvalget valgtes Borgmesteren, Nørk, Liisberg og Mørk.

^{229/73}. Man bevilgede Villettøren et Honorar af 50 Rd. for Betsørgelsen af Arbejdet ved ekstraordinær Indkvartering i 1873.

^{230/73}. Ligeledes vedtog man at udbetale 50 Rd. til Renovationsmand M. Olsen som Godtgjærelse for den daglige Fejning i Sommeren 1873.

^{234/73}. I Anledning af et gennem Stiftamtet modtaget Cirkulære fra Indenrigsministeriet af 22de September om at fremkomme med Forslag til Bestemmelse af Brændevinsafgiftens Størrelse for Tre-aaret 1874—76 vedtog man at indhente en Erklæring fra det nebsatte Udvalg, der behandler Sagen om eventuel Indskrænkning af Bærtshusholbernes Antal i Aarhus. (Se Mødet den 26de November.)

^{234/73}. Foranlediget ved et Andragende fra Fabrikant Werner om Ministeriets Approbation paa Udstyknings af Lødden Nr. 30 a ved Vejen nord om Byen, vedtog Byraadet at erklære, at det Intet havde at erindre imod Udstyknings, dog med Forbehold af alt Fornødent med Hensyn til Afstaaelse af Grund efter en ny Byggelinie. Derhos vedtog det at opfordre Bygningskommissionen til at affstikke den endelige Byggelinie overensstemmende med Projektet paa Kortet og derefter at meddele dem, der ville bygge, at de maa følge Byggelinien uden Erstatning for mulig afstaaet Grund.

^{235/73}. I Genhold til en Indstilling fra Havnendvalget vedtog man at anholde om Ministeriets Approbation paa, at Konto 7 g paa Havnens Budget, angaaende Udgiften til Supplering af Søsten, maa forhøjes fra 200 Rd. til 900 Rd., navnlig til Forsøgelse af Stenene langs Foden af Kystbæklædningens Dæksring. (Se Mødet den 4de December.)

^{236/73}. Efter Havnendvalgets Indstilling bifaldt Byraadet, at der til Lettelse ved Indsejlingen i Havnen er bleven anbragt 2 Ledefyr ved Kystvejen, og at Udgifterne herved opføres i Havnens Budget med 500 Rd.

^{237/73}. Ligeledes bifaldt man efter Havnemisvalgets Indstilling, at en Del af Dampskibshroen er bleven istandsat med en Udgift af ialt 550 Rd.

^{242/73}. I Anledning af en af Bygningskommissionen gjort Henstilling til Byraadet, om Samme maatte ønske at udvide Garvergyde ved Kjøb af Kammerraad Erichsens Gaard paa Hjørnet af Garvergyde og Vestergade, vedtoges det at erklære, at man for Tiden ikke fastholdt det paa Rortet over paatænkte nye Gader m. v. ansøgte Projekt med Hensyn til Garvergydens Udvidelse.

Medet den 13de November.

^{215/73}. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 25de Oktober, hvori approberes Byraadets i Mødet den 25de September tagne Beslutning om Redfættelse af Afdragene paa Byens Gjæld til Sparekassen fra 2,000 Rd. til 500 Rd. aarlig.

^{224/73} jfr. ^{153/73}. Ligeledes meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 3die November, hvorefter det ikke kan tage Hensyn til den i Mødet den 9de Oktober ommeldte Klage fra Kjøbmand J. Jørgensen over, at der er afdraget ham 2 Rd. 16 s i Indkøsteringsgodtgjørelsen for 1872.

— Til Medlemmer af Valgbestyrelsen for Folketingsvalget valgtes iftedetfor Nors og Spliid, der ønskede sig fritagne, Høegh og Halb.

^{59/73}. Fra Stiftamtet var modtaget en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Samme af 21de Oktober, faalydende:

„J behagelig Skrivelse af 2den s. M. har Hr. Amtmanden i Genhold til en mellem Aarhus Kjøbstads Byraad og Aarhus Amtsråd indgaaet Overenskomst anholdt om Indenrigsministeriets Approbation paa, at Landevejen Nr. 4 fra Aarhus til Skanderborg Amtsrådsfredses Grændse ved Høver overgaar til Landevejsgade paa Strækningen fra Aarhus Vesterbrogade til Landevejen Nr. 3 fra Aarhus til Skanderborg Amtsrådsfredses Grændse ved Boldbyholt.

Foranlediget heraf, skulde man, efter at have brevoerglet med Overvejsinspektøren, til behagelig Efterretning og videre Beskjendtgjørelse melde, at den ansøgte Approbation herved meddeles.

I Forbindelse hermed skulde man udbede sig Underretning behagelig meddeelt om Længden af den Strækning, der i Genhold til Foranstaaende overgaar til Gade."

Byraadet vedtog gennem Bejudsvalget at indhente den begjærte Oplysning om Længden af den til Gade overgaaede Strækning.

^{78/73.} Det meddeltes, at Stiftamtet under 7de November havde stadsfæstet den indsendte Vedtægt for Aarhus Kjøbstads Brandvæsen.

Det vedtoges at lade Vedtægten trykke og omdele til samtlige Husejere i Byen. (Vedtægten er optagen i Tillægget.)

^{150/73.} Byraadet vedtog, efter at det ved anstillet Undersøgelse havde vist sig, at der ikke med Hensyn til Rosenstands Bathus er tinglyst nogen Forpligtelse til at borttage Udbygningen mod Gaden, at sende det i Mødet den 19de September ommeldte Andragende fra Rosenstand, Ulstrup m. fl. Beboere paa Grønland til Brolægningsudvalgets Erklæring.

^{238/73.} I Genhold til Skoleudvalgets Indstilling bisaldt Byraadet, at der ansættes en Medhjælperinde for Lærerinden i Haandgjerning i Borgerpigeskolen med en Løn af 4 Rd. maanedlig.

^{239/73.} I Genhold til et af Skolekommissionen anbefalet Andragende fra Overlæreren ved Borgerpigeskolen, Hr. Nae, havde Skoleudvalget indstillet til Byraadet, at der oprettes en ny Klasse i Borgerpigeskolen med Indretning af et nyt Klasseværelse og Anstæffelse af det fornødne Inventarium, men, for ikke at foregribe de Forslag, som muligen ville fremkomme ogsaa med Hensyn til Borgerpigeskolen fra det Udvalg, Byraadet har nedsat for at tage en Reform af Byens Borger- og Almue-skolevæsen under Overvejelse, derhos som foreløbig Foranstaltning foreslaaet, at der af Udvalget antages en Limeslærerinde med 4 Timers daglig Undervisning og en maanedlig Løn af 16 Rd. 4 $\frac{1}{2}$, ligesom at der gives Udvalget Bemyndigelse til at indrette det fornødne Lokale og anskaffe det uundværlige Inventarium.

Byraadet vedtog at udsætte Sagens Afgjørelse til et senere Møde. (Se Mødet den 11te December.)

^{240/73.} Fra Skoleudvalget var modtaget en Skrivelse, hvori det indberetter, at Skoledirektionen under 21de Oktober har, ifølge Ansøgning, entlediget Lærer ved Byens Skolevæsen, E. H. S. Jørgensen, fra 1ste November at regne.

Byraadet vedtog at indstille til Skoledirektionen, at der i den Afgaaedes Sted ansættes en Lærerinde ved Byens Skolevæsen.

^{245/73} jfr. ^{224/73}. Foranlediget ved et Andragende fra M. Olesen om Forgølse af den ham tillagte Betaling som Renovationsmand, besluttede Byraadet at overdrage det til Markudvalget at opfige Kontrakten med Renovationsmand Olesen og opfordre det til at fremkomme med Forslag til en forandret Ordning af dette Forhold. (Se Mødet den 20de November.)

^{246/73}. Byraadet tilendebragte første Behandling af et fra Havneudvalget modtaget Forslag til Havnens Budget for 1874. (Se Mødet den 20de November.)

^{247/73}. Byraadet indgik paa et med Havneudvalgets Erklæring forsynet Andragende fra 8 Vaadsførere fra Odense om Fritagelse for mere end en Gang ugentlig at erlægge Sitspenge af deres Dælsfartøjer, med hvilke de føre Sten til Dæmningen ved Havnen.

Ådet den 20de November.

^{78/73}. I Genhold til Lov af 21de Marts 1873 besluttede man at vælge 3 Medlemmer af Byraadet til Medlemmer af Brandkommissionen. Valgte bleve Baes, Rjør og Gald. Til Brandinspektør for de næste 6 Aar valgtes Snekermester C. Theilgaard. Derimod vedtog man at opstøtte at tage Bestemmelse om Skorstensfejere, deres Antal, den dem tilkommende Betaling og hvor ofte Skorstenene skulle renses (jfr. Lovens §§ 8 og 10), indtil Forslag i saa Henseende foreligger fra Brandkommissionen, ligesom Byraadet besluttede at anmode Brandkommissionen om at fremkomme med Forslag til Fastsættelse af Størrelsen af det Bidrag, som det med Kjøbstaden forbundne Landdistrikt i Genhold til Lovens § 39 vil have at udrede til Brandvæsenets Udgifter i Byen.

^{126/73}. En fra endel Landboere af de til Mølleaaen grænsende Sogne modtagen Protest imod en Judsnevring af Aaen mellem Frederiksbro og Mindebro vedtog man at henlægge med Bemærkning, at man ikke kunde anerkende, at Vedkommende havde nogen Ret i den af dem paaankede Retning.

^{164/73}. Der meddeltes en Skrivelse fra 2den Generalkommandointendantur om, at Krigsministeriet har approberet den af Byraadet vedtagne, i Mødet den 4de September ommeldte Plads til Opsørelse af Infanterifaserner m. v.

^{245/73}. I Genhold til en Indstilling fra Markudvalget bifaldt Byraadet, at Nat- og Dagrenovationen paany udbydes til mundtlig Licitation, at overtage fra 1ste Januar 1874, at dette sker alternativt

saaledes, at Byen deles i to Dele med Aaen til Skjel, der udbydes hver for sig, eller at begge Dele udbydes i samlet Entreprise, i begge Tilfælde iberegnet Frederiksbjerg, at Opraabene kunne ske, efter nærmere Forhandling derom med Fattigudvalget, med eller uden Fejning, og at iøvrigt den i 1869 med M. Olesen oprettede Kontrakt lægges til Grund for Bicitationskonditionerne, med de Udvidelser og Forandringer, som senere ere foregaaede eller som Udvalget efter Forhandlinger med Politimesteren, Vejudvalget m. fl. maatte finde det ønskeligt at optage. Derhos vedtog man at anmode Udvalget om at foranlede det videre Fornødne til Afholdelse af Bicitationen.

^{257/73.} Ifølge Indstilling fra Udvalget før Fattigvæsenet tilfaldt man dettes Sekretær, Prokurator Brendstrup, et Gratiale af 50 Rd.

Medet den 26de November.

^{122/73.} I Genhold til en modtaget Erklæring fra det i Mødet den 11te September nedsatte Udvalg, samt efter Forhandlinger med Politimesteren, vedtog Byraadet at anholde om Ministeriets Approbation paa følgende „Forslag til Vedtægt efter § 9 i Lov af 23de Maj 1873 for Aarhus Rådskab“:

„Forslag til Vedtægt efter § 9 af Loven af 23de Maj 1873 for Aarhus Rådskab.

§ 1. Saalænge Antallet af Bærtshushold og Restauration, der drives efter § 58 cfr. § 64 af Lov af 29de December 1857, overskrider 5 (fem) for hvert Tusind af Indvaanere, som Byen efter den sidst offentliggjorte Folketælling har, meddeles intet nyt Borgerskab paa disse Næringsveje, og efter at Antallet er nedbragt til dette Forhold, bestemmes det, at Borgerstabs Meddelelse skal være indskrænket saaledes, at det nævnte Forholdstal ikke overskrides. Naar Antallet af Bærtshusholdere og Restauratører ved Afgang er kommet ned under det nævnte Forhold, skal Byraadet, en Maaned efter fra Magistraten at have modtaget Meddelelse om, at der kan tilstaa en eller flere Andragere nyt Borgerskab, tage samtlige indkomne Begjæringer til Forhandling og for sit Vedkommende meddele Tilladelse for det Antal og til de Personer, som det finder hensigtsmæssigt.

Forinden nyt Borgerskab meddeles paa Konditori, vil Byraadets Tilladelse til dets Drift være at indhente af Vedkommende.

§ 2. Ethvert Borgerstab paa Værtshushold eller Restauration, som ved denne Vedtægts Ikrafttræden er stillet i Vero, eller som efter den Tid stilles i Vero, saavel som de Borgerstaber paa samme Næringsveje, som efter den Tid tages og igjen stilles i Vero, kunne kun gjenoptages, naar fornævnte Forholdstal ikke derved overskrides; men Besidderne af saadanne i Vero stillede Borgerstaber skulle altid have en fortrinlig Ret til at faa dem gjenoptagne i Tilfælde af Vacance.

§ 3. Magistraten skal herefter, forinden Borgerstab eller Næringsbevis paa Værtshushold, Restauration eller Konditori meddeles, paase, at Vedkommende, foruden at være i Besiddelse af de efter Loven af 29de December 1857 og af 23de Maj 1873 fornødne Betingelser for at kunne nedlægge sig som Værtshusholdere, Restaurationer eller Konditorer, medbringe Byraadets Tilladelse til her i Byen at nedlægge sig som saadanne.

Motiverne til fornævnte Forslag ville formentlig tilstrækkeligt fremgaa af Politimesterens Erklæring i Sagen.

Til

Jndenrigsministeriet."

^{207/73.} Efter at have modtaget nogle Oplysninger om Exorbitant N. Petersens Forpligtelser med Hensyn til det Terræn, hvorpaa Kreaturstalden er opført, vedtog Byraadet i Genhold til Sundhedskommissionens Begjæring at lade Vejen mellem Foldene og Kreaturstaldene ved Bådevejen brolægge paa billigt mulige Maade og at reparere Omkostningerne derved paa Ræmnerkassen og Havnekassen, hver med en Halvdal.

^{226/73.} Fra Inderkvarteringskommissionen var modtaget en Erklæring af 17de November, hvori den udtaler, at den efter at have undersøgt Lokalerne her i Byen har fundet, at det ikke vil have Banfelighed at tilvejebringe i de nuværende Kaserne de i den Højstbefalendes Skrivelse af 7de Oktober, omhandlet i Byraadets Møde den 9de Oktober, ommeldte Brændfæls- og Viktualierum, men at den ikke har kunnet finde Lokaler, hvori større Bespisningsanstalter kunne etableres.

Byraadet vedtog at indhente Oplysninger om, hvorvidt de af den Højstbefalende ommeldte Lokaler tænkes leverede gratis af Byen eller ikke. (Se Mødet den 4de December.)

^{231/73}. I Genhold til et Forslag fra det nedsatte Udvalg vedtog Byraadet med 12 Stemmer imod 4 at indstille til Ministeriets Approbation, at Brændevinssafgiften for 1874—76 bestemmes saaledes:

1. for Gjæstgivere til 50 Rd. aarlig;
- 2 a. for de Brændevinshandlende, der holde Udsjænkning, s: Værtsholdere, Restauratører, Konditorer og de Rjebmænd eller Detaillister, Vinhandlere og Brændevinshændere, der have erholdt Borgerskab paa Værtshushold eller Ret til at have siddende Gjæster (jfr. Lov af 29de December 1857 §§ 64 og 94), til 30 Rd. aarlig;
- 2 b. for de Vinhandlere, Brændevinshændere og Brændevinshandlende, der ikke have Ret til at have siddende Gjæster, saavel som de Rjebmænd og Detaillister, der uden at have erhvervet særligt Borgerskab paa Værtshushold handle med Brændevin, til 20 Rd. aarlig, og
3. for de Høtere, der før Røringsloven af 29de December 1857 haode Ret til Brændevinshandel, til 5 Rd. aarlig.

^{248/73}. Fra Gaoneudoalget var modtaget en Indstilling om Byraadets Approbation paa en af Udvalget truffen Foranstaltning, hvorefter de Dplagspladser ved Gaonen, som hidtil have været benyttede frit, navnlig til Dplag af Tømmer, fra 1ste Januar 1874 ville blive inddelte i c. 10 Pladser, der anvendes af Gaanefogeden og kunne afbenyttes frit i 14 Dage efter et Skibs Udløsning, men senere ville være at betale, nemlig med 5 Rd. for de første 14 Dage efter, 10 Rd. for de derpaa følgende 14 Dage og 20 Rd. for hver paafølgende 14 Dage, Afgiften at erlægges ved Udløbet af hver 14 Dage. Afgiften opkræves af Tolbbetjentene og afleveres hver Søndag til Gaonens Kassierer med Fradrag af 8 pCt. af det Opkrævede.

Byraadet besluttede at udsætte Sagens Afgjørelse til et senere Møde. (Se Mødet den 4de December.)

Adet den 4de December.

^{77/73}. Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 27de November, indeholdende Approbation paa den i Mødet den 30te Oktober ommeldte Overskrivelse af Post 8 a i Gaonens Budget for 1873.

— Ligeledes meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Indenrigsministeriet til Stiftamtet af 24de November, hvori appro-

beres, at Lønningen for Byraadets og Kasseudvalgets Sekretær forhøjes fra 200 Rd. til 300 Rd. aarlig, fra 1ste Januar 1874 at regne.

^{186/73} og ^{196/73}. Ligeledes meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Justitsministeriet til Stiftamtet af 26de November, indeholdende Approbation paa de af Byraadet vedtagne, i Mødet den 6te November ommeldte Forandringer i Vedtægten for Politiet med Hensyn til Forøgelse af Politi- og Patrouillebetjentenes Antal og Lønninger m. v.

^{235/73}. Endvidere en Kommunikation af en Skrivelse fra Indrigsministeriet til Stiftamtet af 27de November, indeholdende Approbation paa den i Mødet den 6te November ommeldte Forhøjelse af Konto 7 g i Havnens Budget for 1873.

^{226/73}. Fra den Højstbefalende var modtaget en Skrivelse om, at Lokaler og Brændsel til de paatænkte Fællesbespisningsanstalter ønskes leverede gratis af Kommunen.

Byraadet vedtog at udtale, at da man fornylig med Krigsministeriet har indgaaet en Kontrakt om den endelige Ordning af Kaserneforholdene her i Byen, fandt man ikke tilstrækkelig Grund til for Liden at træffe ekstraordinære Foranstaltninger til Tilvejebringelse af de omhandlede Lokaler.

^{248/73}. Byraadet approberede til at gjælde indtil videre Havneudvalgets i Mødet den 26de November ommeldte Forslag om Lejef afgifter af Havnens Oplagspladser.

^{249/73}. I Genhold til en Indstilling fra Politimesteren af 7de November bifaldt Byraadet, at fhv. Taarnvægter N. Rasmussen paany ansættes som Taarnvægter fra 1ste Januar 1874, fra hvilken Tid den nuværende Vægter, Jens Jørgensen, ønsker sig entlediget.

^{259/73} cfr. ^{224/73}. Fra det nedsatte Udvalg var modtaget et Forslag til Regulering af Sognegrænserne, navnlig med Hensyn til det fra Viby Sogn indlemmede Distrikt. Dette Forslag gaar ud paa, at Sognegrænsen fra Syd imod Nord fastsættes saaledes, at den, begyndende ved Marfelisborg Mark, drages imellem Kaptajn Dalgas's Ejendom Nr. 3 a og Entemadam Wille's Ejendom Nr. Nr. 2 a, derefter følger denne Ejendom og Bejen mellem Skanderborg Landevej og Hads Herredsvejen mod Øst ned til den Gade, som næste Aar vil blive anlagt over Statsraad M. B. Bruuns Loft og som skal fortættes med en Viadukt over Jernbanen og et Gadeanlæg forbi Mellemthins Ejendom til Banegaardsvejen fra Skanderborg Landevej. Her vil det indlemmede Distrikt støde sammen med den

nuværende Bygrund. Alle de Arealer, som ligge vest for den nævnte Skjellinie, ere foreslaaede henlagte under Frue Kirkes Sogn, de imod Øst under Domkirken Sogn.

Byraadet vedtog med 10 Stemmer imod 5 gennem Amtet at anholde om Kultusministeriets Approbation paa Udvalgets nævnte Indstilling. (Se Mødet den 18de December.)

^{260/73}. Byraadet bifaldt en Indstilling fra Sygehusudvalget om, at Økonomens Betaling for Patienternes Forplejning fastsættes til 28 $\frac{1}{2}$ daglig for hver Patient i Januar Kvartal 1874.

Mødet den 11te December.

— Byraadet bifaldt en Indstilling fra Udvalget for Fattigvæsenet om, at der af den Del af Viby Sogn, som fra 1ste Januar 1874 indlemmes i Rjøbstaden, dannes et 9de Fattigforstanderdistrikt, og at Gartner N. Walling fra samme Tid ansættes som Forstander for Distriktet.

^{239/72}. Med Hensyn til, at en Del af Viby Sogn fra 1ste Januar 1874 vil blive indlemmet i Rjøbstaden, vedtog Byraadet herom at udstede følgende Bekjendtgjørelse:

Ved allerhøjeste Resolution af 29de Maj d. A. er det bestemt: at det Distrikt af Viby Sogn, som ligger mellem Aarhus Rjøbstads sydlige Grændse og Hovedgaardens Marselisborgs Hovedparcel, dog med Undtagelse af Mtr. Nr. 4 b, c, d og e, udfondres af Viby Sogn og indlemmes under Aarhus Rjøbstads Kommune paa de af Aarhus Byraad og vedkommende Grundejere vedtagne Vilkaar og paa de af Viby Sogneraad opstillede Betingelser;

at det samme Distrikt i geistlig Henseende henlægges fra Viby Sogn til Aarhus Rjøbstad, under Forbehold af senere Afgjørelse gennem Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af Spørgsmaalet om Distriktets Indlemmelse i et af Sognene i Rjøbstaden eller Deling mellem begge, og

at Udfondringen og Indlemmelsen i begge Henseender træder i Kraft den 1ste Januar 1874, ligesom det ved allerhøjeste Resolution af 7de Juli d. A. er bestemt,

at bemeldte Distrikt fra 1ste Januar 1874 i Henseende til Justits- og Politivæsen henlægges fra Ring Herred til Aarhus Rjøbstads

Jurisdiktion og i Henseende til Medicinalvæsenet fra Aarhus Lægedistrikt under Stadslægeembedet i bemeldte Kjøbstad.

Ved herom at bekendtgjøre det Fornødne til Underretning for alle Vedkommende meddeles:

at endvidere den af Indenrigsministeriet under 30te December 1868 approberede Vedtægt for Styrelsen af de kommunale Anliggender i Aarhus Kjøbstad, Vedtægten for den kommunale Befæstning, Byens Sundhedsvedtægt, Vedtægten for Bygningsvæsenet i Aarhus Kjøbstad, Regulativet for Benyttelse af Vand fra Aarhus Vandværk, Reglementet for Brolægningssvæsen og Gasbelysning og enhver anden for Aarhus Kjøbstad særligt gjældende Bestemmelse fra 1ste Januar 1874 ogsaa vil blive bragt til Anvendelse for bemeldte Distrikt, forsaavidt de ikke ifølge de med Beboerne i Distriktet sluttede Doerenskomster miblertibigt ganske eller tilbels ikke skulle anvendes sammesteds;

at det Samme gjælder med Hensyn til den under 6te Marts 1869 allerhøjest stadsfæste Vedtægt for Politiets Ordning i Aarhus, samt den under 27de December 1871 approberede Politivedtægt, samt

at Aarhus Byraad ved Beslutning af D. D. har udvidet den Virkefreds, der ifølge fornævnte Vedtægt for Styrelsen af Byens kommunale Anliggender tilkommer dets Udvalg, saavel som Vigningskommissionen, Skolekommissionen, Bygningskommissionen, Sundhedskommissionen, Indkvarteringskommissionen, Brandkommissionen, Markdirektionen og den borgerlige Indrullingskommission, samt de kommunale Embeds- og Bestillingsmænd, til ogsaa at omfatte det omhandlede Distrikt.

^{4/73}. Fra Havnudvalget var modtaget en Erklæring af 8de December, hvori Udvalget med Hensyn til den projekterede, i Mødet den 16de Januar omhandlede, Bro fra Dynkarfen over Aaen erklærer, at det, i Overensstemmelse med hvad flere af Byens Skibsredere og Skibsførere have udtalt til Udvalget i en Skrivelse af 25de November, finder, at den nuværende Kjøthalingsplads ikke kan taale nogen Indstræntning, naar Reparationer af Skibe skulle finde Sted i samme Omfang som hidtil, og at det ikke har troet at burde tilfidsætte denne for Havnen og Skibsfarten nødvendige Industriegren for at tilvejebringe en Bro, der vel vilde forforte Afstanden mellem Jernbanens Oplagsplads paa Amtmandstøsten og Havnen, men ikke kunde erkjendes at være nødvendig, da den Omvej, som nu maa gjøres, ikke var betydelig.

Ifølge et fra Ingeniør Obel modtaget Overflag vilde Omkostningerne ved Opsførelsen af en Klaphro paa det angivne Sted udgjøre 9,000 Rd.

Byraadet besluttede i Gehold til Havneudvalgets Erklæring at udsætte Sagen, dog saaledes, at den inden 1 Aar bliver paanyt at forelægge Byraadet.

^{245/73}. Markudvalget meddelte, at Udsalbet af en den 10de December afholdt Licitation over Udsførelsen af den offentlige Renovation i Byen, Frederiksbjerg derunder indbefattet, fra 1ste Januar 1874 til 31de December 1876, havde været, at Mikkel Olesen var bleven Mindstbydende med 690 Rd. aarlig for Renovationen i Byens nordlige Distrikt, og H. Hansen Eneste- og Mindstbydende med 600 Rd. aarlig for Renovationen i Byens sydlige Distrikt, derunder indbefattet Frederiksbjerg.

Byraadet overdrog til Markudvalget efter Forhandlinger med Renovationsmændene at tage endelig Beslutning om Budeens Antagelse eller Forkastelse. (Se Mødet den 18de December.)

^{126/73}. Fra Sundhedskommissionen var modtaget en Erklæring af 27de November, hvori den med Hensyn til en eventuel Indsnevring af Aløbets gennem Byen fra Frederiksbro til Mindebro erklærer, at den vel antager, at Aaen i sanitær Henseende ikke virker gavnlig paa sine Omgivelser, men at den dog ikke kan samstemme med de Udtalelser, som bl. A. i Byraadet ere fremkomne angaaende Aløbets skadelige Indflydelse, hvilke Udtalelser forekomme Kommissionen aldeles overdrevne.

Kommissionen indskrænker sig til at udtale, at den paa Grund af de Fordele, som en Indsnevring af Aaen vilde medføre, vel ingenfinde kan have Noget imod, at et saadant Arbejde udsføres, men at den foreløbig maatte ønske Sagen stillet i Bero, for at indvinde Erfaring om, hvilken Indflydelse Aarhus Vandmøllæs Nedlæggelse vil have paa Strømningen i Aaen.

Byraadet vedtog, uden at tage nogen Bestemmelse om, hvorvidt det muligvis vil indrømme nogen Understøttelse til Foretagendet, at overgive Sagen paanyt til det bestaaende Udvalg med Anmodning om at fremme den efter Forhandling med Beboerne, naar dertil findes Anledning.

^{164/73}. Byraadet vedtog og underskrev følgende Skrivelse til 2den Generalkommando-Intendantur, betræffende Opsførelsen af et Exercerhus og en Depotbygning:

„Under 19de f. M. har Generalkommando-Intendanturen, næst at meddele, at Krigsministeriet har approberet Valget af den af Byraadet foreslaaede Plads til Bygningen af Fodfolkets Kaserne-etablissementer, forlangt de detaillerede Overslag over Befostringen ved Opførelsen af Exercerhuset og Depotbygningen indsendte til Godkendelse. Disse Overslag ere nu modtagne fra Byens Arkitekt, Hr. Lange, og vise en Befostring for Exercerhusets Bedkomende af 14,366 Rd. og for Depotbygningen, incl. Inventariesager m. v., af 26,515 Rd. De fremsendes hoslagte tilligemed tilhørende Tegninger, idet man udbeder sig, at begge Dele som snarest maa blive remitterede med Paategning om Approbation, for at Licitationskonditionerne for Arbejds Udførelse derefter kunne udfærdiges.

Med Hensyn til, at Kommunen i § 5 af den med Krigsministeriet sluttede Overenskomst har forbundet sig til at have de nævnte Bygninger færdige allerede til 1ste Maj 1874, vil det imidlertid vise sig nødvendigt, at der indbringes en Forandring, eftersom Vårstiden allerede er saa langt fremrykket, at det vilde være ufornuftigt nu at begynde paa Udførelsen. Efter Aftale med Oberst Glahn tillader man sig derfor at anmode Intendanturen om at ville indstille til Krigsministeriet, at foranstaaende Bestemmelse i Overenskomstens § 5 forandres derhen, at Bygningerne skulle staa under Tag inden 1ste Juli 1874 og i det Hele være fuldførte inden Oktober Flyttetid f. A. Byraadet vil da sørge for, at Arbejderne ved Bygningernes Opførelse paabegyndes saa tidligt, som Vårstiden i næste Aar tillader det, og derefter fremmes af al Kraft. Saavel Oberst Glahn som Byens Arkitekt have begge udtalt den Formening, at det ikke vilde være tjenligt hverken for Byen eller Militæretaten nu at paabegynde Bygningen, der desuden let snart kunde standses ved Vejrslaget.

Saa snart den under Udarbejdelse værende Situationsplan over Bygningernes Anbringelse paa det valgte Terræn er fuldført, skal en Kalk deraf blive indsendt.

Til

2den Generalkommando-Intendantur.“

197/73 og 215/73. I Overensstemmelse med Indstilling fra Skoleudvalget af 12te November bevilge Byraadet, uden Følger for Fremtiden, Lærerne Madsen, Handest, Meyer, Grabow og Pape hver et Gratiale af 50 Rd. Derimod nægte man med 10

Stemmer imod 9 at tilstaa Lærerinde i Friskoleus Haandgjernings-skole, Frøken J. Hansen, noget Lønningstillæg.

^{239/73.} Byraadet bifaldt Skoleudvalgets, i Mødet den 13de November nærmere omhandlede Forslag om Opretelsen af en ny Klasse i Borgerpigeskolen m. v.

^{255/73.} Følge Skoleudvalgets Indstilling bifaldt Byraadet, at Lønnen for Medhjælperinde i Haandgjerning ved Borgerpigeskolen, Petrea Lunne, fra 1ste November 1873 forhøjes fra 60 Rd. til 80 Rd. aarlig.

^{256/73.} Byraadet andefalede et Andragende fra Frøken C. Ram-løjs om fast Ansættelse som Lærerinde.

^{263/73.} Paa Grund af, at endel af de nuværende Fattighaver ville blive indtagne til Byggegrund til Kaserne m. v., havde Ud-valget for Fattigvæsenet andraget paa, at der udlægges Jord til nye Fattighaver andetslebs.

Byraadet vedtog at anmode Markudvalget om at erklære sig over Sagen efter at have forhandlet med Fattigudvalget.

^{268/73.} Man vedtog at henlægge i Skabet til et senere Møde en fra Havneudvalget modtagen Udskrift af et Forskrift, som er op-taget i Anledning af, at Havnefogeden skulde have modtaget Ducrer. (Se Mødet den 18de December.)

Mødet den 18de December.

— Foranlediget ved et Andragende fra Kammerraad Erichsen om, paa Grund af Tugthørighed at fritages for sit Hverv som Byraadsmedlem, besluttede Byraadet enstemmig at opfylde hans Ønske og vedtog, at et nyt Valg af et andet Medlem istedetfor Kammerraad Erichsen vilde være at foretage snarest muligt.

^{126/73.} Fra Maler Dresler var modtaget en Skrivelse, hvori han anholder om Resolution paa sit tidligere Andragende om at maatte bygge sin paatænkte nye Bygning ved Fistergyde ud i Laen.

Byraadet vedtog, forinden det afgjør Sagen, at indhente en Erklæring fra det nedsatte Udvalg angaaende en eventuel Regulering af Bolværkerne imod Fistergade.

^{218/73.} Byraadet indbrømmede, at det nedsatte Udvalg for Til-vejbringelsen af en Jernbane fra Aarhus til Thorsager maatte er-holde de med Forberedelserne forbundne Udgifter foreløbig betalte af Ræmnerklassen.

²⁴⁵/₇₃. Efter Markudvalgets Indstilling bifaldt man, at Renovationen af hele Byen overbrages til Mikkel Olesen for en Betaling af 1,250 Rd. aarlig og iøvrigt paa de ved Vicitationen den 10de December fremlagte Konditioner.

²⁵²/₇₃. Efter enstemmig Indstilling fra Fællesudvalget for Raad- og Arresthuset approberede Byraadet for sit Vedkommende, at Udgifter til Hovedreparationer ogsaa i Arresthuset deles halvt mellem Byen og Landet, medens Udgifterne til daglige eller almindelige Vedligeholdelsesudgifter i Arresthuset, ligesom hidtil, efter at den sidste Overenskomst, approberet af Amtsrådet under 6te Marts 1868, var bleven afsluttet, afholdes med $\frac{2}{3}$ af Landet og $\frac{1}{3}$ af Byen.

²⁵⁹/₇₃. Fra Stiftamtet var modtaget en Skrivelse af 16de December, hvori det i Anledning af, at Byraadet har anholdt om Approbation paa den i Mødet den 4de December tagne Beslutning om Deling af Frederiksbjerg i gejstlig Henseende, forespørger, hvorvidt der i Henhold til Amtets Skrivelse af 2den Februar 1866 er foretaget Skridt til Forberedelse af en Regulering af Kjøbstadens Sognegrænser i det Hele.

Byraadet vedtog at oplyse Amtet om, at der strax efter Modtagelsen af dets Skrivelse af 2den Februar 1866 under 15de f. M. af Kommunalbestyrelsen var bleven tilstrevet Præsterne ved Byens Kirker om at tage denne Sag under Overvejelse og derefter til en Tid, som de nærmere maatte bestemme, drøfte den med Delegerede fra Kommunen, at der af Kommunalbestyrelsen samtidig blev nedsat et Udvalg til at overveje Sagen med Præsterne, og at et saadant Udvalg siden stadig har bestaaet, uden at Byens Præster deraf have taget Anledning til at søge Sagen overvejet eller ordnet. Endvidere vedtog man at bringe i Erindring, at Indenrigsministeriet under 11te Februar 1865, ifølge Stiftamtets Meddelelse af 24de Februar f. M., havde approberet Kommunalbestyrelsens Indstilling om, at Byen ved dens Matrikulering foreløbig betragtedes som et Sogn, imod at Stiftslandinspektør Honum, hvem Matrikuleringen var overdraget, forpligtede sig til senere uden særligt Vedlæg derfor at betegne den Grænse, som maatte blive fastsat mellem Sognene paa det af ham optagne Kort over Bygrunden, samt at Byraadet under 15de November 1869 fra Biskoppen havde modtaget en Meddelelse om en Skrivelse fra Kultusministeriet af 12te f. M., hvorefter dette ifølge Byraadets Andragende vilde indstille til fgl. Approbation, at der ved Besættelsen af de da ledige Præsteembeder ved Frue Kirke maatte blive taget et

Forbehold med Hensyn til de nærmere Bestemmelser, der maatte blive tagne om en Regulering af Sognets Grænser.

Øberligere vides ikke tidligere at være foretaget i Sagen. Det var Byraadet bekendt, at det ommeldte Forbehold var blevet taget.

²⁶⁴/₇₃. Efter et gennem Amtet modtaget Forslag fra Thyftus, Justitsraad Weis, vedtog man at tilstaa Forbodemoder M^d. Lorengen en Belønning af 5 Rb. for Duetlighed.

²⁶⁷/₇₃. Ifølge et indkommet Andragende fra Lærer Madsen bevilgede Byraadet et Beløb af 60 Rb. som Tilskud for 1873 til Aftenstolen for Arbejdere.

²⁶⁸/₇₃. Efter Begjæring af 5 Medlemmer blev Afgjørelsen af Sagen angaaende de af Haanesfogeden oppebaarne Ducorer ndsat til et senere Møde.

²⁷¹/₇₃ ifr. ¹⁵⁶/₇₃. Efter den i Mødet den 14de August vedtagne Opfordring til Forskønnelsesudvalget om at undersøge Forholdene angaaende de Laager, som findes anbragte ud til Gangstien over Knudrissbakke, var modtaget en Skrivelse fra Udvalget af 18de December, hvori det oplyser, at der paa nordre Side af Broen findes 5 Laager, der ejes af: 1) Søren Andersens Enke, 2) Bybud Petersen, 3) Gartner Frederiksen, 4) Arbejdsmand P. Jensen og 5) Kjøbmand C. M. Schmidt, og at der paa Stien lige for Trøjborg findes 1 Laage og 2 Udgange. Kun de 4 førstnævnte Ejere formene at have erholdt Tilladelse i sin Tid til Laagernes Anbringelse.

Byraadet vedtog, i Overensstemmelse med Udvalgets Forslag, at anmode dette om at tilvejebringe nye Aftaler med vedkommende Ejere, dog saaledes, at det ved tinglæste Deklarationer sikrer sig for samtlige Laagers og Udganges Vedkommende, at der ikke vindes Hævd paa dem.

²⁷³/₇₃. I Overensstemmelse med en Indstilling fra Politimesteren vedtog Byraadet at bestikke Hans P. B. Hoyer, Ivar Chr. Nielsen, Peter Jensen og Peter Bendixen til fra 1ste Januar 1874 at være Patrouillebetjente i Aarhus paa de i Vedtægten for Politiets Ordning fastsatte Vilkaar.

